

**MINISTERUL MEDIULUI
INSPECTORATUL PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI**

Anuarul IPM - 2023
„Protecția mediului în Republica Moldova”

Chișinău – 2024

Chişinău: Inspectoratul pentru Protecţia Mediului; www.ipm.gov.md; mediu@ipm.gov.md; 2024; 360 pag.

Anuarul reprezintă raportul sintetizat al activităţilor controlului ecologic de stat şi este destinat pentru utilizare autorităţilor guvernamentale şi administraţiei publice, instituţiilor şi specialiştilor de profil ecologic, instituţiilor de cercetare, agenţilor economici şi societăţii civile.

Utilizarea datelor din Anuar se face cu indicarea sursei.

Colegiul de redacţie al Anuarului IPM – 2023 „Protecţia mediului în Republica Moldova”.

Ion BULMAGA,	<i>şef al Inspectoratului</i>
Victor DUMNEANU,	<i>şef adjunct al Inspectoratului</i>
Daniel ZUGRAVU,	<i>şef adjunct al Inspectoratului</i>
Alexandru BERLIBA,	<i>şef Direcţia juridică</i>
Gheorghe ROŞCA,	<i>şef Direcţia control geologic şi resurse funciare</i>
Veronica FOCŞA,	<i>şef Direcţia control gestionare deşeuri şi substanţe chimice</i>
Viorel IACUB,	<i>şef Direcţia finanţe şi logistică</i>
Alexandru JAMAN,	<i>şef Direcţia control fond forestier, arii naturale protejate şi spaţii verzi</i>
Ludmila GOBJILA,	<i>şef Serviciul sinteze informaţionale şi relaţii cu publicul</i>

Coordonator de redacţie:

Victor DUMNEANU, *şef adjunct al Inspectoratului*

Culegere şi procesare computerizată:

Ludmila GOBJILA, *şef Serviciul sinteze informaţionale şi relaţii cu publicul*

Maria ŞEREMET, *specialist superior, serviciul sinteze informaţionale şi relaţii cu publicul*

C U P R I N S

	CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
	<i>Ion BULMAGA, Șeful Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i>	
I.	PROTECȚIA RESURSELOR ACVATICE	8
	<i>Victor DUMNEANU, Șef adjunct al Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i> <i>Alina BOTNARIUC, Șef, Direcția control gestionare resurse de apă și aer atmosferic</i>	
II.	PROTECȚIA AERULUI ATMOSFERIC.....	29
	<i>Victor DUMNEANU, Șef adjunct al Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i> <i>Simona PLAMADEALA, Inspector principal, Direcția control gestionare resurse de apă și aer atmosferic</i> <i>Cristina GHEORGHÎȚA, Inspector principal, Direcția control gestionare resurse de apă și aer atmosferic</i>	
III.	MANAGEMENTUL DEȘEURILOR ȘI SUBSTANȚELOR CHIMICE.....	42
	<i>Veronica FOCȘA, Șef, Direcția control gestionare deșeuri și substanțe chimice</i> <i>Maxim BRUMA, Inspector principal, Direcția control gestionare deșeuri și substanțe chimice</i> <i>Anastasia LIȚCAN, Inspector principal, Direcția control gestionare deșeuri și substanțe chimice</i>	
IV.	PROTECȚIA RESURSELOR MINERALE.....	85
	<i>Gheorghe ROȘCA, Șef, Direcția control geologic și resurse funciare</i>	
V.	PROTECȚIA RESURSELOR FUNCiare.....	105
	<i>Dumitru APARATU, Inspector principal, Direcția control geologic și resurse funciare</i>	
VI.	PROTECȚIA FLOREI: FOND FORESTIER, ARII NATURALE PROTEJATE, SPAȚII VERZI.....	115
	<i>Daniel ZUGRAVU, Șef adjunct al Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i> <i>Alexandru JAMAN, Șef, Direcția control fond forestier, arii naturale protejate și spații verzi</i> <i>Marin BULICANU, Inspector principal, Direcția control fond forestier, arii naturale protejate și spații verzi</i>	
VII.	PROTECȚIA FAUNEI: RESURSE CINEGETICE ȘI PISCICOLE, STAREA ȘI CONTROLUL PRIVIND UTILIZAREA RAȚIONALĂ A ACESTORA.....	132
	<i>Daniel ZUGRAVU, Șef adjunct al Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i> <i>Ion BOTNARIUC, Șef adjunct, Direcția control resurse cinegetice și piscicole</i>	
VIII.	CONTROALE DE STAT ÎN TEMEIUL LEGII NR. 131/2012 PRIVIND CONTROLUL DE STAT ASUPRA ACTIVITĂȚII DE ÎNȚEPRINZATOR.....	159
	<i>Liubov ROȘCA, Șef, Direcția metodologie, evaluarea riscurilor și planificarea controalelor</i> <i>Aliona RĂILEANU, Specialist principal, Direcția metodologie, evaluarea riscurilor și planificarea controalelor</i>	
IX.	ASISTENȚA JURIDICĂ ȘI COMBATEREA CONTRAVENȚIILOR DE MEDIU.....	168
	<i>Alexandru BERLIBA, Șef Direcția juridică</i>	
X.	ASPECTE ECONOMICO-FINANCIARE ÎN ACTIVITATEA INSPECTORATULUI	175
	<i>VioREL IACUB, Șef Direcția finanțe și logistică</i> <i>Marina Gherșcovici, Șef, Secția buget și evidență contabilă</i>	
XI.	ASPECTE JURIDICO-ECONOMICE PRIVIND ÎNCASAREA PLĂȚII PENTRU POLUAREA MEDIULUI.....	180
	<i>Andrei ȘONȚOVOI, Șef, Serviciul plăți și taxe pentru poluare</i>	
XII.	ACȚIUNI PARTICIPATIVE DE MEDIU ȘI DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ.....	181
	<i>Ludmila GOBILĂ, Șef, Serviciul sinteze informaționale și relații cu publicul</i>	
XIII.	ABORDARE STATISTICĂ A INFORMAȚIEI DE MEDIU.....	185
	<i>Maria ȘEREMET, Specialist superior, Serviciul sinteze informaționale și relații cu publicul</i>	
XIV.	CONCLUZII ȘI OBIECTIVE.....	355
	<i>Ion BULMAGA, Șeful Inspectoratului pentru Protecția Mediului</i>	
	BIBLIOGRAFIE (acte legislative și normative utilizate).....	357
	ABREVIERI.....	358

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ion BULMAGA, Șeful Inspectoratului pentru Protecția Mediului

Protejând Mediu pentru Generațiile Viitoare: Rolul și Responsabilitățile Inspectoratului pentru Protecția Mediului

În era în care impactul asupra mediului înconjurător devine tot mai evident, este esențial să înțelegem rolul și responsabilitățile Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM). Acest organism joacă un rol vital în protejarea resurselor naturale, a biodiversității și a calității mediului în care trăim. Haideți să aruncăm o privire mai atentă la ce înseamnă cu adevărat munca inspectorului de mediu și cum ne influențează pe fiecare dintre noi.

1. Monitorizarea și Supravegherea

IPM este responsabil pentru monitorizarea și supravegherea activităților

care ar putea afecta mediul. Aceasta implică examinarea și evaluarea impactului proiectelor de dezvoltare, a proceselor industriale și a altor activități umane asupra aerului, apei, solului și biodiversității. Prin intermediul acestor eforturi, IPM identifică riscurile potențiale și propune măsuri de protecție și conservare.

2. Reglementarea și Aplicarea Legii

O altă funcție cheie a IPM este reglementarea și aplicarea legilor și politicilor de protecție a mediului. Acest lucru implică elaborarea și implementarea regulilor și standardelor privind calitatea aerului, apei și a solului, precum și gestionarea deșeurilor și a substanțelor periculoase. IPM lucrează în colaborare cu alte instituții guvernamentale și organizații non-guvernamentale pentru a asigura respectarea acestor reglementări și pentru a sancționa încălcările.

3. Educația și Conștientizarea Publicului

Un alt aspect crucial al activității IPM este educarea și conștientizarea publicului cu privire la importanța protecției mediului. Prin intermediul campaniilor de informare, seminarelor și activităților de educație ecologică, IPM își propune să sensibilizeze populația cu privire la impactul acțiunilor lor asupra mediului și să promoveze comportamente durabile și responsabile.

4. Conservarea și Reabilitarea Mediului

IPM desfășoară programe și proiecte pentru conservarea și reabilitarea mediului. Acestea pot include restaurarea ecosistemelor degradate, protejarea habitatelor naturale și promovarea utilizării durabile a resurselor naturale. Prin

intermediul acestor inițiative, IPM contribuie la menținerea echilibrului ecologic și la protejarea diversității biologice.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului reprezintă un pilon fundamental în eforturile noastre de a proteja și conserva mediul înconjurător pentru generațiile actuale și viitoare. Prin monitorizare, reglementare, educație și acțiuni concrete, IPM joacă un rol esențial în promovarea unei dezvoltări durabile și în asigurarea unei calități a vieții sănătoase pentru toți locuitorii planetei noastre.

Lucrarea pe care o aveți în față nu este doar o simplă compilare de informații sau recomandări, ci mai degrabă o pledoarie obiectivă pentru o abordare mai profundă și mai angajată față de protejarea mediului înconjurător și promovarea unei dezvoltări durabile. Este un ghid comprehensiv, menit să ilustreze modul în care controlul de stat poate deveni un instrument esențial în eforturile noastre de a proteja și conserva mediul înconjurător.

Într-o epocă în care schimbările climatice și degradarea mediului sunt realități indiscutabile, este imperativ să ne concentrăm atenția și eforturile asupra identificării și implementării soluțiilor durabile și eficiente.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului își asumă rolul de promotor al unor politici și practici care să conducă la o gestionare mai responsabilă a resurselor naturale și la reducerea impactului negativ al activităților umane asupra mediului.

Această lucrare este dedicată tuturor celor interesați de înțelegerea mai profundă a mecanismelor de funcționare a controlului de stat și a modului în care acesta poate contribui la atingerea obiectivelor noastre comune de protejare a mediului înconjurător.

Prin intermediul acestei lucrări, ne propunem să evidențiem nu doar rolul și importanța controlului de stat, ci și să încurajăm o abordare mai activă și mai implicată din partea tuturor actorilor implicați în această luptă pentru conservarea mediului.

Politica de mediu a Republicii Moldova este într-o continuă evoluție și adaptare la noile provocări și oportunități. În acest context, este esențial să ne concentrăm eforturile și resursele către implementarea consecventă a programelor și strategiilor de mediu, precum și către asigurarea respectării legislației de mediu la nivel național și local.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului joacă un rol crucial în această ecuație, fiind unul dintre principalii actori în monitorizarea și aplicarea legislației de mediu. Prin intermediul activităților noastre de control și inspectare, ne străduim să asigurăm respectarea normelor și regulilor de protecție a mediului și să identificăm și să sancționăm orice abateri sau încălcări ale acestora.

Cu toate acestea, controlul de stat nu ar trebui să fie doar un instrument de sancționare, ci mai degrabă un mecanism de promovare și facilitare a unei abordări mai responsabile și sustenabile față de mediu. În acest sens, colaborarea și parteneriatele cu agenții economici, autoritățile locale și societatea civilă sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor noastre comune de protejare a mediului și conservare a resurselor naturale.

Această lucrare este o chemare la acțiune și o încurajare pentru fiecare dintre noi să ne asumăm responsabilitatea pentru protejarea mediului înconjurător și să contribuim activ la construirea unui viitor mai curat și mai sigur pentru toți. Numai prin eforturi comune și o abordare integrată și colaborativă putem spera să realizăm schimbările necesare pentru un mediu sănătos și durabil pentru generațiile viitoare.

Vă invit cu responsabilitate să explorați această lucrare cu atenție și dedicație și să fiți parte a acestei călătorii către un viitor mai luminos și mai ecologic.

I. PROTECȚIA ȘI UTILIZAREA RESURSELOR DE APĂ

Victor DUMNEANU

*Șef adjunct al Inspectoratului pentru
Protecția Mediului*

Alina BOTNARIUC,

*Șef, Direcția control gestionare
resurse de apă și aer atmosferic*

Resursele de apă reprezintă o resursă naturală regenerabilă, vulnerabilă și limitată, un element indispensabil pentru viață și societate, un factor determinant în menținerea echilibrului ecologic, o materie primă pentru activități productive, o sursă de energie și o cale de transport.

Apa nu este un produs comercial oarecare, ci un patrimoniu natural, care trebuie protejat, tratat și apărut ca atare. Orice persoană fizică sau persoană juridică are dreptul la folosința apei în condițiile legii.

Ținând cont de aceste imperative legale, se determină și unele aspecte ce țin de gestionarea corectă a resurselor de apă.

Astfel, conform Legii apelor nr. 272/2011, gestionarea resurselor de apă se bazează în fond pe:

a) principiul participării utilizatorilor de apă, autorităților publice centrale și locale, a societății civile și altor părți interesate la procesele de planificare și de luare a deciziilor privind folosința și protecția resurselor de apă;

b) principiul „poluatorul plătește”, potrivit căruia costurile prevenirii poluării sau depoluării resurselor de apă sunt suportate de către poluator;

c) principiul precauției, care presupune că, în cazul în care există riscuri de prejudiciere gravă sau ireversibilă a resurselor de apă, lipsa certitudinii științifice totale nu poate fi folosită ca justificare a evitării luării de măsuri;

d) principiul folosinței durabile a apei în sensul că necesitățile generațiilor prezente și viitoare trebuie să fie luate în considerare la folosința și la protecția apelor;

e) principiul valorii economice a apei în sensul că valoarea economică a resurselor de apă și a gestionării lor trebuie să fie recunoscută prin introducerea unor mecanisme de recuperare a costurilor de gestionare a resurselor de apă.

În conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 548 din 13.06.2018 privind organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, misiunea Inspectoratului *în domeniul protecției resurselor acvatice este reprezentată de următoarele activități :*

a) efectuarea controlului privind conformitatea utilizării resurselor de apă, respectarea normelor de consum, utilizarea rațională și deținerea actelor permise în domeniul gestionării apelor;

b) exercitarea controlului și monitorizarea respectării regimului special de gestionare a zonelor de protecție a corpurilor de apă, a construcțiilor hidrotehnice și

de acumulare a resurselor de apă în vederea neadmiterii activităților ce vin în contradicție cu regimul zonelor respective;

c) exercitarea controlului în vederea contracarării acțiunilor de introducere a poluanților de orice proveniență și caracteristici în corpurile de apă (în ansamblu) , în terenurile fondului apelor sau în terenurile din care este posibilă scurgerea într-un corp de apă de suprafață sau corp de apă subterană;

d) controlul asupra modului de funcționare a stațiilor de epurare și respectarea condițiilor de calitate a apelor uzate evacuate, potrivit reglementărilor în vigoare;

e) exercitarea controlului privind respectarea condițiilor de utilizare a resurselor de apă și de deversare a apelor uzate potrivit actelor permissive deținute;

f) în contextul supravegherii proprietății publice și a altor valori ocrotite de legislație, efectuarea controalelor inopinate, în modul și limita prevăzută de lege, în vederea depistării și contracarării cazurilor de folosire inadecvată/neaautorizată a resurselor de apă, deversărilor neautorizate a apelor uzate.

Este de menționat că, principalul obiectiv strategic al Republicii Moldova în domeniul apelor este legat de integrarea europeană, ceea ce implică armonizarea și implementarea acquis-ului comunitar în domeniul protecției și calității resurselor acvatice, precum și a recomandărilor **Directivei-Cadru 2000/60 UE**.

Directiva, promovează elaborarea unei politici comunitare integrate în domeniul apei, urmărind prevenirea deteriorării corpurilor de apă de suprafață și subterane, dar și refacerea acestora, precum și a corpurilor de apă artificială. Directiva-cadru clarifică faptul că gospodărirea apei înseamnă mult mai mult decât distribuția și tratarea apei, ci implicând exploatarea și gestionarea terenurilor care afectează calitatea și cantitatea apei deopotrivă.

Aspectele generale privind apele de suprafață și subterane

Resursele acvatice din Republica Moldova sunt reprezentate de ape de suprafață și cele subterane. Astfel, **apa de suprafață** este definită în Legea apelor nr. 272/2011, ca „*apa stătătoare și apa curgătoare de la suprafața solului.*”, iar **apa subterană** definită ca, „*apa care se află sub suprafața solului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul*”.

În ceea ce privește apele de suprafață, toate corpurile de apă din spațiul Republicii Moldova fac parte din două districte hidrografice: Dunărea - Prut - Marea Neagră și Nistru (**Figura 1**). Fiind astfel reprezentate prin 3 600 râuri și râulețe cu o lungime de peste 16 mii km și 4 483 lacuri naturale și bazine artificiale cu suprafața de 43 494,6 ha, amplasate și construite pe cursurile și în albiile acestora (**Anexa 1**) (**Anexele** urmează la sfârșitul capitolului).

Ce ține de apele subterane pe teritoriul Republicii Moldova, conform datelor deținute de Inspectorat, sunt 5 011 sonde arteziene, dintre care 2 315 neexploatate și 2 696 exploatate: 1 711 cu destinație de resurse de apă potabilă, 690 resurse de apă pentru necesități menajere, 47 necesități agricole, 232 cu menire industrială. (**Anexa 2**).

Figura 1. Harta districtelor bazinelor hidrografice în Republica Moldova

Districtul bazinului hidrografic Nistru are o diversitate mare de condiții fizico-geografice, care se datorează structurii sale geologice, caracteristicilor geomorfologice și condițiilor climatice. Suprafața totală a districtului în hotarele Republicii Moldova este de 19 076 km², ceea ce reprezintă 56,4 % din suprafața țării. Din punct de vedere teritorial-administrativ, Districtul bazinului hidrografic Nistru se extinde pe teritoriul a 19 raioane administrative cu un număr de 39 orașe și 559 sate.

Apele de suprafață. Densitatea rețelei hidrografice în Districtul bazinului hidrografic Nistru este de 0,56 km/km² și este reprezentată de 1 591 de râuri, inclusiv 5 cu lungimea de peste 100 km. Cele mai lungi râuri din cadrul Districtului sunt Răut, Bîc și Botna. Fluviul Nistrul este cea mai importantă arteră hidrografică a Republicii Moldova, la care se adaugă și afluentul său principal Răut. Cele mai mari lacuri naturale în District sunt Bîc (3,72 km²), Roșu (1,6 km²) și Nistrul Vechi (1,86 km²). Cele mai mari lacuri artificiale sunt Dubăsari pe fluviul Nistru (67,5 km²) și Ghidighici pe Bîc (6,8 km²).

Rețeaua de lacuri pe de o parte asigură regularizarea și răspunde presingului recreativ, pe de altă parte se folosește la aprovizionarea cu apă potabilă și tehnică, pentru irigare, navigație și în alte scopuri. În limitele Districtului, lacurile naturale sunt puține la număr și destul de mici, cu suprafețe de până la 0,2 km². Multe dintre ele au dispărut în anii '70 ai sec. al XX-lea, ca urmare a lucrărilor de îndiguire a zonelor inundabile, de regularizare și desecare a luncilor râurilor. Pentru protecția împotriva inundațiilor/viiturilor au fost create acumulări de apă, dar care au un rol multiplu – reglarea scurgerii râului, pentru irigare, pescuit, recreere. Majoritatea acumulărilor de apă au fost proiectate și construite în perioada anilor '60-'70 ai sec. al XX-lea.

Lacurile de acumulare Dubăsari și Cuciurgan au un rol important în gestionarea resurselor de apă din limitele Districtului bazinului hidrografic, astfel acestea au drept scop producerea energiei electrice, dar și regularizarea debitului în aval, astfel este posibilitatea de control a fluxului de inundație.

În total, în Districtul bazinului hidrografic Nistru sunt aproximativ 1700 de acumulări de apă, majoritatea având o suprafață a oglinzii apei relativ mică, până la 1 km² și fiind construite prin bararea râurilor. Apogeul în construcția acumulărilor de apă, în special a celor cu volume de peste 5 mil. m³, se înregistrează în perioada anilor 1950-1965, când au fost date în exploatare lacul de acumulare Dubăsari pe fluviul Nistru (1954), lacul Ghidighici pe râul Bîc și lacurile Ulmu, Costești și Răzeni pe râul Botna.

Apele subterane. Distribuția spațială a apelor subterane în bazinul artezian moldovenesc este neuniformă. Majoritatea rezervelor de ape subterane sunt concentrate în regiunea centrală a țării și în fluviul Nistru. În limitele Districtul bazinului hidrografic sunt prezente cca 83,14% din resursele de exploatare a apelor potabile subterane ale Republicii Moldova și 44,11% din cele tehnice. Cele mai mari rezerve de ape subterane se află în raioanele Anenii Noi, Criuleni, Orhei din regiunea centrală a Districtului, în municipiul Bălți – din nord și în raionul Ștefan Vodă – din sud. În bazinul Nistrului se află 94 de zăcăminte de ape minerale (55,29% din total), dintre care sunt exploatate doar 14. Apele minerale curative au un grad de mineralizare foarte înalt (250 g/l).

Districtul bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră are o diversitate mare de condiții fizico-geografice, care se datorează structurii sale geologice, caracteristicilor geomorfologice și condițiilor climatice. Suprafața totală a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră, în hotarele Republicii Moldova este de 14 770 km², ceea ce reprezintă 43,6% din suprafața țării. Din punct de vedere administrativ-teritorial, districtul bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră se extinde pe teritoriul a 18 raioane administrative, inclusiv 10 raioane le cuprinde integral (Briceni, Edineț, Hâncești, Leova, Cimișlia, Cantemir, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Taraclia și Cahul), 5 raioane – mai mult de jumătate din teritoriu (Glodeni, Fălești, Ungheni, Nisporeni și Ștefan-Vodă) și 3 raioane – o anumită parte din teritoriu (Ocnița, Râșcani și Căușeni).

Din punct de vedere al structurii administrativ-teritoriale la nivelul 2 și 3, cele 18 raioane din cadrul districtului cuprind 394 de comune, compuse din 657 de localități, inclusiv 23 orașe. În direcție meridională, de la Nord spre Sud, districtul se continuă pe o lungime de aproximativ 350 km, cu lățimi variabile: de 55 - 60 km în Nord, 25 - 30 în regiunea centrală a bazinului hidrografic Prut și de aproximativ 120 km în Sud, la latitudinea orașului Leova. Poziția geografică și configurația districtului determină prezența unor condiții naturale variate, iar specificul componentelor de mediu determină, în mod semnificativ, caracteristicile biotei, solurilor, hidrologice și hidrochimice ale apelor subterane și ale celor de suprafață.

Apele de suprafață. Resursele de apă de suprafață ale Districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră sunt destul de modeste. Regiunea concentrează doar aproximativ 1% din resursele de suprafață disponibile de apă a

țării. Valoarea scurgerii medii anuale ale râurilor din bazinul Dunării și Mării Negre reprezintă 75,91 mil. m³, valoare cu mult mai redusă în raport cu afluenții Prutului (661,38 mil. m³).

Apele subterane. Distribuția spațială a apelor subterane este neuniformă. Regiunea principală de alimentare a orizonturilor/complexelor de apă subterană pe teritoriul districtului este regiunea de nord a Districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră, în timp ce apele subterane sunt distribuite în regiunile sudice, acestea constituie 137,38 mil. m³/an, dintre care 50,71 mil. m³/an sunt utilizate în diverse scopuri: ca apă menajeră și potabilă – 39,84 mil. m³/an (78,32%), ca apă tehnică – 10,16 mil. m³/an (20,09%), iar în scopuri terapeutice și recreaționale – 0,71 mil. m³/an (1,58%).

Sursele potențiale de poluare a resurselor de apă

Apa este un factor important pentru menținerea echilibrelor ecologice, iar poluarea acesteia este o problemă actuală cu consecințe mai mult sau mai puțin grave asupra mediului înconjurător.

Prin poluarea apei se înțelege „*introducere directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe sau a căldurii în aer, în apă ori sol care poate prezenta riscuri pentru sănătatea umană sau pentru calitatea ecosistemelor acvatice ori a ecosistemelor terestre, ce depind în mod direct de ecosistemele acvatice, care duce la deteriorarea bunurilor materiale sau care dăunează ori afectează negativ serviciile și alte folosințe legale ale mediului*” – Legea apelor nr. 272/2011.

Poluarea apelor este fenomenul prin care se produc modificări calitative negative ale proprietăților naturale ale apelor, ce au ca urmare scoaterea lor parțială sau totală din folosință. După originea sursei de contaminare a apei, poluarea poate fi naturală și artificială.

Poluarea naturală a apelor se produce prin acțiunea unor surse naturale de poluare cu caracter permanent, precum sărurile minerale solubile provenite din spălarea rocilor de către apele de suprafață sau freatice, particule solide rezultate din eroziunea solului sau datorită vegetației acvatice submerse și emerse care prin descompunere duce la scăderea cantității de oxigen din apă sau produce substanțe toxice.

Poluarea artificială sau antropică este cauzată de introducerea în apele naturale a unor substanțe poluante în mod direct sau prin deversarea apelor uzate menajere, industriale, agricole sau provenite din alte activități umane.

Se mai poate vorbi și despre poluarea controlată și necontrolată.

Poluarea controlată (organizată) se referă la poluarea datorată apelor uzate transportate prin rețeaua de canalizare și evacuate în anumite puncte stabilite prin proiecte.

Poluarea necontrolată (neorganizată) provine din surse de poluare care ajung în emisari pe cale naturală, de cele mai multe ori prin intermediul apelor de ploaie.

Poluarea *normală* și *accidentală* reprezintă categorii de impurificare folosite pentru a defini grupuri de surse de ape uzate.

Poluarea normală provine din surse de poluare cunoscute, colectate și transportate prin rețeaua de canalizare la stația de epurare sau direct în receptor.

Poluarea accidentală apare, de exemplu, ca urmare a dereglării unor procese industriale, când cantități mari (anormale) de substanțe nocive ajung în rețeaua de canalizare sau, ca urmare a defectării unor obiective din stația de preepurare sau epurare.

Sursele de poluare a apelor de suprafață și a celor subterane provin în cea mai mare parte din sectorul gospodăriei comunale (stațiile de epurare, apele uzate, deversările apelor neepurate din sistemul comunal, generarea și managementul neadecvat al deșeurilor menajere solide), al industriei alimentare, sectorul agricol (acumulările de dejecții animaliere, depozitele de pesticide etc.), sectorul energetic (bazele de produse petroliere, stațiile de alimentare cu petrol etc.) și alte focare de poluare continuă.

Sistemul actual de monitorizare a surselor de poluare a apelor de suprafață acoperă doar sursele provenite din activitățile utilizatorilor primari de apă în urma epurării insuficiente a apelor uzate sau a evacuării lor din sistemele de canalizare fără epurare, cazuri frecvente în majoritatea localităților urbane sau preurbane, situație agravată de starea deplorabilă și în continuă degradare a stațiilor de epurare și preepurare a apelor uzate.

Volumul deversărilor corelează cu profilul demografic și economic al unităților teritorial-administrative. Deversările apelor insuficient epurate sau neepurate au o pondere mai mare în mediul rural, unde rețelele de canalizare practic lipsesc, fermele de animale și gospodăriile casnice constituind numeroase surse de poluare.

Principalele surse de poluare antropică a apelor sunt:

- **apele menajere provenite din locuințe, spălătorii sau ape pluviale urbane** - aceste ape conțin cantități mari de substanțe organice, detergenți și săruri minerale, au un conținut microbian ridicat deci un potențial epidemiologic crescut;
- **apele uzate industriale** - considerate ca având în prezent ponderea cea mai mare. Aici putem constata activitățile din domeniul energetic, inclusiv problemele particulare pe care le ridică industria zahărului/alcoolului/panificației etc., ce se numără printre ramurile industriei cu cel mai înalt nivel al consumului de apă, precum și deversări de ape neepurate;
- **apele reziduale agricole** - provin din sectoarele agrozootehnice, din irigații, din apele pluviale și freatice drenate de pe suprafețele agricole. Aceste ape conțin un număr mare de germeni microbieni, sunt încărcate cu îngrășăminte, pesticide, amendamente și au o cantitate mare de aluviuni preluate de pe suprafața terenurilor agricole;
- **aglomerările urbane** – care realizează mari concentrări de deșeuri menajere. Cele mai numeroase surse de poluare punctiformă o reprezintă

deșeurile, modul în care în prezent sunt colectate și gestionate creează o situație de risc sporit pentru calitatea mediului și sănătatea populației.

Tipuri de poluanți:

Poluarea sau poluanții care afectează sursele de apă pot fi clasificate după natura lor, sau după proveniență. Astfel, se pot deosebi:

- **poluarea fizică** (termică, radioactive, cu particule solide);
- **poluarea chimică** (derivați ai carbonului și hidrocarburilor, sulfului, azotului, materiilor plastic, pesticide și alți compuși organici de sinteză, fluoruri, metale grele, materii organice fermentabile, etc.);
- **poluare biologică** (dejecții organice, agenți patogeni, bacterii și virusuri infecțioase etc.);
- **poluarea radioactivă.**

Stațiile de epurare a apelor uzate

Un aport considerabil pentru menținerea calității apelor conform normelor în vigoare, îl constituie epurarea apelor uzate, care fiind în prezent, în mod practic singurul mijloc de combatere a poluării apelor.

Astfel, primele stații de epurare au apărut în Anglia în secolul XIX. Inițial s-au realizat canalizări, care au rezolvat problema epidemiilor hidrice, dar au făcut din Tamisa un râu mort ce degaja miros pestilențial. Abia atunci s-a trecut la realizarea de stații de epurare. Tot în Anglia s-au pus bazele monitoringului. Parametrul consum biochimic de oxigen CBO5 a fost introdus în 1898 și a fost conceput în concordanță cu realitățile englezești - temperatură de 200C, timp de rezidență în râu 5 zile, tipul de poluare predominantă fiind cea fecaloid-menajeră.

În SUA, în 1984 existau 15 438 de stații de epurare care deserveau o populație de 172 205 000 locuitori, adică 73,1%. Procentul de epurare a apelor din punct de vedere al încărcării organice măsurate prin CBO5 a fost de 84% iar din punct de vedere al suspensiilor de 86,3%. În anul 2005 existau 16 980 de stații de epurare care deserveau 243 723 000 locuitori, adică 86,6% . Pentru 2015 procentul de epurare a apelor din punct de vedere al încărcării organice măsurate prin CBO5 e planificat să atingă 89,9% iar din punct de vedere al suspensiilor de 88,9%.

În SUA tot mai puține ape uzate după epurare se descarcă din nou în emisar, acestea se infiltrează în sol sau se utilizează pentru irigații, în industrie, pentru recreere (lacuri), pentru piscicultură, și chiar ca sursă de apă potabilă, după descărcare în lacuri sau injectare în sol sau chiar direct, dar cu supunere la preparare avansată.

La nivel național, actualmente, stațiile de epurare fiind 271 la număr, dintre care de documentație de proiect dispun 119 unități, de normativele Deversării Limitat Admisibile (DLA) – 103 unități, cu epurare insuficientă funcționează – 160 (**Anexa 3**).

Majoritatea stațiilor de epurare a apelor uzate au fost construite prin anii 90 sec. XX, atât în sate cât și în orașe, sunt distruse și au un grad sporit de uzură a construcțiilor. La aceasta a dus și reducerea esențială a volumelor de ape uzate,

transmiterea stațiilor de epurare în gestiunea autorităților administrațiilor publice locale, care nu dispun de personal profesionist cu experiență și de investiții necesare.

Evacuarea apei uzate în receptorii naturali trebuie să fie efectuată doar după asigurarea epurării necesare. Situația din țară la acest capitol denotă lipsa asigurării cu sisteme de canalizare și, respectiv, a epurării apelor uzate, ceea ce determină poluarea apelor subterane și de suprafață, influențând asupra sănătății populației.

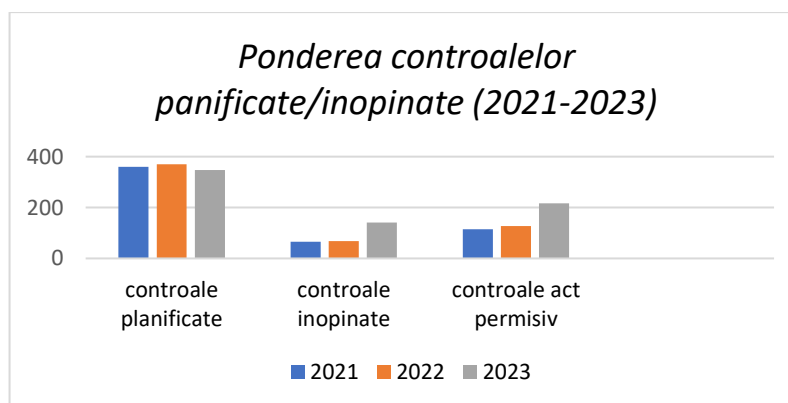
Conform prevederilor **Hotărârea de Guvern nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau emisarii de apă pentru localitățile urbane și rurale** înainte de a fi evacuate în receptori naturali, apele uzate menajere și industriale, colectate în rețelele de canalizare publice, vor fi supuse unei epurări corespunzătoare.

De asemenea, nu se permite evacuarea apelor reziduale în lipsa autorizației. Conform bunelor practici, odată cu construcția sistemelor de alimentare cu apă, e necesar de a construi și sisteme de canalizare. Rolul de preluare și epurare a apelor uzate menajere și industriale revine stațiilor de epurare, acestea având ca scop îmbunătățirea calității apelor uzate, pentru a putea fi deversate fără a prejudicia mediul.

Activități privind supravegherea și controlul de stat asupra resurselor acvatice

Conform prevederilor Hotărârii de Guvern 548/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, misiunea Inspectoratului este implementarea politicii statului în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, exercitarea controlului și supravegherii de stat, prevenirea și contracararea încălcărilor în domeniile de competență.

Prin urmare, în conformitate cu prevederile **Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității de întreprinzător**, au fost efectuate 347 controale planificate și 358 controale inopinate, cu înaintarea a 493 prescripții agenților economici care prezintă pericol pentru resursele acvatice și pot influența asupra calității acestora. Concomitent, au fost efectuate 216 controale conform art. 19¹ al Legii sus menționate, privind eliberarea Autorizației de Mediu pentru folosința specială a apei.

Au fost încheiate 784 procese-verbale cu privire la contravenție, iar cuantumul amenzilor aplicate constituie suma de 2 512 750,00 lei, urmare a căreia a fost încasată suma de 1 193 625, 00 lei.

În aceeași ordine de idei, menționăm că, au fost înaintate 17 cereri la executorul judecătoresc cu suma care urmează a fi încasată în mărime de 24 300, 00 lei.

În rezultatul efectuării controalelor cu privire la încălcarea cerințelor ecologice pentru recuperarea prejudiciilor cauzate resurselor de apă Inspectoratul a calculat prejudicii și a înaintat pretenții în sumă totală 120 589, 00 lei.

Concluzii și propuneri ce țin de prevenirea poluării și folosirea rațională a resurselor de apă

Importanța deosebită a apei și multiplele probleme pe care le determină utilizarea ei în prezent, a determinat preocupări din ce în ce mai intense și mai ample ale organismelor internaționale. Deci, protecția resurselor de apă constituie o condiție importantă, la nivel național și internațional. Dezvoltarea omenirii este strâns legată de resursele de apă .

Prin urmare, acordăm un interes deosebit protejării acestor resurse și avem o abordare unitară a lor. Activitate ce va asigura informarea permanentă și precisă despre situația din domeniul apelor prin înregistrarea și controlul proceselor ce au loc la nivel de gospodărire a apelor, fenomenelor climatice, persoanelor încadrate în acest cadru al resurselor acvatice și eventual rezultatele acestor activități trebuie înglobată într-un sistem bine definit.

Componentele principale ale activităților de protecție a resurse lor de apă sunt următoarele:

- Supraveghere (monitoringul) dinamicii calității resurselor de apă;
- Planificarea măsurilor de protecție a calității resurselor de apă la nivelul bazinelor sau subbazinelor hidrografice;
- Măsuri ajutătoare la nivelul surselor de poluare pentru diminuarea debitelor și încărcărilor, respectiv adoptarea de tehnologii fie neconsumatoare, fie mici consumatoare de apă, tehnologii nepoluante sau mai puțin poluante, recircuirea apelor uzate;
- Epurarea eficientă a apelor uzate;
- Intervenții pe cursurile de apă receptoare de ape uzate, pentru îmbunătățirea diluției și a gradului de amestec, respectiv sporirea debitelor de diluție prin acumulări sau derivații, reacerare artificială, dirijarea fenomenelor de autoepurare;
- Perfecționarea legislației în domeniului resurselor de apă;
- Îmbunătățirea programului de monitoring a corpurilor de apă de suprafață;
- Îmbunătățirea programului de monitoring a corpurilor de apă subterane;
- Reducerea progresivă a poluării din surse punctiforme;
- Reducerea progresivă a poluării din surse difuze;
- Extinderea și refacerea habitatelor naturale;

- Îmbunătățirea accesului populației la serviciile de apă și sanitație;
- Crearea mecanismului de distribuire specială și stimulatorie a mijloacelor (plăți, amenzi, mijloace bugetare, credite, donații etc.) și de utilizare integrală a lor pentru întreținerea și dezvoltarea gospodăriei apelor;
- Determinarea exactă a obiectivului acvatic ca obiect de gestionare și obiect de posesie, cu luarea în considerare a suprafeței terestre și a rocilor saturate cu apă (pentru apele subterane), a suprafeței active a bazinului hidrografic, a zonelor de protecție a apelor și a ecosistemelor;
- Determinarea capacității juridice a beneficiarilor de folosință a apei, pornind de la posibilitățile lor reale de a realiza obligații privind întreținerea obiectivelor acvatice și a purta răspundere pentru starea acestora

Legislația națională privind protecția resurselor de apă

- Legea apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011;
- Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515-XII din 16.06.1993;
- Hotărârea Guvernului nr. 949 din 25 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind zonele de protecție sanitară a prizelor de apă;
- Hotărârea Guvernului nr. 931 din 20 noiembrie 2013 privind aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane;
- Hotărârea Guvernului nr. 932 din 20 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la monitorizarea și evidența sistematică a stării apelor de suprafață și a apelor subterane;
- Hotărârea de Guvern nr. 977 din 16.08.2016 cu privire la aprobarea Regulamentului – tip de exploatarea a lacurilor/iazurilor,
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale;
- Hotărârea Guvernului nr. 835 din 29 octombrie 2013 privind aprobarea Regulamentului privind evidența și raportarea apei folosite;
- Hotărârea Guvernului nr. 890 din 12 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a mediului pentru apele de suprafață;
- Hotărârea Guvernului nr. 590 din 21 iunie 2016 privind Concepția reformei sistemului național de gestionare, prevenire și reducere a consecințelor inundațiilor asupra mediului;
- Hotărârea Guvernului nr. 814 din 17 octombrie 2017 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru;
- Hotărârea Guvernului nr. 955 din 3 octombrie 2018 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea-Prut și Marea Neagră;
- Hotărârea Guvernului nr. 728 din 8 septembrie 2014 privind aprobarea Listei corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fâșiilor de protecție, precum și

a Listei construcțiilor hidrotehnice gestionate de autoritatea administrativă de gestionare a apei;

- Hotărârea Guvernului nr. 836 din 29 octombrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind prevenirea poluării apelor din activități Agricole;
- Hotărârea Guvernului nr. 887 din 11 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la gestionarea riscurilor de inundații;
- Hotărârea Guvernului nr. 1063 din 16 septembrie 2016 cu privire la aprobarea Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025.

Bibliografie:

1. Hotărârea de Guvern nr. 955 din 2018 privind planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea – Prut și Marea Neagră.
2. Hotărârea de Guvern nr. 814 din 17.10.2017 privind planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru.
3. Legea nr. 272 din 23.12.2011 apelor.
4. Băloiu. V., „Gospodărirea apelor”. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.
5. Drobot. R. „Bazele gospodăririi apelor”. I.C.B., București, 1983.
6. Măruță Al., Chiriac V., „Problemele actuale ale apei”. Editura Ceres, București, 1981.
7. [N. Ciobanu „Starea stațiilor de epurare a apelor uzate”.](#)
8. <http://www.mediugov.md/>
9. Hotărârea de Guvern nr. 950 din 25.11.2013 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisaruri de apă pentru localitățile urbane și rurale.
10. Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515-XII din 16.06.1993.
11. Hotărârea de Guvern nr. 548 din 13.06.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului.

Inventarierea bazinelor acvatice (iazurilor)

Anexa 1

Nr.	Raionul	Deținătorul	Amplasarea bazinului (pe cursul de apă sau lateral)	Suprafața bazinului	Actul de proprietate/deținere	Modul de folosință (piscicultură, irigare, generală, antierozional, antiviitură.	Actul de folosință a apei (Autorizația, data, termenul)	Prezența proiectului și avizul expertizei ecologice	Prezența pașaportului bazinului	Prezența regulilor de exploatare	Starea barajului, satisfăcător/avariat	Starea bazinului (înnămolit, uscat, acoperit cu vegetație, satisfăcător, ha)	Starea fișiei riverane de protecție (există, lipsește, împădurită)	Starea instalațiilor hidrotehnice. Tipul deversorului de avarie (lipsește, satisfăcător, avariat)	Starea evacuatorului de fund (funcționează, avariat)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Anenii Noi	47	pe curs-39 lateral-8	928,8	contract de arendă -21 APL-19 private-5 propr. de stat-2	generală-19 piscicult-23 irigare-5	3	4	3	3	satisf-44 avariat-3	satisf-3 acoperit cu veget-1 înnămolit-43	există-34 lipsă-9 împădur-4	satisf-29 lipsă-18	funcț-25 avariat-22

2	Bălți	20	pe curs-19 lateral-1	138,21	contract de arendă-11 APL-9	generală-4 piscicult-16	0	0	17	0	satisf-13 lipsă-7	satisf-10 uscat-10	lipsă-9 împădur-11	satisf-7 lipsă-13	funcț-6 avariat-1 lipsă-13
3	Basarabeasca	17	pe curs-5 lateral-12	166,11	contract de arendă-1 APL - 16	generală-10 piscicult-6 irigare-1	0	0	0	0	satisf-14 avariat -1 lipsă-2	satisf-1 uscat-16	există-3 lipsă-14	satisf-2 lipsă-15	lipsă-11 avariat-6
4	Briceni	227	pe curs - 227	1.187,46	contract de arendă-104 APL -114 private-9	generală-104 piscic-90 irigare- 32 agrement-1	8	5	8	5	satisf-104 avariat-123	satisf-103 uscat-30 acoperit cu veget-7 înnămolit-87	există-98 lipsă-109 împădur-20	satisf-60 lipsă-153 avariat-14	funcț-49 avariat-11 lipsă-167
5	Cahul	104	pe curs-37 lateral-67	4.139,13	contract de arendă-22 APL-82	generală-54 piscicol-30 irigare-13 uscat-6 antieroz-1	0	0	0	0	satisf-78 avariat-26	satisf-38 uscat-20 acoperit cu veget-25 înnămolit-21	există-20 lipsă-84	satisf-72 lipsă-30 avariat-2	funcț-58 avariat-46
6	Cantemir	49	pe curs-34 lateral-15	519,3	contract de arendă-13 APL-34 private - 2	generală-32 piscicult-17	4	0	5	5	satisf-40 avariat-9	satisf-30 uscat-12 acoperit cu veget-2 înnămolit-5	există-38 lipsă-2 împădur-9	satisf-23 lipsă-24 avariat-2	funcț-35 lipsă-14
7	Călărași	187	pe curs-8 lateral-179	631,67	contract de arendă-55 private-73 APL-59	piscicult-69 irigare-31 agrement-87	0	7	7	3	satisf-172 lipsă-15	satisf-108 acoperit cu veget-68 uscat-2 înnămolit-9	există-180 împădur-7	satisf-83 lipsă-104	funcț-68 lipsă-119
8	Căușeni	100	pe curs-95 lateral-5	863,05	contract de arendă-83 APL-11 private - 6	generală-5 piscic-89 irigare - 6	5	3	13	13	satisf-73 avariat-27	uscat-18 înnămol-82	există-37 lipsă-63	satisf-83 avariat-12 lipsă-5	funcț-40 avariat-35 lipsă-25

9	Chișinău	89	pe curs- 59 lateral- 30	1146,73	contract de arendă-25 private-21 APL-29 propr.de stat-14	generală-40 piscicult-18 irigare-8 agrement-18 antieroz-1 pășune-4	1	9	15	10	satisf- 76 avariat- 4 lipsă- 9	satisf-1 înnămolit-3 acoperit cu veget-67 uscat-1	există-30 lipsă- 41 împădur-1	satisf-14 lipsă-57 avariat-1	funcț-25 lipsă-47
10	Cimișlia	71	pe curs- 62 lateral- 9	856,31	contract arendă-26 APL-31 private-9 propr. de stat-5	generală-5 piscicult-49 irigare-12 antieroz-4 agrement-1	3	4	13	5	satisf- 69 avariat- 2	satisf-27 acoperit cu veget-2 înnămolit-42	există-6 lipsă-40 împădur-25	satisf-31 lipsă-40	funcț-26 avariat-3 lipsă-42
11	Criuleni	66	pe curs- 66	340,79	contract de arendă-25 private-8 APL-27 propr.de stat-1 titlu- 4	piscicol-24 irigare-14 agrement-19 generală-7	5	26	28	28	satisf- 59 avariat- 5	satisf-35 uscat-8 înnămolit-21	există-27 lipsă-20 împădur-17	satisf-55 lipsă-8 avariat-1	funcț-51 avariat -2 lipsă-11
12	Dondușeni	230	pe curs- 225 lateral- 5	796,78	contract de arendă-135 APL-90 private-5	generală -74 piscicult-149 irigare-5 agrement-1 tehnologic-1	9	0	33	33	satisf- 190 avariat- 40	satisf-141 uscat-25 înnămolit-64	există-156 lipsă-74	satisf - 136 lipsă - 94	funcț-70 avariat-160
13	Drochia	220	pe curs- 157 lateral- 63	1.121,65	contract de arendă-154 APL-63 private-3	generală-77 piscic-129 irigare-5 agrement-1 uscate-8	7	9	9	0	satisf- 180 avariat- 21 lipsă-19	satisf-122 uscat-53 acoperit cu veget-18 înnămolit-27	există-139 lipsă-81	satisf.-136 avariat-84	funcț-139 avariat-81
14	Dubăsari	1	lateral- 1	2,35	APL-1	piscicol-1	0	1	1	1	satisf-1	satisf-1	există-1	satisf-1	funcț-1

15	Edineț	201	pe curs- 39 lateral- 162	888,4	contract de arendă-97 APL-94 private-10	generală -81 piscicult-120	3	0	4	5	satisf- 186 avariat- 15	satisf-173 înnămolit-28	există-115 lipsă-86	satisf-186 avariat-15	funcț-101 avariat-20 lipsă-80
16	Fălești	294	pe curs- 98 lateral- 196	2.631,31	contract de arendă-177 APL-117	generală-118 piscicult-169 irigare-7	0	1	27	27	satisf- 268 avariat- 26	satisf-12 uscat-16 acoperit cu veget-53 înnămolit- 213	există-166 împădurit- 1 lipsă-127	satisf-266 avariat-9 lipsă-19	funcț-272 avariat-22
17	Florești	111	pe curs- 79 lateral- 32	684,69	APL-25 private-13 contract de arendă-73	generală-37 piscic-61 irigare-10 agrement-3	8	5	14	14	satisf- 94 avariat- 17	satisf-61 uscat-20 acoperit cu veget-26 înnămolit-4	există-4 lipsă-107	satisf.-97 avariat-14	funcț-95 avariat-16
18	Găgăuzia	63	pe curs -43 lateral - 20	1823,08	contract de arendă-25 APL-34 propr. de stat-4	generală-24 piscicult-29 uscate-10	19	0	3	0	satisf- 49 avariat- 14	satisf- 39 înnămolit-24	există-63	satisf-40 avariat- 23	funcț-8 avariat- 55
19	Glodeni	284	pe curs- 100 lateral- 184	1.846,00	contract de arendă- 206 APL- 66 private- 2 propr.stat- 10	generală-87 piscic-192 irigare- 5	22	55	52	55	satisf- 266 avariat- 18	satisf-159 uscat-14 acoperit cu veget-36 înnămolit-75	există-228 lipsă-38 împădur-18	satisf-134 avariat-2 lipsă-148	funcț-253 avariat-31
20	Hîncești	111	pe curs- 50 lateral- 61	1291,36	contract de arendă-41 APL-37 private-33	generală-41 piscicult-63 irigare-3 antieroz-4	14	1	17	17	satisf- 96 avariat- 7 lipsă- 8	satisf-38 uscat-16 înnămolit-57	există-60 lipsă-51	satisf-98 lipsă-10 avariat-3	funcț-92 avariat-11 lipsă-8

21	Ialoveni	72	pe curs- 24 lateral- 38	1.843,75	contract de arendă-26 APL-36	generală-11 piscicult-48 irigare-3	14	10	14	14	satisf- 46 avariat- 16	satisf-28 uscat-5 acoperit cu veget-12 înnămolit-17	există-30 lipsă-12 împădur- 20	satisf-43 lipsă-17 avariat-2	funcț-46 avariat-16
22	Leova	77	pe curs- 71 lateral- 6	831,74	APL-29 contr.de arendă-30 private-16 propr.de stat-2	generală-25 piscicult-52	0	9	16	20	satisf- 61 avariat- 16	satisf-50 uscat-16 acoperit cu veget-2 înnămolit-9	există-44 lipsă-28 împădur-5	satisf-59 lipsă-16 avariat-2	funcț-52 avariat-20 lipsă-5
23	Nisporeni	63	pe curs- 42 later-21	657,77	contract de arendă-18 APL-31 private-14	generală-47 piscicult-13 irigare-2 antieroz-1	0	0	0	0	satisf- 62 avariat- 1	satisf-27 uscat-3 acoperit cu vegetație-4 înnămolit-29	există-54 lipsă-9	satisf-30 lipsă-30 avariat -3	funcț-32 avariat-31
24	Ocnița	234	pe curs- 157 lateral- 77	764,732	contract de arendă- 130 APL- 99 propr.de stat-5	generală-6 piscic-181 irigare-9 antieroz-37 uscat-1	0	0	7	7	satisf- 231 avariat- 3	uscat-45 înnămolit-58 satisf-131	există-213 lipsă-21	satisf-212 lipsă-16 avariat- 6	funcț-104 avariat-18 lips-112
25	Orhei	139	pe curs- 119 lateral- 20	953,03	contract de arendă-69 APL-50 priv-20	generală-47 piscic-71 irigare-22 antieroz-1	0	10	7	8	satisf- 122 avariat- 17	satisf-29 uscat-25 acoperit cu veget-18 înnămolit-67	există-105 lipsă-32 împădur-2	satisf-75 lipsă-58 avariat-6	funcț-66 avariat-6 lipsă-67
26	Rezina	46	pe curs- 43 lateral- 3	280,9	contract de arendă-31 APL-13 private-2	generală-4 piscicult-41 irigare-1	1	0	5	5	satisf- 29 avariat- 17	uscat-15 înnămolit-31	există-31 lipsă-15	satisf-18 lipsă-3 avariat-25	funcț-21 avariat - 25

27	Rîșcani	418	pe curs- 65 lateral- 353	7.709,84	contract de arendă-131 private-46 APL-229 propr.de stat-12	generală-232 piscicult-153 irigare-27 agrement-4 arie protejate-1 hidroenerg-1	49	7	95	92	satisf- 414 avariat- 4	satisf-70 uscat-84 înnămot-148 acoperit cu veget-116	există-193 lipsă-225	satisf-370 lipsă-46 avariat-2	funcț-359 avariat-5 lipsă-54
28	Sîngerei	214	pe curs- 192 lateral- 22	1.588,86	contract de arendă-82 APL-127 private - 5	generală-104 piscicult-102 irigare-5 antieroz-3	0	0	18	18	satisf- 196 avariat- 18	satisf-47 veget-110 înnămolit-57	există-150 lipsă-58 împădur-6	satisf-165 lipsă-19 avariat-30	funcț-131 avariat-83
29	Soroca	168	pe curs- 1 lateral- 167	409,6	contract de arendă- 76 APL- 92	generală-97 piscicult-71	1	0	27	27	satisf- 125 avariat- 43	satisf-83 uscat-76 acop cu veget-5 înnămolit-4	există-149 lipsă-19	satisf-57 lipsă-64 avariat-47	funcț-67 avariat-47 lipsă-54
30	Strășeni	100	pe curs- 8 lateral- 92	464,66	contract de arendă-41 APL -24 private-35	generală-43 piscicult-51 irigare-6	2	9	5	5	satisf- 100	satisf-98 uscat-2	există-19 lipsă-2 împădur-79	satisf-98 avariat-2	funcț-98 lipsă-2
31	Șoldănești	66	pe curs-65 lateral- 1	197,47	private-15 contract de arendă-27 APL-22 propr.de stat-2	piscic-27 irigare-10 generală-28 antieroz-1	1	4	4	4	satisf- 63 avariat- 3	uscat -4 înnămolit-62	există-63 lipsă-3	lipsă-66	funcț-62 avariat-4
32	Ștefan Vodă	119	pe curs- 113 lateral- 6	1.900,70	contract de arenda-80 APL-31 private-6 propr. stat- 2	generală-29 piscicult-87 antieroz-3	13	2	0	14	satisf- 87 avariat- 32	satisf-25 uscat-11 acoper cu veget-14 înnămolit-69	există-83 lipsă-36	satisf-94 lipsă-25	funcț-43 avariat-8 lipsă-68

33	Taraclia	40	pe curs- 24 lateral- 16	946,44	contract de arendă- 21 APL- 9 private -10	piscicult-20 generală-20	5	0	17	17	satisf- 33 avariate -7	satisf-2 uscat-7 acoper cu veget-17 înnămolit-14	există-32 lipsă-8	satisf-33 lipsă-6 avariat-1	funcț-9 avariat-4 lipsă-27
33	Telenești	99	pe curs- 8 lateral- 91	1.357,83	contract de arendă- 23 APL -73 private - 3	generală-79 piscic-8 irigare- 12	5	5	5	5	satisf- 90 avariat- 9	uscat-15 acoper cu veget-58 înnămolit-26	există-93 lipsă-6	satisf-88 lipsă-3 avariat-8	funcț-84 avariat-13 lipsă-2
33	Ungheni	136	pe curs- 136	1.584,07	contract de arendă-18 APL-96 propr.de stat-22	generală-68 piscicult-59 irigare-9	2	7	2	2	satisf- 122 avariat- 14	satisf-97 uscat-4 înnămolit-35	există- 79 lipsă-57	satisf-121 lipsă - 10 avariat-5	funcț-71 avariat-65
	Total	4483	pe curs- 2191 lateral- 2084	43494,6	contract de arendă -1960 APL-1823 private- 393 propr.stat- 75 lipsă-24	generală-1662 piscicultură- 2202 irigare- 252 antierozional- 17 agreement- 139 tehnologic-1 hidroenergetic- 1 arie protejată de stat-1	204	193	491	462	satisf- 3651 avariat- 574 lipsă-50	satisfăcător- 1580 uscate- 545 acoperit cu vegetație- 739 înnămolit- 1411	există- 2567 lipsă- 1481 împădurit- 227	satisfăcător- 2812 lipsă- 1119 avariat-344	funcționează- 2577 avariat- 849 lipsă-849

Starea sondelor

Anexa 2

	Raionul	Total	Exploatate (unități)							Neexploatate (unități)			Sonde în construcție (unități)	Tamponate (unități)	Acte de control	Procese-verbale
			Total	Destinația					Autorizate	Total	În rezervă	Conservate				
				Potabilă	Menajeră	curativă	Necesități agricole	Menire industrială								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Anenii Noi	140	130	83	10	3	1	33	50	10	10	0	0	0	11	2
2	Bălți	103	12	7	0	0	0	5	15	91	81	3	0	7	6	1
57	Basarabeasca	49	39	30	6	0	3	0	5	10	5	5	0	0	0	3
4	Briceni	111	52	49	0	0	0	3	5	59	42	17	0	0	0	0
5	Călărași	110	60	43	0	0	0	17	6	50	0	50	0	0	1	1
6	Căușeni	234	107	82	8	0	1	16	1	127	5	119	1	2	18	1
7	Cahul	166	121	109	0	7	1	4	14	45	22	16	0	7	0	4
8	Cantemir	79	46	13	22	0	6	5	1	33	27	5	0	1	7	0
9	Chișinău	387	169	85	63	3	5	13	136	218	173	33	2	10	191	12
10	Cimișlia	151	95	89	3	0	3	0	6	56	35	11	0	10	24	5
11	Criuleni	182	131	106	1	0	12	12	10	51	7	38	3	3	0	9
12	Dondușeni	113	30	27	2	0	0	1	14	83	19	50	2	12	10	0
13	Drochia	120	58	58	0	0	0	0	8	62	20	38	4	0	15	0
14	Dubăsari	101	78	60	2	0	5	11	7	23	18	3	1	1	6	0
15	Edineț	142	70	62	0	0	0	8	2	72	1	70	0	1	0	0
16	Fălești	144	76	20	48	0	4	4	4	68	32	34	2	0	2	1
17	Florești	85	37	33	4	0	0	0	15	48	12	36	0	0	3	0
18	Găgăuzia	327	181	10	171	0	0	0	39	146	33	112	0	1	4	0

19	Glodeni	80	40	0	40	0	0	0	25	42	6	35	0	1	5	1
20	Hîncești	159	85	40	38	0	0	7	3	74	1	66	0	7	0	0
21	Ialoveni	202	130	121	6	0	0	3	38	72	18	19	1	34	0	4
22	Leova	108	25	8	8	0	0	9	8	83	8	68	0	7	9	1
23	Nisporeni	45	13	1	0	0	0	12	4	32	8	24	0	0	2	1
24	Ocnîța	69	11	8	1	0	1	1	3	58	3	55	0	0	0	2
25	Orhei	243	157	115	20	0	3	19	16	86	18	55	4	9	3	0
26	Rezina	61	45	45	0	0	0	0	1	16	13	0	3	0	0	0
27	Rîșcani	178	81	66	11	0	0	4	26	97	43	48	0	6	8	6
28	Sîngerei	183	82	65	8	1	0	8	0	101	38	58	0	5	5	5
29	Soroca	48	14	11	2	1	0	0	2	34	0	28	0	6	6	0
30	Strășeni	122	64	12	36	0	0	16	17	58	0	48	1	9	4	0
31	Șoldănești	57	32	28	1	0	0	3	0	25	6	12	0	7	5	0
32	Ștefan Vodă	184	95	2	83	1	0	9	19	89	20	64	0	5	6	0
33	Taraclia	126	56	0	45	0	2	9	17	70	17	53	0	0	17	7
34	Telenești	253	209	209	0	0	0	0	5	44	10	34	0	0	0	0
35	Ungheni	142	60	14	46	0	0	0	3	82	11	42	0	29	0	0
36	Total	5011	2696	1711	690	16	47	232	497	2315	762	1349	24	180	368	66

Starea complexelor de evacuare și epurare a apelor uzate

Anexa 3

Nr. d/o	Raionul	Total unități	Prezența documentației de proiect / avizului EES	Normativul DLA/CMA	Autorizației de mediu de folosință specială a apei	Funcționează unități			
						Cu epurare normativă	Cu epure insuficientă	Cu epurare parțială	Nu funcționează
1	2	3	4	5		6	7	8	9
1	Anenii-Noi	4	4	4	3	2	2	0	0
2	Bălți	2	0	1	0	1	0	0	1
3	Basarabeasca	4	0	0	2	0	1	0	3
4	Briceni	2	0	1	1	1	1	0	0
5	Călărași	6	5	0	2	0	6	0	0
6	Căușeni	20	15	17	2	1	13	3	3
7	Cahul	15	2	1	3	0	14	0	1
8	Cantemir	8	7	1	1	5	1	0	2
9	Chișinău	8	7	6	6	3	3	2	0
10	Cimișlia	2	2	0	0	0	1	1	0
11	Criuleni	8	6	0	2	2	5	0	1
12	Dondușeni	19	4	1	0	0	5	0	14
13	Drochia	3	1	3	2	0	3	0	0
14	Dubăsari	1	0	0	0	0	1	0	0
15	Edineț	8	7	1	0	0	8	0	0
16	Fălești	2	0	2	0	0	2	0	0
17	Florești	5	3	4	2	0	4	0	1
18	Găgăuzia	6	3	3	2	0	3	3	0
19	Glodeni	7	7	0	0	0	0	6	1
2	Hîncești	16	10	1	1	0	14	0	2
21	Ialoveni	8	4	3	1	1	6	0	1
22	Leova	11	4	3	5	2	7	1	1
23	Nisporeni	5	3	0	0	0	4	0	1
24	Ocnîța	6	6	5	2	3	0	1	2
25	Orhei	18	6	16	6	3	13	0	1
26	Rezina	6	5	2	1	1	1	0	4
27	Rîșcani	5	3	1	5	0	5	0	0
28	Ștefan-Vodă	16	10	16	3	0	13	0	3
29	Sîngerei	4	2	0	0	1	2	0	1
30	Soroca	2	2	0	0	0	1	0	1
31	Strășeni	13	8	13	2	2	7	0	4
32	Șoldănești	4	4	0	0	0	2	0	2
33	Taraclia	4	2	0	3	0	3	1	0
34	Telenești	6	3	0	0	1	0	0	5
35	Ungheni	17	8	1	2	0	10	1	6
	TOTAL	271	119	103	57	31	160	19	61

II. PROTECȚIA AERULUI ATMOSFERIC

Victor DUMNEANU
*Șef adjunct al Inspectoratului
pentru Protecția Mediului*

Cristina GHEORGHÎȚA,
*Inspector principal, Direcția control
gestionare resurse de apă și aer atmosferic*

Sima PLAMADEALĂ,
*Inspector principal, Direcția control
gestionare resurse de apă și aer atmosferic*

„Legea fără o asigurare adecvată a respectării sale este doar un sfat bun.”

Abraham Lincoln

Aspecte generale privind protecția componentei de mediu - aer atmosferic

Aerul atmosferic este un amestec de gaze care alcătuiesc stratul inferior al atmosferei pământului, așa cum e definit în **Legea nr. 98/2022 calității aerului atmosferic**. El este factorul de mediu, ce favorizează transportul poluanților în mediu. Poluarea aerului are multe și semnificative efecte adverse asupra sănătății umane, poate provoca daune florei și faunei, a mediului înconjurător ca un întreg.

Printre cei mai principali poluanți enumerăm:

- dioxid de sulf - gaz incolor, ce are ca sursă activitățile umane: sistemele de încălzire a populației care nu utilizează gaz metan, centralele termoelectrice, procesele industriale (siderurgie, rafinărie, producerea acidului sulfuric), industria celulozei și hârtiei și, în măsură mai mică, emisiile provenite de la motoarele diesel;
- oxizii de azot - ce se formează în procesul de combustie atunci când combustibilii sunt arși la temperaturi înalte, dar cel mai adesea ei sunt rezultatul traficului rutier, activităților industriale, producerii energiei electrice. Oxizii de azot sunt responsabili pentru formarea smogului, a ploilor acide, deteriorarea calității apei, efectului de seră, reducerea vizibilității în zonele urbane;
- monoxid de carbon - se formează în principal prin arderea incompletă a combustibililor fosili.

Alte surse antropice de poluare a aerului atmosferic sunt: producerea oțelului și a fontei, rafinarea petrolului, traficul rutier, aerian și feroviar. Monoxidul de

carbon se poate acumula la un nivel periculos în special în perioada de calm atmosferic din timpul iernii și primăverii (acesta fiind mult mai stabil din punct de vedere chimic la temperaturi scăzute), când arderea combustibililor fosili atinge un maxim;

- benzen - compus aromatic foarte ușor, volatil și solubil în apă. 90% din cantitatea de benzen în aerul ambiental provine din traficul rutier. Restul de 10% provine din evaporarea combustibilului la stocarea și distribuția acestuia;
- particule în suspensie - activitatea industrială, sistemul de încălzire a populației, centralele termoelectrice. Traficul rutier contribuie la poluarea cu pulberi produsă de pneurile mașinilor atât la oprirea acestora cât și datorită arderilor incomplete;
- plumbul și metale toxice - provin din combustia cărbunilor, carburanților, deșeurilor menajere, etc. și din anumite procedee industriale. Se găsesc în general sub formă de particule (cu excepția mercurului care este gazos). Metalele se acumulează în organism și provoacă efecte toxice de scurtă și/sau lungă durată. În cazul expunerii la concentrații ridicate ele pot afecta sistemul nervos, funcțiile renale, hepatice, respiratoria;
- hidrocarburi aromatice policiclice- rezultă din combustia materiilor fosile (motoarele diesel) sub formă gazoasă sau de particule.

Activitățile economice cu impact asupra aerului atmosferic rămân aceleași, însă raportul de emisie a poluanților se modifică încontinuu, în dependență de cerințele pieței economice. Astfel, **Figura 1** ne denotă diferitele surse de poluanți ai aerului: particule fine (PM_{2,5}), particule (PM₁₀), amoniac, dioxizi de sulf, compuși organici volatili nemetanici (COVNM) și oxizi de azot în raport cu genurile de activități.

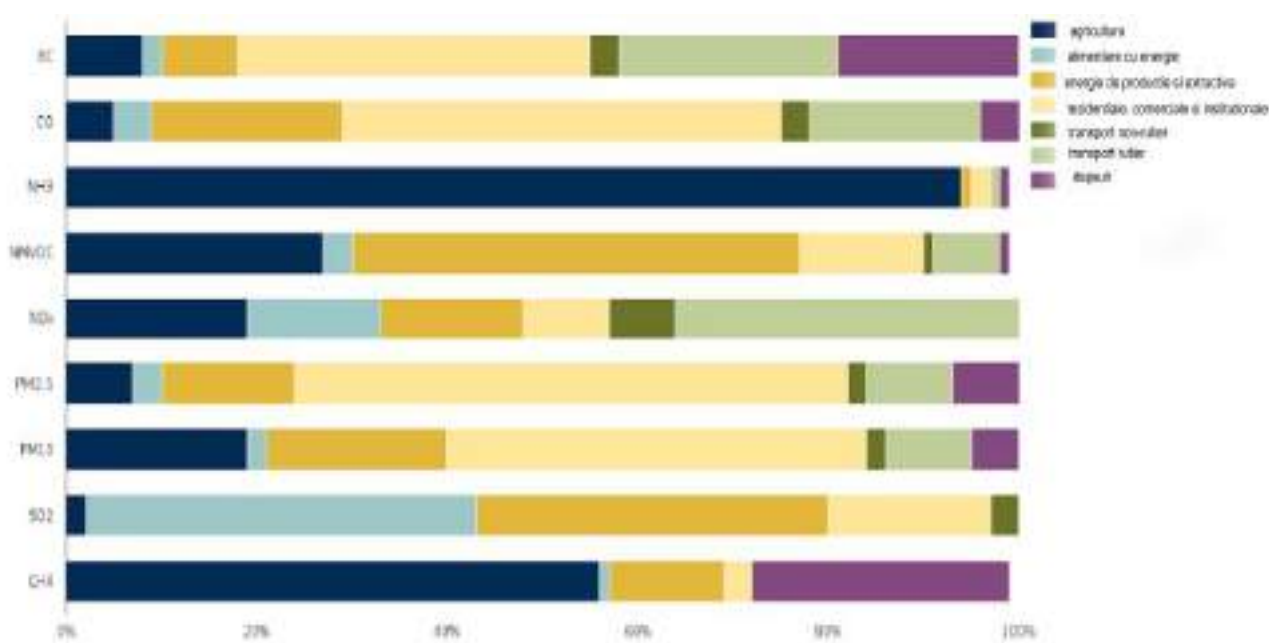

Figura 1. Raportul emisiilor și a genurilor economice în anul 2023

Poluarea aerului are alte efecte dincolo de sănătatea umană, precum:

- schimbări climatice – manifestate prin așa numitul „fenomen de seră”, respectiv prin creșterea temperaturii medii a globului, datorită creșterii emisiilor de gaze;
- deprecierea stratului de ozon – prin creșterea concentrațiilor de cloruri, bromuri, substanțe utilizate în industria frigorifică, în ventilație etc. Stratul de ozon se află la 10-14 km de suprafața pământului și are rol în reținerea radiațiilor ultraviolete, conținând aproape 90% din ozonul atmosferic;
- acidifierea sau placa acidă – este produsă de oxizii de sulf și de azot care sunt emiși din procesele de combustie transportați la sute de km și transformați în acizi prin conversie chimică care apoi interferează cu ecosistemele;
- smogul – este rezultatul reacțiilor fotochimice ce constau în disocierea bioxidului de azot formând monoxid de azot și oxigen atomic, produși ce sunt capabili să inițieze și să susțină reacții în lanț cu radicalii liberi. Poluantul secundar cel mai important ce rezultă din participarea hidrocarburilor la acest ciclu este ozonul la nivelul solului care este toxic.

Deci poluarea mediului urmare a activităților economice reprezintă o problemă majoră atât pentru UE, cât și pentru Republica Moldova ce necesită a fi soluționată prin stabilirea unor mecanisme juridice, menite să asigure reducerea emisiilor în apă, aer, sol și generare de deșeuri, implementând măsuri de prevenire a poluării mediului.

UE dispune de trei mecanisme juridice diferite pentru a gestiona poluarea atmosferică: definirea standardelor generale privind calitatea aerului pentru concentrațiile de poluanți atmosferici în mediul înconjurător; stabilirea unor limite naționale privind totalul emisiilor poluante; și elaborarea unor acte legislative specifice privind sursa poluării, de exemplu pentru a controla emisiile industriale sau a stabili standarde privind emisiile care provin de la autovehicule, privind eficiența energetică sau calitatea combustibililor. Aceste acte legislative sunt completate de strategii și măsuri de promovare a protecției mediului înconjurător și de integrare a acestuia în alte sectoare.

Cu referire la aspectele juridice în Republica Moldova, se constată progrese în transpunerea la nivel național a Directivelor Europene incluse în Acordul de Asociere RM – UE, aducerea în concordanță a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și realizarea angajamentelor asumate în cadrul diverselor Convenții ratificate de Republica Moldova.

Spre exemplu domeniul „calitatea aerului” este reglementat prin **Legea 98 din 2022**, ce intră în vigoare la data de 13.05.2024. Prin această lege au fost transpuse în legislația națională prevederile Directivei 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa și ale Directivei 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arseniul, cadmiul, mercurul, nichelul, hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător.

Legea prevede consolidarea capacităților instituționale în identificarea și punerea în aplicare a celor mai eficiente măsuri de reducere a emisiilor la niveluri care să minimizeze efectele nocive asupra sănătății umane și a mediului. Scopul e de a îmbunătăți monitorizarea și evaluarea calității aerului și de a garanta furnizarea informațiilor cu privire la calitatea aerului atmosferic publicului, în corespundere cu prevederile internaționale. Potrivit legii, este prevăzută crearea Sistemului Național de Monitorizare și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNMGICA) pe întreg teritoriul Republicii Moldova, cu preconizarea creării a 18 posturi de monitorizare fixe, – 1 stație mobilă”.

Un alt act normativ de bază, ce reglementează aspectul poluării industriale e **Legea 278/2022 emisii industriale, ce va intra în vigoare în 30.10.2024**. Aceasta prevede crearea sistemului de control de mediu prin asigurarea respectării cerințelor din autorizația integrată de mediu/autorizația de mediu și instituirea procedurii și modului de aplicare a celor mai bune tehnici disponibile ce vor spori indicii de calitate a mediului. Sistemul de autorizare integrată de mediu – autorizare de mediu a emisiilor în apă, aer și sol va fi stabilit pentru fiecare sursă de poluare și nu pentru agenți economici, așa cum este în prezent. Astfel, se elimină obligația de a obține diferite tipuri de autorizații pentru o activitate, cum ar fi: pentru emisia poluanților în atmosferă, pentru evacuarea apelor uzate în emisare, pentru gestionarea deșeurilor. Emisiile industriale sunt eliberate în aer, apă și sol de instalațiile industriale și care au efecte nocive asupra sănătății umane și a mediului. Ele provin din activități precum producția de energie electrică și de ciment, gestionarea și incinerarea deșeurilor și creșterea intensivă a animalelor. Legea va asigura promovarea unei politici orientate spre atingerea „obiectivului de reducere a poluării pentru un mediu fără substanțe toxice” stipulat în Pactul Verde European, consolidarea respectării și îmbunătățirea sinergiilor cu alte acorduri multilaterale de mediu.

Poluarea nu trebuie privită doar ca rezultatul activității întreprinderilor mari, cu genuri de activitate de producție, ci și aspectele, precum gestionarea hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon (comercializarea, depozitarea, producerea aerosoli, extintoare portabile, diverse substanțe chimice, freonul și toți derivații de la sistemele de climatizare a mașinilor, sisteme de răcire industrial etc.), gestionarea anumitor produse, vopsele, lacuri, produse de refinisare a autovehiculelor, produse petroliere generatoare de compuși organici volatili . Aceste aspect sunt reglementate prin **Legea nr. 43 din 03.03.2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră, Hotărârea Guvernului nr. 914 din 16.12.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili cauzate de utilizarea de solvenți organici în anumite vopsele, lacuri și în produsele de refinisare a autovehiculelor, Hotărârea de Guvern nr. 587/2020 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind controlul emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și din distribuția benzinei de la terminale la stațiile de alimentare cu produse petroliere.**

În această ordine de idei se constată necesitatea continuării reformării cadrului de reglementare a legislației la compartimentul protecția aerului atmosferic și alinierea cu acquis-ul al UE.

Activitățile de inspectare și măsurile de constrângere, prejudiciile calculate

Activitatea principală a inspectorilor pentru protecția mediului s-a bazat pe controale planificate conform graficului aprobat în modul stabilit și inopinate, ca urmare a sesizărilor, producerii de accidente sau incidente de mediu, examinarea petițiilor, inspectorii de mediu au continuat să lucreze cu cei pe care îi reglementează, răspunzând la reclamații, incidente și urgente, efectuând controale la fața locului și cu implicarea specialiștilor de la Laboratorul de referință a calității mediului de la Agenția de Mediu. Activitățile au fost orientate spre recuperarea impactului negativ asupra mediului, de prevenire a poluării prin depistarea surselor, cauzelor, impunerea unor măsuri de constrângere a poluării de către agenții economici, de implementare a strategiilor de mediu.

Pe parcursul anului 2023 au fost inspectate 1 561 (Anexa 1) obiecte poluatoare a bazinului aerian cu întocmirea proceselor verbale de control cu prescrierea indicațiilor obligatorii. În procesul inspectării au fost depistate 163 contravenții și întocmite procese-verbale de sancționare contravențională cu aplicarea amenzilor în valoare de 888 100 lei (Anexa 2). În această ordine de idei constatăm, că din numărul total de controale planificate, conform Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat al activității de întreprinzător, la compartimentul aer atmosferic s-au executat 620. Prejudiciul cauzat mediului calculat constituie 4 202 lei, achitat 2 748 lei. Aceste verificări au urmărit respectarea condițiilor impuse prin acordul/autorizația de mediu, stabilirea gradului de conformare conform încălcărilor, existența instalațiilor de captare, filtrarea emisiilor, modul de gestionare a deșeurilor, substanțelor chimice ca surse de poluare a bazinului aerian etc.

Prin intermediul „liniei verde”, mesajelor electronice-email adresate IPM, platformei „Eco-Alert”, scrisorilor expediate la adresa instituției, inspectorii de mediu au primit reclamații (un număr de 55- axate pe poluarea aerului) despre posibilele poluări.

Din principalele acțiuni desfășurate pentru verificarea respectării legislației din domeniul protecției aerului atmosferic putem exemplifica:

- incomoditatea de trai manifestată prin emisii de poluanți în aer în rezultatul activității de producere. Astfel, la una din petiții, s-a constatat, că agentul economic, cu genul de activitate - producerea mobilei, nu deținea sisteme de filtrare a emisiilor la centrala termică din dotare și utiliza în calitate de combustibil - deșeuri amestecate (cabluri, cartoane, materiale plastice) . Acesta a recunoscut fapta, fiindu-i înaintat măsuri de remediere cu termen maxim de execuție 30 zile;

- lipsa actelor permise din domeniul protecției mediului. Spre exemplu, la una din petiții parvenite, s-a constatat, ca nu toate sursele de poluare sunt legiferați, pentru care fapt a fost încheiat proces verbal cu privire la contravenție în temeiul art.

147 CCo al RM și aplicată sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 60 u.c., ce constituie 3000 lei., Subiectului dat, ia fost înaintată prescripția de a obține actul permisiv- Autorizația de emisii de la sursele fixe de poluare a aerului atmosferic pentru toate sursele din cadrul întreprinderii, în conformitate cu Legea nr.1422/1997 privind protecția aerului atmosferic. Agentul economic, la care se face referință, are ca gen de activitate – prelucrarea produselor cerealiere;

- poluarea fonică și emisiile de praf din sectorul de producere a betonului În cadrul unui control inopinat agentului economic cu domeniul de activitate - producerea betonului, s-a verificat conformarea activității cu aspectele reglementate în Autorizarea de mediu, constatând deținerea acte permissive. Totodată, agentul economic depozitează materia primă și deșeurile în spațiu deschis, fapt care produce emisii de praf. Subiectului în cauză i-au fost înaintate măsuri de remediere (depozitarea în spații închise a materiei prime, crearea unui gard viu în vederea micșorării fonice) cu termen maxim de execuție 30 zile. conform prevederilor art. 461 din Legea nr.131/2012 cu privire la controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Astfel, pe parcursul anului 2023 au fost întocmite planuri de remediere cu indicații în număr de 16.

În conformitate cu Legea nr. 160 din 22-07-2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, inspectorii de mediu fac parte din procesul de eliberare a actelor permissive de mediu prin efectuarea inspecțiilor la fața locului. În acest sens, prin sistemul electronic permits.gov.md, au parvenit 872 de solicitări. Ca rezultat, 872 de subiecți au obținut actul permisiv de la Agenția de Mediu.

În cadrul controalelor planificate au fost supus inspecției și agenții economici, autorizați pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor care distrug starul de ozon, al produselor și al echipamentelor care conțin asemenea substanțe, în conformitate cu contingentul anual acordat.

Un alt aspect supus inspecției au fost stațiile de alimentare cu carburanți, terminalele stațiilor de alimentare cu produse petroliere, în vederea verificării implementării Hotărârii de Guvern nr. 587/2020. Astfel, conform datelor prezentate de inspecțiile teritoriale de mediu prevederile privind proiectarea și exploatarea instalațiilor de încărcare și depozitare a benzinei la stațiile de alimentare cu produse petroliere la pct.35 se aplică de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri doar la 1 stații de alimentare cu produse petroliere noi, la 9 stații, care tranzitează o cantitate totală de benzină mai mare de 1000 m.c./an în decurs de 2 ani de la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri, 1 stații - cu o cantitate mai mare de 500 m.c./an - în decurs de 4 ani și la 99 stații - în termen de 5 ani. Urmează ca pe parcursul anului 2024 să fie supuși și alți subiecți, inclusiv surse mobile, pasibili implementării hotărârii de guvern sus menționate (**Anexa 3**).

La nivel participativ, în data de 25 martie 2023 a fost organizată „Ora Pământului” - un eveniment global de mediu, în care toți oamenii se unesc în numele viitorului omenirii. În această zi, în care se dedică o Oră Pământului, autoritățile de mediu au făcut apel către autoritățile publice locale, societatea civilă, agenții economici, cetățeni să protejeze mediul. Această inițiativă globală de mediu este

realizată în parteneriat cu WWF și are ca scop sensibilizarea utilizatorilor de energie electrică față de problema bioxidului de carbon, emis în atmosferă la producerea energiei electrice, cât și creșterea gradului de conștientizare a beneficiarilor de surse energetice, în special a tinerei generații cu privire la riscurile cauzate de poluarea factorilor de mediu și necesitatea protecției acestora.

În perioada de 03.06-11.06.2023 IPM a participat la campania de informare - Săptămâna Verde a UE 2023 sub genericul „Livrăm o lume net-zero” în scopul accentuării progreselor înregistrate și de a încuraja persoanele, comunitățile și organizațiile să ia măsuri mai ferme în viitor – pentru a proteja, conserva și reface mediul, atât pentru generațiile actuale, cât și pentru cele viitoare, promovând în același timp în mod constant dezvoltarea durabilă.

În legătură cu interesul crescând al comunității internaționale pentru aerul curat și subliniind necesitatea depunerii unor eforturi suplimentare pentru îmbunătățirea calității aerului, pentru protejarea sănătății umane, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a decis desemnarea zilei de 7 septembrie drept Ziua Internațională a Aerului curat pentru un cer albastru. Fiind în a patra ediție, la 7 septembrie 2023 a avut tematica „Împreună pentru un aer curat”, care reiterează necesitatea unor parteneriate mai puternice, a unor investiții sporite și a unei responsabilități comune pentru a depăși poluarea aerului. Având în vedere natura transfrontalieră a poluării aerului, toate părțile interesate au responsabilitatea de a proteja atmosfera terestră și de a asigura un aer sănătos pentru toată lumea. Dezideratele reducerii poluării și păstrării aerului curat solicită activități în comun, dincolo de granițe și frontiere, mobilizarea finanțării – investiții în favoarea unor măsuri și soluții privind calitatea aerului, care să ofere beneficii.

În perioada de 16-22 septembrie a anului 2023 Inspectoratul pentru Protecția Mediului a susținut organizarea și desfășurarea a celei de-a 22-a ediție a inițiativei UE „Săptămâna Mobilității Europene” cu genericul „Să economisim energia”. Tema abordată reflectă oportunitățile mobilității urbane durabile. În scopul consemnării acestui eveniment, inspectorii de mediu din subdiviziunile teritoriale au întreprins un șir de acțiuni de informare/sensibilizare/conștientizare a necesității utilizării mijloacelor de transport alternativ. Printre cele mai importante acțiuni sunt: promovarea materialelor informaționale pe portalul guvernamental - ipm.gov.md și mediatizarea prin intermediul rețelelor sociale; publicarea articolului „Săptămânii mobilității europene 2023 în ziarele locale din or. Râșcani („Evenimentul zilei”) și or. Cimișlia („Gazeta de Sud”); remiterea materialelor ilustrative de promovare a campaniei date la instituțiile școlare (150) , bibliotecilor publice raionale (4), administrațiilor publice locale (132).

Acțiuni propuse pentru anul 2024, în domeniul controlului și gestionării aerului atmosferic, sunt: continuarea monitorizării activităților cu impact asupra aerului prin mărirea numărului de inspectări prin autosesizări în cadrul inspectărilor de teren, exercitarea controalelor de stat planificate la toți importatorii de combustibil, în vederea stabilirii termenului de implementarea HG nr. 587/2020, monitorizarea aspectelor reclamate în mod frecvent de petiționari și multe acțiuni stabilite în Planul de acțiuni pentru anul 2024 al IPM.

Problemele și prioritățile în domeniul protecției aerului atmosferic

Concluzii și propuneri, ce țin de prevenirea poluării aerului atmosferic

Cele mai recente rapoarte științifice arată schimbări fără precedent în clima lumii. Încălzirea globală provoacă schimbări crescute – și în unele cazuri ireversibile – ale curenților oceanici și ale precipitațiilor și ale vântului în toate regiunile lumii. Temperaturile mai ridicate și evenimentele meteorologice mai extreme duc la costuri uriașe pentru economia lumii și influențează capacitatea țărilor de a produce alimente. Combaterea schimbărilor climatice este imperativă pentru viitorul Europei și al lumii. Toate acestea pot fi încetinite prin aspectele normativ-legislative - adoptarea și respectarea lor. Actele normative-legislative pot controla poluarea direct la sursă – de exemplu, emisiile industriale, transportul rutier, arderea internă și agricultura.

Prin urmare, este important să se mențină o imagine de ansamblu asupra legislației, strategiilor de mediu, iar instituțiile statului, precum guvernul cu autoritățile publice subordonate, trebuie să urmărească punerea în aplicare eficientă a acestora. Asigurarea respectării acestor reglementări de mediu este esențială pentru realizarea obiectivelor de reducere a poluării.

Pentru acesta eforturile trebuie concentrate pe:

- reglementări de mediu și acte permissive calitative;
- un mecanism eficient instituțional cu personal calificat, dotat etc.;
- monitorizare riguroasă a respectării legislației;
- măsuri de implementare funcționale și promovare proactivă a respectării voluntare.

Bibliografie:

1. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/clean-and-sustainable-mobility/Bibliografie>
2. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126366&lang=ro
3. <https://www.mmediu.ro/categorie/compusi-organici-volatili-cov/84>
4. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/emissions-of-the-main-air>
5. https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-action-plan_en
6. https://www.calitateaer.ro/public/assessment-page/pollutants-page/?__locale=ro
7. <https://ipm.gov.md/ro/controale-planificate>

Activitățile de inspectare și/sau control cu constatările stabilite

Anexa 1

Nr.	Denumirea unității teritorial - administrative	Tipurile de controale						Constatările stabilite				
		Planificate- executate	inopinate			cu prelevare de probe	fără prelevare de probe	nr. surselor fixe de poluare (org/neorg)	masa emisilor (t)	existența /inexistența actului permisiv	Nr. de instalații pentru captare/filtrare	
			la solicitare	reclamațiilor	autosesizare						eficiente	neeficiente
			/eliberarea actelor permise									
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Aparatul IPM	4	1	1								
1	Bălți	31	75	3				368/601	357,33	69	65	
2	Chișinău	96	232	26/9	2			1441/2744	19748,76	267	218	
	Cahul	22	27	5	1		54			10	14	
3	UTA Găgăuzia	6	36	2				272/379	323,734	35		
4	Anenii-Noi	8	20					83/335	1711,81	15	15	
-	Basarabeasca	10	7				7	29/44	7,182	7	11	
5	Briceni	33	22					83/347	50	29	19	
6	Cantemir	22	9					47/99	6,98			
-	Călărași	9	9				18	126/48	20,4	12		
7	Căuseni	6	12	1				170/132	148,03	11	74	
	Cimișlia	31	18					54/229	353,671	18	17	

	Criuleni	15	10	2				107/113	102,447	7	27	
	Dondușeni	19	2	2						2		
	Drochia	8	18					33/128	5,72	13	2	
	Dubăsari	3	3				6			4		
	Edineț	4	11	1				88/112	176,13		12	
	Fălești	28	26	2				243/354	217,947	21	6	
	Florești	15	29	3				572/176	65,54	16		
	Glodeni	11	8					27/127	27,64	8		
	Hîncești	27	25					347/280	71,45	25		
	Ialoveni	16	27	5				285/81	74,53	31		
	Leova	29	22	1					49,959	18	35	
	Nisporeni	3	5					22/36	4,8003			
	Ocnîța	6	7	2			13	98	14,06	1	67	31
	Orhei	7	14					41/126	13,102	10		
	Rezina	35	14					86/227	301,09		59	
	Rîșcani	22	34	1				198/364	123,64	26		
	Ștefan-Vodă	2	7				7		7			
	Sîngerei	19	5					185/145	22	12		
	Soroca	28	41					362/479	169,396	50	11	
	Strășeni	2	42	4				449/300	59,01		49	
	Șoldănești	10	5	2			17	63/109	3,774	4	21	
	Taraclia	12	17					86/141	22,511	17	8	
	Telenești	11	12				11	127	20,49	9		
	Ungheni	10	20	1				159/238	78,368	16	23	
	TOTAL:	620	872	55/9	3		133	6251/8494	24358,2	763	753	31

Analiza sancțiunilor aplicate persoanelor fizice și juridice la compartimentul protecția aerului atmosferic, 2023.

Anexa 2

Agentul economic			Contravențiile constatate (nr.art.)														Sancțiuni aplicate			
Denumirea unității teritorial - administrative	Pr. fizică	Pr. juridică	143	144	145	146	147	148						149	151	153	nr. de prescripții înaintate/planuri de remediere.	nr. de prescripții executate	valoarea amenzilor stabilite	valoarea amenzilor achitate
								1	2	3	4	5	6							
								9	10	11	12	13	14							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Aparatul IPM	1	1					1												1000	500
Bălți	2	9	9				2												42700	21350
Chișinău	21	10					12									19	2/10	2/10	165700	60350
Cahul		7	6				1												27500	14350
UTA Găgăuzia		2					2												30000	15000
Anenii-Noi		13	8				5												54600	27300
Basarabeasca		2	2																4200	2100
Briceni	1	11	12															5/9	13800	6900
Cantemir																				
Călărași																				
Căusenii																				
Cimișlia		3	2				1											2	18600	9300
Criuleni																			15000	
Dondușeni		3	3														3	3	1200	600

Drochia	2	5	4				3										7/2	7/2	22800	10800
Dubăsari		1	1															2	1500	750
Edineț	2												2				4	4	2900	1450
Fălești	1	5	1				5											6	66200	33100
Florești		3					3												25000	12500
Glodeni	1						1												5000	2500
Hîncești		4					4										4		60000	30000
Ialoveni																				
Leova	1	2		1			2											8	15900	7950
Nisporeni																				
Ocnîța	1						1												300	150
Orhei	1	1					2												5000	2500
Rezina	1	4	1				4										5	5	60300	15150
Rîșcani	8	6	6					1								7	15	15	36200	18550
Ștefan-Vodă		2					2												20000	10000
Sîngerei	2						2												5900	2950
Soroca	3	4	4			3												7	20100	10050
Strășeni		3					3												65000	32500
Șoldănești	4	2	4				2										2/2		16400	8050
Taraclia	2						2										2/2	86	20000	10000
Telenești	2	4					6										12	9	65000	32500
Ungheni	1						1												300	150
TOTAL	57	107	63	1		3	67	1						2		26		162/21	888100	400250

Evidenta si controlul de stat al terminalelor și stațiilor de alimentare cu produse petroliere în vederea implementării prevederilor HG nr.587/2020 , anul 2023.

Anexa 3

Denumirea unității teritorial - administrative	Terminale de depozitare a produselor petroliere														
	încadrarea în cerințele prevăzute în punctul 40				încadrarea în cerințele prevăzute în punctul. 42				încadrarea în cerințele prevăzute în punctul. 43			încadrarea în cerințele prevăzute în punctul. 44			
	Subpunctul.1	subpunctul.2	subpunctul.3	subpunctul.4	subpunctul.1	subpunctul.2	subpunctul.3	subpunctul.4	subpunctul.1	subpunctul.2	subpunctul.3	subpunctul.1	subpunctul.2	subpunctul.3	subpunctul.4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Bălți															4
Chișinău															31
Cahul															
UTA Găgăuzia	1							1							6
Anenii-Noi				1											
Basarabeasca															
Briceni															6
Cantemir															
Călărași															1
Căuseni														2	8
Cimișlia															
Criuleni														1	
Dondușeni															2
Drochia															
Dubăsari															
Edineț															
Fălești														2	2
Florești															
Glodeni															
Hîncești															7
Ialoveni															4
Leova															
Nisporeni															1
Ocnîța													1		
Orhei													1		1
Rezina															
Rîșcani															8
Ștefan-Vodă															8
Sîngerei															3
Soroca														3	
Strășeni															4
Șoldănești													2		
Taraclia															3
Telenești															
Ungheni													5		
TOTAL	1			1				1					9	8	99

III. MANAGEMENTUL DEȘEURILOR ȘI SUBSTANȚELOR CHIMICE

Veronica FOCȘA,

*Șef, Direcția control gestionare
deșeuri și substanțe chimice*

Maxim BRUMA,

*Inspector principal, Direcția control gestionare
deșeuri și substanțe chimice*

Anastasia LIȚCAN,

*Inspector principal, Direcția control gestionare
deșeuri și substanțe chimice*

Managementul deșeurilor este un aspect primordial în societatea modernă, iar evitarea generării și diminuarea volumului mare de deșeuri reprezintă o parte foarte importantă a gestionării deșeurilor. Consumul uman atrage o sporire a volumului de deșeuri, care impune nevoia unui sistem eficient și optim de gestionare. Metodele tradiționale de eliminare nu mai reușesc să facă față cantităților foarte mari de deșeuri generate, fapt ce duce la o gestionare problematică a acestora. Din acest motiv, managementul deșeurilor devine un element cheie al sustenabilității mediului înconjurător.

Pentru gestionarea corectă a deșeurilor, se iau în calcul mai multe activități care urmăresc îndeplinirea obiectivelor de mediu, printre acestea se pot enumera: prevenirea; colectarea selectivă; transportarea; depozitarea; reciclarea/pregătirea pentru reutilizare; valorificarea; tratarea; eliminarea.

Sistemele de gestionare a deșeurilor trebuie să fie mai eficiente și mai durabile pentru a ține pasul cu cerințele vieții moderne. Acest lucru presupune adoptarea unor noi practici în vederea protejării și conservării resurselor și trecerea la o economie circulară. Prin introducerea principiilor economiei circulare în strategiile de gestionare a deșeurilor, care se bazează pe extinderea ciclului de viață al produselor se poate reduce nivelul de poluare, promovându-se în același timp creșterea economică.

La nivel național, cadrul legislativ prevede abordarea unei politici de gestionare a deșeurilor aliniată la legislația europeană în ceea ce privește prevenirea și diminuarea consumului de resurse, precum și implementarea ierarhiei deșeurilor.

Gestionarea deșeurilor municipale

Deșeurile municipale sunt reprezentate de totalitatea deșeurilor menajere și similare acestora generate în mediul urban și rural din gospodării, instituții, unități comerciale și de la operatori economici, deșeuri stradale colectate din spații publice, străzi, parcuri, spații verzi, la care se adaugă și deșeuri din construcții și demolări rezultate din amenajări interioare ale locuințelor, colectate de operatorii de salubritate. Gestionarea deșeurilor municipale presupune colectarea, transportul,

valorificarea și eliminarea acestora, inclusiv supravegherea acestor operațiuni și întreținerea ulterioară a amplasamentelor de eliminare.

În Republica Moldova responsabilitatea pentru gestionarea deșeurilor municipale aparține administrațiilor publice locale, care în limita resurselor financiare aprobate în acest scop de către consiliile locale pe anul bugetar respectiv, sunt abilitate cu dreptul de a asigura crearea unui sistem eficient de gestiune integrată a deșeurilor municipale, însă potențialul financiar al acestor autorități este redus.

Managementul deșeurilor municipale și colectarea selectivă este un proces complex care trebuie să întrunească anumite condiții obligatorii. Acest proces cuprinde câteva activități, printre care: colectarea deșeurilor cu ajutorul operatorilor serviciilor de salubritate; transportul cu autovehicule speciale pentru colectări; valorificarea deșeurilor; eliminarea deșeurilor.

Eliminarea deșeurilor municipale la moment se realizează preponderent prin depozitarea pe sol. Conform datelor disponibile, în anul 2023 au fost în funcțiune 1130 depozite de deșeuri municipale cu suprafața de 1271,84 ha (**Anexa 1**). A fost lichidat/închis un depozit de deșeuri municipale din s. Susleni, r-nul Orhei cu suprafața de 2,0 ha. Totodată au fost lichidate 772 gunoiști stihinice/neconforme depistate, cu inițierea de către autoritățile publice locale a măsurilor concrete pentru neadmiterea formării din nou a acestora. În proces de lichidare sunt 626 gunoiști stihinice, care se lichidează anual dar pe parcurs se formează din nou, deoarece în multe localități nu este creat un sistem eficient de colectare, inclusiv colectare separată și de transportate a deșeurilor.

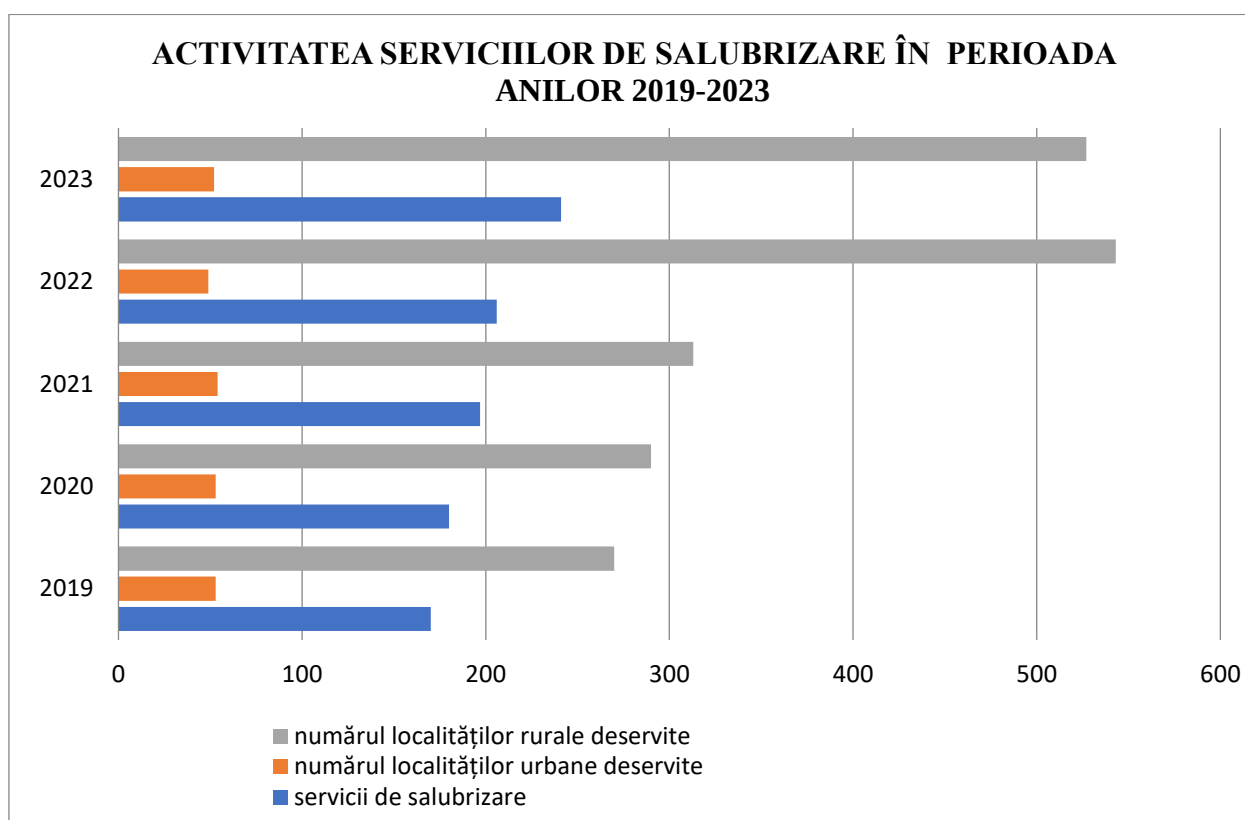
Depozitele de deșeuri municipale din localitățile urbane sunt gestionate de către operatori/servicii de salubritate, iar majoritatea depozitelor de deșeuri municipale din localitățile rurale sunt amenajate de către autoritățile publice locale din localitățile respective. Astfel, în prezent 199 depozite de deșeuri municipale sunt exploatate de operatori prin serviciile de salubritate sau întreprinderile municipale care monitorizează întreținerea și supravegherea depozitelor de deșeuri. Responsabili în privința exploatării și amenajării a 706 depozite de deșeuri, în cea mai mare parte din localitățile rurale sunt autoritățile publice locale.

O mare parte din depozitele actuale de deșeuri nu sunt exploatate corespunzător: nu se compactează și nu se acoperă periodic cu materiale inerte în vederea prevenirii incendiilor, a răspândirii mirosurilor neplăcute; nu există facilități pentru recuperarea biogazului produs sau pentru recuperarea/tratarea filtratului; drumurile de acces spre depozite și în interiorul acestora nu sunt întreținute; depozitele nu dispun de împrejmuire, cu intrare corespunzătoare și panouri de avertizare. În unele localități depozitele de deșeuri se află în exploatare de circa 20-30 ani, respectiv sunt supraîncărcate.

În cazul exploatării neconforme a depozitelor de deșeuri municipale, în lipsa operatorilor/persoanelor responsabile și a utilajului de compactare a deșeurilor, au fost semnalate cazuri de incendiere a deșeurilor la depozitele de deșeuri, care au fost lichidate la intervenția Inspectoratului General pentru Situații de Urgență. În unele localități depozitele de deșeuri sunt localizate în zona de protecție a obiectivelor acvatice care reprezintă o sursă de poluare a acestora; în preajma sectorului locativ,

fapt care provoacă incomodități, iar uneori pun în pericol sănătatea populației din localitățile respective.

Actualmente, în majoritatea primăriilor activitățile cu privire la problemele salubrității localităților, colectării separate a deșeurilor, sunt organizate la nivel satisfăcător. Servicii specializate în colectarea și eliminarea deșeurilor există în municipii, în toate centrele raionale, gestionarea acestora fiind realizată în mod organizat prin intermediul acestor servicii, care lucrează pe bază de contract cu generatorii individuali. Implicarea serviciilor de salubritate în localitățile urbane și rurale din Republica Moldova este prezentată în **Anexa 2**. Astfel, sunt organizate și funcționează 241 servicii specializate în colectarea, transportarea și eliminarea deșeurilor (52 servicii în sectorul urban și 189 servicii în sectorul rural). Au beneficiat de servicii de colectare a deșeurilor municipale 527 localități rurale. În comparație cu anii precedenți, formarea serviciilor de salubritate este în creștere, activitatea acestora fiind prezentată în figura de mai jos.

Cu toate acestea în multe localități rurale lipsesc întreprinderile de gestionare a deșeurilor, transportul deșeurilor la locurile de depozitare, în mare parte, se face individual de generatorii de deșeuri, iar amenajarea depozitelor de deșeuri municipale este organizată de către autoritățile publice locale. Astfel, 527 depozite de deșeuri din localitățile rurale sunt întreținute și amenajate de către autoritățile publice locale în timpul campaniilor de salubritate.

Circa 90% din cantitatea de deșeuri municipale colectate de serviciile de salubritate a fost eliminată prin depozitare, colectarea selectivă fiind organizată parțial în mun. Chișinău și în unele centre raionale. Ratele de reciclare și valorificare a deșeurilor sunt încă foarte reduse. Multe materiale reciclabile și utile sunt depozitate împreună cu cele nereciclabile, astfel pierzându-se o mare parte a potențialului lor util (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice). Fiind amestecate și contaminate din punct de vedere chimic și biologic, recuperarea lor este dificilă.

La stațiile de sortare a deșeurilor municipale din or. Chișinău cu capacitatea de 1200 tone/zi și din or. Fălești cu capacitatea de 200 tone/lună sunt sortate deșeurile reciclabile din plastic, sticlă, hârtie și carton, cu predarea ulterioară agenților economici autorizați.

Infrastructura de gestionare a deșeurilor solide se preconizează a fi dezvoltată urmare a semnării Acordului de grant dintre Ministerul Mediului al Republicii Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea asistenței tehnice în sumă de 600 000 de euro, în vederea realizării proiectului „Deșeuri solide în Republica Moldova”. Principala categorie de beneficiari ai proiectului vor fi autoritățile publice locale și populația, instituțiile publice și sectorul privat din regiunile de management a deșeurilor. Proiectul are ca și obiectiv construcția infrastructurii de management a deșeurilor solide, procurarea echipamentelor și utilajelor pentru transport, sortare, reciclare și compostare.

Proiectul urmează a fi implementat în etape, în măsura avansării procesului de pregătire a subproiectelor. În prezent, în baza documentelor elaborate, au fost finalizate procedurile de elaborare a Studiului pentru Regiunea de Management a Deșeurilor 5, care include raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași.

Programul Național pentru gestionarea deșeurilor pentru anii 2023-2027 va contribui la dezvoltarea, până în anul 2027, a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic și care să asigure protecția mediului înconjurător și a sănătății populației. Programul are drept scop realizarea angajamentelor expuse în Acordul de Asociere cu UE.

Activități de salubritate a localităților

Pe parcursul anului 2023 au fost organizate mai multe acțiuni de salubritate a localităților. În scopul asigurării și desfășurării eficiente a acțiunilor de salubritate și amenajare a localităților, recunoscute deja tradiționale, Inspectoratul a elaborat și prezentat Inspecțiilor teritoriale Dispoziția cu privire la salubritate și amenajarea localităților nr. 02-d din 13.03.2023 cu privire la organizarea și desfășurarea acțiunilor de primăvară de salubritate și amenajare a localităților și a corpurilor de apă (13 martie – 31 mai 2023) și Dispoziția nr. 12-d din 05.09.2023 cu privire la organizarea și desfășurarea Campaniei de toamnă de salubritate și amenajare a localităților în perioada 05 septembrie – 01 noiembrie 2023. Concomitent au fost elaborate și prezentate Programele de acțiuni privind organizarea și desfășurarea Campaniilor de salubritate, care au fost un suport consultativ-metodologic pentru

autoritățile publice locale la întocmirea programelor și planurilor locale de organizare și desfășurare a acțiunilor de salubritate.

Inspecțiile, pe parcursul Campaniilor de salubritate, au monitorizat organizarea și desfășurarea acțiunilor de salubritate a localităților de către autoritățile administrației publice locale. În timpul Campaniilor de salubritate inspectorii de mediu au organizat raiduri ecologice în comun cu reprezentanții primăriilor din localitățile urbane și rurale respective, în rezultatul cărora au fost concretizate volumele de lucru pentru lichidarea gunoștilor stihinice formate în parcuri, păduri, fâșii de protecție a drumurilor, pe terenuri agricole și publice.

Pe parcursul Campaniei de primăvară au fost depistate 1232 terenuri afectate de deșeuri (suprafața mai mică de 200 m.p.) cu suprafața de 106,62 ha, din acestea - 1025 terenuri, cu suprafața de 81,78 ha au fost salubritate. Totodată au fost depistate 225 gunoști stihinice (suprafața mai mare de 200 m.p.) cu suprafața de 53,51 ha, din acestea – 155 gunoști, cu suprafața de 49,19 ha au fost lichidate. Au fost restabilite 63 terenuri afectate de depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor prin împădurirea a 15,11 ha. Vinovații de încălcarea legislației privind gestionarea deșeurilor au fost sancționați: au fost încheiate 483 procese-verbale cu privire la contravenție persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere. Suma amenzilor aplicate a constituit 1 084 900 lei, din care a fost achitată suma de 431 600 lei.

Pe parcursul Campaniei de toamnă au fost depistate 497 terenuri afectate de deșeuri (suprafața mai mică de 200 m.p.) cu suprafața de 11,8 ha, din acestea - 361 terenuri, cu suprafața de 8,03 ha au fost salubritate. Totodată au fost depistate 167 gunoști stihinice (suprafața mai mare de 200 m.p.) cu suprafața de 42,89 ha, din acestea – 120 gunoști, cu suprafața de 19,77 ha au fost lichidate. Au fost restabilite 2 terenuri afectate de depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor prin împădurirea a 1,95 ha, au fost încheiate 210 procese-verbale cu privire la contravenție. Suma amenzilor aplicate a constituit 390 500 lei, din care a fost achitată suma de 172 550 lei. Pe parcursul campaniilor inspectorii de mediu au desfășurat acțiuni de educație ecologică a populației prin intermediul seminarelor și adunărilor în colective, întrunirilor cu factorii de decizie. Măsurile întreprinse de salubritate a localităților și rezultatele obținute au fost pe larg reflectate în mass-media scrisă, emisiuni radio și televiziune.

Gestionarea anumitor categorii de deșeuri

Responsabilitatea gestionării deșeurilor industriale revine operatorilor economici generatori. Astfel, producătorul inițial, sau alt deținător de deșeuri, are obligația să asigure efectuarea operațiunii de tratare a deșeurilor prin mijloace proprii sau prin transferarea deșeurilor în vederea efectuării acestei operațiuni unei întreprinderi care desfășoară activități autorizate de tratare a deșeurilor. Livrarea și primirea deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase, în vederea eliminării lor, se face numai în bază de contract.

Totodată, unitățile și întreprinderile care sunt antrenate în activitățile de gestionare a deșeurilor, inclusiv producătorii de deșeuri, participă la procesul de

raportare a datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora conform Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.501 din 29.05.2018. Cantitățile de deșeuri generate variază de la an la an, datorită variației activităților generatoare de deșeuri, a re tehnologizării, a preocupării crescânde de a minimiza cantitatea de deșeuri generată.

Producătorii de deșeuri periculoase, precum și operatorii economici autorizați în domeniul colectării, transportării, stocării, tratării sau valorificării deșeurilor periculoase sunt obligați să colecteze, să transporte și să stocheze separat diferitele categorii de deșeuri periculoase în funcție de proprietățile fizico-chimice, de compatibilități și de natura substanțelor, astfel încât să se poată asigura un grad ridicat de protecție a mediului și a sănătății populației. Totodată, producătorii de deșeuri periculoase au obligația să nu amestece deșeurile periculoase cu alte categorii de deșeuri periculoase sau cu alte deșeuri, substanțe sau materiale.

Prin natura lor, deșeurile periculoase au cel mai mare impact asupra mediului înconjurător și sănătății populației. Ținând cont de proprietățile lor specifice care fac ca acestea să fie periculoase (explozive, oxidante, inflamabile, iritante, cancerigene, corozive, infecțioase, mutagene, sensibilizante, ecotoxice) este necesar ca activitățile de gestionare a deșeurilor periculoase să fie abordate într-un mod riguros. O modalitate de soluționare a problemei gestionării deșeurilor periculoase este crearea Centrului de gestionare a deșeurilor periculoase, care se va ocupa de repartizarea tratamentelor pentru deșeurile poluanților organici persistenți sau pentru cele contaminate cu poluanți organici persistenți, pentru deșeurile cu conținut de mercur și deșeurile periculoase formate în urma dezmembrării bateriilor și acumulatorilor, a echipamentelor electrice și electronice, a automobilelor scoase din uz, precum și de exportul acestora pentru eliminare finală.

Implementarea principiului responsabilității extinse a producătorului (REP)

Responsabilitatea extinsă a producătorului reprezintă totalitatea de obligații impuse producătorilor, fie individual, fie colectiv, pentru recuperarea și valorificarea sau reciclarea produselor scoase din uz. Activitățile pentru aplicarea responsabilității extinse a producătorului vizează măsurile de acceptare a produselor returnate și a deșeurilor care rămân după utilizarea respectivelor produse, precum și gestionarea ulterioară a deșeurilor și asigurarea financiară pentru aceste activități. Conform art. 12 alin. (14) din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, prioritar sunt supuse regimului REP următoarele produse: **baterii și acumulatori; echipamente electrice și electronice; vehicule; uleiuri; ambalaje.**

Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IPM), conform funcțiilor autorizate prin Hotărârea Guvernului nr. 548/2018 privind organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, asigură supravegherea și controlul respectării legislației de mediu de către agenții economici inclusiv în procesul de gestionare a deșeurilor. Astfel, supravegherea și controlul operatorilor economici a

căror activitate este producerea, importul și comercializarea de produse supuse REP, inclusiv implementarea REP este în sarcina organului de control. Controlul implementării cerințelor Responsabilității Extinse a Producătorului pentru anul 2023 este redat în **Anexa 3**.

Deșeuri de echipamente electrice și electronice

Deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) sunt reglementate prin Regulamentul privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 212 din 07.03.2018** (în aplicare din 07.09.2018), care reglementează categoriile de DEEE enumerate în Anexa nr. 1A pentru gestionarea acestora în scopul prevenirii sau reducerii impactului asupra mediului și reducerea efectelor negative ale generării și gestionării deșeurilor.

Conform Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, producătorii (inclusiv importatorii) de echipamente electrice și electronice (**EEE**) au obligația de a implementa responsabilitatea extinsă a producătorilor, care este o politică de mediu ce vine să responsabilizeze agenții economici prin asumarea răspunderii de către aceștia de a prelua de pe piață deșeurile generate în urma consumului produselor de EEE. Producătorii pot implementa REP în mod individual sau prin aderarea la un sistem colectiv.

Din momentul punerii în aplicare a regulamentului (07.09.2018) au fost autorizate 5 sisteme colective în scopul preluării și îndeplinirii obligațiilor producătorilor de EEE sau ale reprezentanților autorizați care acționează în numele producătorilor cu privire la gestionarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE): **Asociația Patronală „Moldcontrol”** (AM22102004 din 02.12.2022); **Asociația Patronală din Domeniul Colectării și Prelucrării Deșeurilor „Colectez.eu”** (AM20122909 din 12.02.2021); **Asociația Obștească „Univers Ecologic”** (AM22061306 din 18.06.2022); **Fundația „Eco Save”** (AM21060709 din 30.06.2021); **Asociația Obștească „Smart Green Group”** (autorizat la 25.01.2023).

Începând cu 01.01.2019, pot introduce pe piață EEE numai producătorii înregistrați în Lista producătorilor prin intermediul Sistemului informațional automatizat „Managementul deșeurilor” (**SIAMD**). Pe parcursul anului 2023 în Lista producătorilor pentru produsele de EEE au fost înregistrați 71 operatori economici.

Deșeuri de baterii și acumulatori

Deșeurile de baterii și acumulatori (DBA) sunt reglementate prin Regulamentul privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 586 din 31.07.2020**.

Pe parcursul anului 2023 în Lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului (*pentru baterii și acumulatori*) s-au înregistrat 13 operatori economici.

În scopul preluării și îndeplinirii obligațiilor producătorilor de baterii și acumulatori sau ale reprezentanților autorizați care acționează în numele producătorilor cu privire la gestionarea DBA, au fost autorizate 3 sisteme colective: **Asociația Patronală „Moldcontrol”**(AM22102004 din 02.12.2022); **Asociația Patronală de Reciclare a Bateriilor „Recbat”** (AM21123004 din 02.02.2022); Fundația **„Eco Save”** (AM22080303 din 30.06.2021).

Începând cu anul 2023 este stabilită prima țintă de colectare a DBA care constituie 25 % (procentaj obținut prin împărțirea greutății deșeurilor de baterii portabile și de acumulatori portabili colectați pe parcursul anului respectiv la greutatea medie a bateriilor portabile și acumulatorilor portabili pe care producătorii fie îi vând direct utilizatorilor finali, fie îi livrează unor terți pentru a fi vânduți utilizatorilor finali pe parcursul anului respectiv și al celor 2 ani precedenți).

Ambalaje și deșeuri de ambalaje

Ambalajele și deșeurile de ambalaje sunt reglementate prin Regulamentul privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 561 din 31.07.2020**.

Pe parcursul anului 2023 în Lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului (pentru ambalaje) s-au înregistrat 177 operatori economici.

În vederea realizării obligațiilor producătorilor de ambalaje sau ale reprezentanților autorizați care acționează în numele producătorilor cu privire la gestionarea deșeurilor de ambalaje, sunt autorizate 5 sisteme colective: Asociația Patronală **„Moldcontrol”**, autorizat din 27.12.2022; Asociația Obștească **„Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje din Moldova”** (APIAM), autorizat din 29.12.2022; Fundația **„Eco Save”**, autorizat din 06.01.2023; Asociația Obștească **„Eco-Rep”**, autorizat din 09.01.2023.

Pentru colectarea deșeurilor de ambalaje, prin intermediul sistemelor colective menționate au fost create puncte de colectare a deșeurilor de ambalaje în localitățile urbane dar și rurale a Republicii Moldova.

Conform prevederilor pct. 2 din Regulamentul prenotat, raportarea obligatorie privind atingerea etapizată a obiectivelor anuale la nivel național de către producători în ceea ce privește valorificarea, inclusiv prin reciclare, a deșeurilor de ambalaje, în funcție de tipul de material de ambalaj, se va efectua începând cu data de 1 ianuarie 2024.

Activitățile de supraveghere a pieței în domeniul ambalajelor și deșeurilor de ambalaje au scopul asigurării protecției intereselor publice precum protecția consumatorilor, protecția mediului și sănătății populației și se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr.7 din 26.02.2016 privind supravegherea pieței în ceea ce privește comercializarea produselor nealimentare, Programului sectorial de supraveghere a pieței pentru ambalaje și deșeuri de ambalaje, elaborat de către IPM, în condițiile Legii nr.131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Anvelope uzate

Gestionarea anvelopelor uzate este reglementată prin Regulamentul privind gestionarea anvelopelor uzate, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 561 din 31.07.2020**, (în vigoare din data de 23.03.2023) care reglementează prevederile art. 60 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, aplicată categoriilor de deșeuri generate de la tipurile de anvelope enumerate în **Anexa 1**, în scopul reducerii efectelor negative ale generării și gestionării anvelopelor uzate.

În vederea realizării obligațiilor producătorilor de anvelope sau ale reprezentanților autorizați care acționează în numele producătorilor cu privire la gestionarea anvelopelor uzate a fost autorizat Sistemul colectiv Asociația Patronală „**Moldcontrol**”, (autorizat din 27.12.2022).

Totodată în scopul colectării, transportării și tratării deșeurilor din cauciuc (anvelope scoase din uz) sunt autorizați următorii agenți economici: SRL „Ecoelastic Lux”, str. Uzinelor, mun. Chișinău, autorizația nr.14/2019 din 15.05.2019 și SRL „Ispan Lux”, str. Uzinelor, nr. 3, or. Taraclia, AM20062505 din 17.07.2020.

Uleiuri uzate

Gestionarea uleiurilor uzate este reglementată prin Regulamentul privind gestionarea uleiurilor uzate aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 731 din 26.10.2022** (în vigoare din 25.05.2023).

Producătorilor de uleiuri le revine obligația de a asigura gestionarea corespunzătoare a cantităților și tipurilor de uleiuri uzate rezultate din uleiurile plasate pe piață, conform cerințelor din Regulament, inclusiv de a contribui financiar la îndeplinirea obligațiilor care le revin în materie de răspundere extinsă a producătorului în conformitate cu prevederile art. 29 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile.

În procesul de gestionare a uleiurilor uzate se interzice:

- deversarea uleiurilor uzate în apele de suprafață, în apele subterane și în sistemele de canalizare;
- evacuarea pe sol sau depozitarea în condiții necorespunzătoare a uleiurilor uzate, precum și abandonarea necontrolată a reziduurilor rezultate și incinerarea acestora;
- valorificarea și eliminarea uleiurilor uzate prin metode care generează poluare peste valorile-limită de emisie, stabilite prin actele normative aprobate de Guvern;
- amestecarea diferitor categorii de uleiuri uzate,
- amestecarea cu alte substanțe care impurifică uleiurile;
- colectarea, stocarea și transportul în comun cu alte tipuri de deșeuri;
- gestionarea uleiurilor uzate de către persoane neautorizate;
- utilizarea uleiurilor uzate ca agent de impregnare a materialelor.

Valorificarea deșeurilor

Producătorii și deținătorii de deșeuri au obligația valorificării acestora prin metode și procedee ce nu poluează mediul și nu pun în pericol sănătatea populației. *Valorificarea deșeurilor reprezintă* orice operațiune care are drept rezultat principal faptul că deșeurile servesc unui scop util prin înlocuirea altor materiale care ar fi fost utilizate într-un anumit scop sau faptul că deșeurile sunt pregătite pentru a putea servi scopului respectiv în întreprinderi sau în economie în general.

Pe parcursul anului 2023 în Republica Moldova au activat 32 agenți economici autorizați în domeniul colectării deșeurilor din mase plastice, dintre care 20 agenți economici sunt amplasați în mun. Chișinău (**Anexa 4**). Deșeurile din plastic care au fost colectate separat și ulterior valorificate, sunt exportate sub formă primară a produselor din plastic (granule din plastic) de cele mai dese ori în țările din Uniunea Europeană.

În cazul deșeurilor de hârtie și carton funcționează 28 agenți economici autorizați în domeniul colectării deșeurilor, iar numărul agenților economici care asigură reciclarea finală este semnificativ mic. Astfel, reciclarea deșeurilor de hârtie și carton este asigurată de S.A. „Combinatul de articole de carton” și S.R.L. „Candelux-Com” din mun. Chișinău.

Reciclarea deșeurilor din sticlă este asigurată de doi agenți economici – companii producătoare de articole din sticlă, fiind astfel totodată și reciclatori finali (Î.S. „Fabrica de sticlă din Chișinău” și S.R.L. „Vetropack Chișinău” din mun. Chișinău).

Activitățile autorizate de colectare și transportare a deșeurilor de metale feroase și neferoase se realizează de 140 agenți economici autorizați, cu organizarea a 162 puncte de colectare a deșeurilor de metale feroase și neferoase, amplasate în localitățile urbane și rurale ale Republicii Moldova. Deșeurile de metale feroase după colectare sunt predate pentru tratare la Uzina Metalurgică Moldovenească din or. Rîbnița sau sunt exportate în alte țări cu aprobarea notificării pentru export sau tranzit de către autoritățile competente desemnate de țara importatoare, cu respectarea prevederilor regulamentelor privind transferurile de deșeuri.

În scopul optimizării și eficientizării efectuării controlului la livrarea mărfurilor, importul în țară a deșeurilor prezentate în Anexa nr.7 din Legea nr.209/2016 privind deșeurile, inclusiv a deșeurilor și resturilor de fontă, de fier sau de oțel, deșeuri lingotate din fier sau oțel, în baza Ordinului comun nr. 29 din 12.05.2022, au fost create grupuri de control comune cu antrenarea reprezentanților din cadrul Inspectoratului General al Poliției, Agenției Naționale Transport Auto, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Serviciului Fiscal de Stat și Serviciului Vamal. Astfel, de către inspectorii din cadrul Inspecției pentru Protecția Mediului Rezina, sunt verificate încărcăturile cu deșeuri de metale feroase în posturile vamale 2200 Rîbnița (PVI), 2220 Rezina pod (PVIC), fiind permisă transportarea deșeurilor doar de către agenții economici autorizați în domeniul colectării și transportării

deșeurilor de metale feroase. Pe parcursul anului 2023 de către inspectorii din cadrul Inspecției pentru protecția Mediului Rezina au fost verificate 14621 camioane și 164 vagoane cu deșeuri de metale feroase transportate de către agenți economici autorizați din Republica Moldova, cazuri de încălcare a prevederilor prescrise în autorizațiile de mediu respective nu s-au depistat.

Potențialul energetic al deșeurilor biodegradabile produse anual în sectorul agrar și industrial ar putea contribui esențial la soluționarea problemei energetice. Pe parcursul anului 2023 au activat sezonier agenți economici în domeniul producerii de peleți și brichete, care au utilizat în procesul de producere paie de cereale, rumeguș de lemn, coji de semințe de floarea soarelui, coji de nuci și alte resturi vegetale.

Deșeurile de grajd de la animale sunt surse periculoase de poluare a mediului. În același timp, sursele generatoare de deșeuri biodegradabile din sectorul zootehnic reprezintă cel mai înalt potențial de producere a îngrășămintelor organice și a biogazului prin tehnologia fermentării anaerobe, care nu este utilizată suficient în practica autohtonă. Stații de obținere a biogazului din deșeuri provenite de la creșterea animalelor funcționează în s.Fîrlădeni, r-nul Hîncești (S.R.L. „Garma Grup”); s.Târnova, r-nul Dondușeni (S.R.L. „Rom-Cris”); s.Zăbriceni, r-nul Edineț (Mănăstirea Zăbriceni), s.Bulboaca, r-nul Anenii Noi (SRL „Agronatura”).

La fabrica de zahăr ÎM „Sudzucher Moldova” S.A. din or. Drochia se utilizează deșeurile rezultate în urma procesului de extragere a zahărului din sfeclă pentru obținerea biogazului, producând energie electrică pentru necesitățile întreprinderii.

Conform procedurii de eliberare a autorizației de mediu pentru gestionarea deșeurilor, stabilită în art.25 din Legea nr.209 din 29.07.2016 privind deșeurile, inspectorii de mediu au participat la examinarea a 95 cereri pentru autorizarea gestionării deșeurilor (metale feroase și neferoase; baterii și acumulatori, hârtie și carton).

Prevenirea generării deșeurilor, prin utilizarea unor tehnologii moderne și inovative, precum și transformarea deșeurilor generate într-o resursă, sunt obiectivele principale ale politicii europene, stabilite și prin legislația în domeniu, care trebuie implementată în totalitate în întreaga Uniune. Aceasta include aplicarea ierarhiei deșeurilor și utilizarea eficientă a instrumentelor economice pentru a se asigura eliminarea progresivă a depozitelor de deșeuri, limitarea valorificării energetice numai la materiale nereciclabile, utilizarea deșeurilor reciclate ca sursă majoră de materii prime, gestionarea în condiții de siguranță a deșeurilor periculoase și reducerea generării acestora, eradicarea transporturilor ilegale de deșeuri și eliminarea obstacolelor de pe piața internă, astfel încât toate activitățile de reciclare să se desfășoare la cele mai înalte standarde de protecție a mediului.

Managementul substanțelor chimice

În prezent Republica Moldova produce un spectru îngust de substanțe chimice, orientat în mare majoritate spre piața autohtonă, și anume: produse

farmaceutice, coloranți, lacuri și vopsele, produse și preparate de parfumerie. Substanțele chimice sunt folosite la producerea hârtiei, în industria ușoară, industria materialelor de construcție, industria alimentară, inclusiv a vinului etc. Majoritatea necesităților țării în substanțe chimice sunt acoperite din import. Principalele substanțe chimice importate sunt: îngrășăminte chimice, pesticide, diverse materii prime, produse și substanțe pentru industria de prelucrare și pentru alte industrii.

Utilizarea produselor de uz fitosanitar (PUF) și a fertilizanților joacă un rol important în producția agricolă a Republicii Moldova prin menținerea sănătății plantelor, prin prevenirea distrugerii lor din cauza bolii și a infectării și contribuirea la creșterea și dezvoltarea lor. Prevenirea și combaterea bolilor și dăunătorilor în contextul practicilor agricole prietenoase mediului se recomandă să se execute printr-un sistem de protecție integrată a plantelor, care cuprinde atât măsuri agrotehnice, cât și efectuarea numai a tratamentelor chimice strict necesare pentru tratarea semințelor, ori în scopuri profilactice, pentru menținerea viabilității plantelor în timpul vegetației.

O bună gestionare a produselor de protecție a plantelor reprezintă orice activitate legată de omologare, fabricare/import, ambalare, depozitare, transportare, neutralizare, utilizare sau distrugere a produselor expirate.

Pe parcursul anului 2023 de către inspecțiile teritoriale în comun cu reprezentanții Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor au fost verificați 72 agenți economici, gestionari ai produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților. Aceste produse sunt stocate în depozite special amenajate, autorizate în modul stabilit, destinate depozitării acestor produse. Stocarea și păstrarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților se efectuează în conformitate cu Regulamentul privind gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în economia națională, aprobat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. Magazinele agricole, depozitele pentru păstrarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, serviciile de aplicare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanților, serviciile de tratare a semințelor și materialului săditor, amenajate și înzestrate conform cerințelor normative, inclusiv cerințelor de protecție a mediului, sunt autorizate în cadrul comisiilor mixte, cu participarea subdiviziunilor teritoriale de mediu. Evidența produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților importați și comercializați de către agenții economici se efectuează în Registrul de evidență a importului, comercializării și stocului produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.

Utilizarea durabilă a produselor de protecție a plantelor reprezintă un element de bază în obținerea unei producții agricole durabile pentru asigurarea unui sistem agricol competitiv la nivel european și internațional. Pe parcursul anului 2023 în cadrul IPM, la solicitarea Serviciului de Stat „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz fitosanitar și a Fertilizanților”, au fost expertizate 269 dosare a produselor de uz fitosanitar în vederea omologării, reomologării și extinderii sferei de activitate a acestora.

Produsele de protecție a plantelor pot avea un impact asupra calității apei și solului, asupra biodiversității și a ecosistemelor și se pot regăsi ca reziduuri în alimente, afectând siguranța alimentară a populației.

În scopul reducerii impactului asupra mediului provocat de stocurile de pesticide inutilizabile și de stocurile contaminate cu POP au fost întreprinse un șir de măsuri întru executarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în urma ratificării tratatelor internaționale de mediu, care reglementează substanțele chimice, stocurile și deșeurile acestora. Astfel, eliminarea pesticidelor inutilizabile și interzicerea depozitelor raionale a fost realizată în cadrul proiectelor implementate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și gestionată de către Oficiul Managementul Durabil POP, precum și în două proiecte implementate de Ministerul Apărării și Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Totodată, conform datelor disponibile și controalelor efectuate de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM), au fost depistate rămășițe de pesticide inutilizabile, cantitatea și localizarea acestora este redată în **Anexa 5**. Pesticidele depistate se află în stare solidă și lichidă și în majoritatea cazurilor sunt stocate în ambalaj din plastic, metal, în unele cazuri sunt amestecate cu sol. Locațiile sunt diferite: depozite neconforme, încăperi aflate în gestiunea unor agenți economici, fără pază.

În cadrul proiectului „Reducerea riscurilor legate de depozitul de deșeuri periculoase Cișmichioi”, inițiat de către Compania Deconta, în baza unui contract semnat cu Agenția Cehă pentru Dezvoltare, Ministerul Mediului și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, pe parcursul anului 2019 au fost efectuate lucrări de ermetizare a poligonului de pesticide inutilizabile cu suprafața de 2,4 ha din s. Cișmichioi, r-nul Vulcănești. Astfel, toate cele 14 sarcofage cu pesticide inutilizabile au fost izolate cu straturi din argilă și membrană impermeabilă, apoi toată suprafața a fost recultivată tehnic. Obiectivul este asigurat cu pază.

Activități de inspectare

Activitățile de inspectare în vederea realizării obiectivelor și măsurilor trasate în planul de activitate pentru anul 2023 au fost orientate spre reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului și sănătății populației, ridicarea nivelului de conștientizare, respectării legilor și actelor normative în problemele protecției mediului și folosirii resurselor naturale.

Pe parcursul anului 2023 Inspectoratul pentru Protecția Mediului și structurile sale din teritoriu au efectuat controale planificate și inopinate și au întocmit 1498 acte de inspectare și 769 procese-verbale de control la compartimentul gestionarea deșeurilor și 94 procese-verbale de control la compartimentul substanțe chimice; au fost examinate 688 petiții și semnale de la persoane fizice și juridice.

Ca rezultat al controalelor efectuate au fost depistate cazuri de nerespectare a modului de depozitare și gestionare a deșeurilor municipale, periculoase și de altă proveniență, neasigurarea de către persoanele responsabile a colectării selective și evacuării deșeurilor, admiterea stocării deșeurilor de orice proveniență în locuri neautorizate. Prin urmare au fost încheiate 1778 procese-verbale cu privire la contravenție în privința persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere, care au admis încălcări ale normelor de drept prevăzute de Codul contravențional al

Republicii Moldova. Au fost emise 59 decizii de sancționare pe baza dosarelor contravenționale parvenite de la alte autorități.

În limitele prevăzute de lege au fost aplicate sancțiuni contravenționale sub formă de amendă în mărime de 4 791 000,0 lei, din care au fost încasate 2 002 800 lei.

În scopul investigării eficiente a infracțiunilor de mediu, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul General al Poliției participă în cadrul proiectului internațional EMERITUS, care are ca scop agregarea instrumentelor tehnologice avansate într-o platformă digitală cu intrare unică. Acesta este destinat să sprijine organele de control în investigarea eficientă a infracțiunilor de mediu la nivel național și transfrontalier în zonele urbane, rurale, în ariile naturale protejate de stat; cât și pentru facilitarea operațiunilor de colaborare și crearea de rețele în acest domeniu.

Obiectivul general al acestui proiect este dezvoltarea unui protocol pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de mediu, integrând utilizarea în operațiuni a tehnologiilor inovatoare de supraveghere și analiză – cum ar fi drone, date satelitare, senzori virtuali, date de geo-intelligence etc. într-o platformă digitală unică.

Proiectul a fost lansat la 01.09.2022, cu participarea a 9 țări: Austria, Belgia, Grecia, Italia, Portugalia, Spania, Regatul Unit, România și Republica Moldova.

Obiective în domeniul gestionării deșeurilor și utilizării substanțelor chimice

Obiectivele generale pe care Republica Moldova trebuie să le urmeze în domeniul gestionării deșeurilor și substanțelor chimice sunt identificate în Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013, cu respectarea prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, Legii nr.277 din 29.11.2018 privind substanțele chimice, cât și a regulamentelor respective specifice.

Propuneri prioritare în domeniul gestionării deșeurilor și substanțelor chimice:

- aplicarea ierarhiei deșeurilor, asigurând prevenirea generării deșeurilor și gestionarea eficientă a deșeurilor, astfel încât să se reducă efectele negative ale acestora asupra mediului ;
- extinderea activității întreprinderilor de colectare și eliminare a deșeurilor din localitățile urbane în localitățile rurale;
- construcția depozitelor regionale pentru deșeuri municipale și a stațiilor de transfer regional;
- crearea sistemelor de colectare a deșeurilor în mediul rural prin procurarea containerelor și amenajarea stațiilor de transfer, introducerea și extinderea colectării selective la sursă;
- asigurarea de către producătorii de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului, în mod individual sau prin intermediul sistemelor colective, realizarea țințelor de colectare și reciclare a produselor ce au devenit deșeuri;

- dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșeuri specifice, inclusiv a celor periculoase;
- funcționarea centrului de gestionare a deșeurilor periculoase;
- utilizarea rațională a substanțelor chimice autorizate și înregistrate în RM prin metode și procedee ce nu poluează mediul și nu pun în pericol sănătatea populației.

Bibliografie

1. Legea nr.1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător;
2. Legea nr.1102 din 6.02.1997 cu privire la resursele naturale;
3. Legea nr.1540 din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului;
4. Legea nr.209 din 29.07.2016 privind deșeurile;
5. Legea nr.277 din 29.11.2018 privind substanțele chimice;
6. Legea nr.119 din 22.06.2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți;
7. Lista deșeurilor, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.99 din 30.01.2018 ;
8. Instrucțiunea cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.501 din 29.05.2018 ;
9. Regulamentul privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.212 din 07.03.2018 ;
- 10.Regulamentul privind gestionarea anvelopelor uzate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 561 din 31.07.2020, (în vigoare din data de 23.03.2023);
- 11.Regulamentul privind gestionarea uleiurilor uzate aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 731 din 26.10.2022 (în vigoare din 25.05.2023);
- 12.Regulamentul privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.586 din 31.07.2020;
- 13.Regulamentul privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.561 din 31.07.2020;
- 14.Regulamentul privind bifenilii policlorurați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.81 din 02.02.2009;
- 15.Regulamentul sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.696 din 11.07.2018;
- 16.Regulamentul cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1045 din 05.10.2005;
- 17.Regulamentul privind atestarea și omologarea de stat a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru utilizare în agricultură și silvicultură, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1307 din 12.12.2005;
- 18.Regulamentul sanitar privind stabilirea condițiilor de plasare pe piață a produselor biodistructive, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.564 din 10.09.2009 ;

- 19.Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.373 din 24.04.2018 ;
- 20.Hotărârea Guvernului nr.315 din 26.04.2010 pentru aprobarea regulilor sanitar-veterinare privind subprodusele de origine animală nedestinate consumului uman;
- 21.Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013.

Depozitarea deșeurilor municipale (la data de 31.12.2023)

Anexa 1

Nr. d/o	Municipiul, raionul, localitatea	Numărul de localități	Numărul populației	Depozite de deșeuri municipale exploatate		Operatorul depozitului de deșeuri municipale		Gunoști neconforme*, număr	
				unități	suprafața, (ha)	Serviciu de salubritate nr. (ÎM, SS)	APL	în proces de lichidare	lichidate definitiv, an.2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	mun. Chișinău	35	779435	8	20,0	2	6	16	255
2	mun. Bălți	3	129400	3	26,5	3	-	-	-
3	Cahul	55	74934	45	46,4	8	28	4	10
4	Comrat	13	69084	13	14,7	6	6	-	-
5	Anenii Noi	45	78718	22	43,5	14	12	2	3
6	Basarabasca	10	24212	8	17,39	2	5	-	-
7	Briceni	38	72492	27	46,65	4	24	162	-
8	Cantemir	51	59263	38	26,35	8	19	-	-
9	Cimișlia	39	53977	29	21,1	3	26	-	-

10	Criuleni	43	62749	31	45,35	20	5	34	3
11	Călărași	44	71054	40	13,11	4	24	9	-
12	Ceadîr-Lunga	9	61505	9	24,01	2	7	15	12
13	Căușeni	41	81733	31	37,25	18	9	12	6
14	Dondușeni	30	43140	40	39,9	1	21	28	4
15	Drochia	40	77530	32	40,15	-	28	34	40
16	Dubăsari	14	37820	10	18,1	6	4	-	4
17	Fălești	76	88233	71	52,27	2	31	17	4
18	Florești	74	76457	52	46,45	20	20	10	72
19	Edineț	49	83771	38	49,85	4	28	103	37
20	Glodeni	16	60318	24	48,3	11	8	1	2
21	Hîncești	63	128522	46	34,65	5	34	-	-
22	Ialoveni	34	106333	27	35,61	9	15	2	-
23	Leova	40	47648	35	17,3	2	33	5	15
24	Nisporeni	39	63289	29	39,37	4	18	36	21
25	Ocnîța	31	49886	21	31,96	5	18	1	59
26	Orhei	75	126109	67	93,86	5	33	-	22

27	Rezina	40	48495	36	22,81	1	24	-	-
28	Rîșcani	55	59653	43	47,28	-	43	9	23
29	Ștefan Vodă	26	70238	31	30,6	8	15	28	79
30	Sângerei	70	86078	22	14,1	3	21	8	3
31	Soroca	67	101511	50	50,55	1	34	26	3
32	Strășeni	39	89289	24	28,54	6	19	2	1
33	Șoldănești	32	36422	19	21,46	2	17	12	22
34	Taraclia	26	37517	18	22,8	5	10	27	22
35	Telenești	54	60685	44	60,2	1	29	2	1
36	Ungheni	74	117400	43	38,97	2	31	21	41
37	Vulcănești	4	25700	4	4,45	2	1	-	8
TOTAL		1682	3547500	1130	1271,84	199	706	626	772

Notă: *în rubrica 9 și 10 vor fi indicate numărul de gunoiști neconforme depistate, care sunt lichidate în timpul campaniilor de salubritate, dar apar din nou, cât și numărul gunoiștilor lichidate definitiv.

Gestionarea deșeurilor municipale

Anexa 2

Nr. d/o	Municipiul, raionul, localitatea	Organizarea transportării deșeurilor municipale		Localități deservite de serviciul de salubritate, unități		Controale efectuate	
		Serviciu de salubritate, unități	APL	Sector urban	Sector rural	P/v de control/ act de inspectare, unități	P/v contravențional, unități/articol
1	2	3	4	6	7	8	9
1	Anenii Noi	14	12	1	17	1/6	2, art. 154
2	Basarabeasca	2	5	1	1		
3	Bălți	0	5	1	2	3/0	3, art. 143 1, art. 154
4	Briceni	4	3	2	5	0/3	1, art. 154
5	Cahul	9		1	9		
6	Cantemir	8	6	1	23	2/0	
7	Călărași	3	25	1	27	12/47	38, art. 154
8	Căușeni	19	2	2	20	2/44	2, art. 154
9	Ceadăr-Lunga	2	7	1	8	0/18	1, art. 154

10	Chişinău	9	1	7	22	36/6	58, art. 154 1, art. 115
11	Cimişlia	18	13	1	15	2/11	
12	Comrat	6	6	1	11	0/26	1, art. 154
13	Criuleni	20	5	1	43	4/0	1, art. 154
14	Donduşeni	2		1	1		
15	Drochia	11	2	1	11		
16	Dubăsari	5	5		5	14/23	41, art. 154
17	Edineţ	4	11	2	2	0/81	
18	Făleşti	3		1	2		
19	Floreşti	1	2	3	21	0/21	27 , art. 154
20	Glodeni	9	2	1	11	1/1	1, art. 154
21	Hânceşti	5	34	1	62	0/33	1, art. 154
22	Ialoveni	9	16	1	8	0/2	
23	Leova	2	13	2	14	1/22	76, art. 154
24	Nisporeni	6	4	1	9	1/0	1, art. 154
25	Ocnîţa	4	17	3	18	0/18	
26	Orhei	5	19	1	63	6/99	73, art. 154
27	Râşcani	7	4	2	10		
28	Rezina	1		1	3	1/0	1, art. 154

29	Sângerei	3	21			3/6	3, art. 154
30	Soroca	1	34	1		0/26	1, art. 154
31	Strășeni	7	19	1	26	0/12	66, art. 154
32	Șoldănești	18	5	1	17	0/51	20, art. 154
33	Ștefan Vodă	8	15	1	7	0/10	60, art. 154
34	Taraclia	7		2	23	1/12	6, art. 154
35	Telenești	1	29	1	5	0/0	
36	Ungheni	6	27	2	31	1/28	
37	Vulcănești	2	1	1	2	0/8	
Total		241	370	52	527	81/614	482, art. 154 3, art. 143 1, art. 115

**Controlul implementării cerințelor Responsabilității Extinse
a Producătorului (REP), anul 2023**

Anexa 3

N/o	Denumirea agentului economic, adresa, IDNO	Tipul produsului plasat pe piață conf. art. 12, alin. (14) Legea 209/2016					Numărul de înregistrare în Lista Producătorului	Onorarea obligațiilor REP		Rezultatul controlului, anul 2022		
		BA	EEE	Vehicule	Uleiuri	Ambalaje		Sistem individual	Sistem colectiv (SC)/numărul autorizației(SC)	Proces verbal de control, numărul	Proces verbal contra vențional, art.	Plan de remediere
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
MUN. CHIȘINĂU												
1.	S.R.L., „Ultracom Electronic” or. Chișinău, str. Ion Creangă, 6V 10220600034721		EEE				MD2022-11-EEE-001D				Nr.015892 din 12.01.2023 art.154 alin.5 art.154 ¹ alin.1	
2.	A.O., „Univers Ecologic”, str.Bulgară, 33/1, or.Chișinău 1020620008544										Nr.025754 din 04.08.2023 art.154 alin.10	
3.	ÎCS „Euroterm Group” SRL str.Mihai sadoveanu,4/10 mun.Chișinău 1011600036385		EEE				-				Nr.025756 din 11.08.2023 art.154 ¹ alin.2	

4.	SRL „HI-TECH-Group” Str.Petru Rareș,39/1 Or.Chișinău 1016600027032		EEE								Nr.025755 din 11.08.2023 art.154 ¹ alin.2	
5.	SC „Simplex-Co” SRL str.Alba Iulia,5 or.Chișinău 1006600048226		EEE								Nr.025757 din 14.08.2023 art.154 ¹ alin.2	
6.	SRL „Nelimat-Com” or.Chișinău, str.Constructorilor,1 1006600052073		EEE								Nr.025758 din 14.08.2023 art.154 ¹ alin.2	
7.	ÎCS „Top Shop Studiomoderna” str.București,96/13 or.Chișinău 1010600027395		EEE								Nr.025759 din 18.08.2023 art.154 ¹ alin.2	
8.	SC „Ecolux” SRL str.31 august 1998,79 or.Chișinău 100460018022		EEE								Nr.029215 din 06.10.2023 art.154 ¹ alin.2	
9.	SRL „MaximumElectronic” str.Sarmizegetusa,33/1 or.Chișinău 1016600011040		EEE								Nr.029211 din 19.09.2023 art.154 ¹ alin.2	
10.	Î.C.S.,,BM Technotrade” SRL Piața Cantemir,1 Mun.Chișinău 1012600030830		EEE							PV-IPM- 2023-02934 din 29.11.2023		Plan de remediere

MUN. BĂLȚI												
11.	SRL „Finplast Prim” str.Ștefan cel Mare,195 mun.Bălți 1008602001116						MD2023-10-A-006		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 221020004	PV-IPM-2023-0198 din 16.08.2023		
12.	Sistem colectiv Asociația Obștească „ECO-REP” str.Ștefan cel Mare,195 mun.Bălți 1023620007272					Amba laje			Asociația Obștească „ECO-REP” AM23092801	Act de inspectare Nr.026176 din 05.10.2023		
MUN.CAHUL												
13.	„Orange Moldova” SA 2 puncte de colectare: mun. Cahul, str. Piața Independenței, 3 și pe str. A. Mateevici, 8 V, 1003600106115	BA	EEE				MD2022-5-EEE-001		„Moldcontrol” AM 20070101	PV-IPM-2022-03274 din 02.11.2022 PV-IPM-2022-03307 din 04.11.2022		
14.	SRL„Agropiese TGR Grup” Mun. Cahul, Șoseaua Scheia, 74 1005600038722	BA					MD2022-5-BA-006	Sistem individual		PV-IPM-2022-00407 din 18.02.2022		
MUN. COMRAT												
15.	„Orange Moldova” S.A mun. Comrat, str. Lenin, 188/3 1003600106115	BA	EEE				MD2022-2-BA-002 MD2022-5-EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 23011001 din 17.01.2023	PV-IPM-2023-00825 din 11.04.2023		
CANTEMIR												

16.	AP „Moldcontrol” Centru SA „Orange” or.Cantemir, str.Ștefan Vodă	BA					MD 2022-2- BA-002 MD 2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00801 din 10.04.2023		
CIMIȘLIA												
17.	AP „Moldcontrol” IP LT Ion Creangă or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00865 din 13.04.2023		
18.	AP „Moldcontrol” IP LT Mihai Eminescu or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00866 din 13.04.2023		
19.	AP „Moldcontrol” IP Gimnaziul Al.Pușkin or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00867 din 13.04.2023		
20.	AP „Moldcontrol” ÎM Servicii Publice Cimișlia or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00869 din 13.04.2023		
21.	AP „Moldcontrol” Primăria Cimișlia or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00870 din 13.04.2023		
22.	AP „Moldcontrol” Centrul medicilor de familie or.Cimișlia	BA					MD2023-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol”	PV-IPM- 2023-00871 din 13.04.2023		

									AM 21051811 din 19.05.2023			
CRIULENI												
23.	A.O.„APIAM” or.Criuleni, s. Onițcani, Cruglic, Boșcana, Drășliceni, Porumbeni, Dubăsarii Vechi 1018620000015					Amba laje/ plastic			A.O. „APIAM” AM22120804 din 21.06.2023 7 puncte de colectare	PV-IPM- 2023-01229 din 23.05.2023		
CĂUȘENI												
24.	Asociația Patronală „Moldcontrol” or.Căușeni, str.M.Eminescu,10 1018620000923	BA					MD2022-2- BA-002		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00820		
25.	SRL „AV Electronic” (Bomba) or.Căușeni, str.M.Eminescu 1012600025568		EEE							PV-IPM- 2023-00633 Suplimentar PV-IPM- 2023-019	1 PV conform art.154 alin.5,10 art.154 ¹ alin.1,2 1PV conform art.349 alin.6	Plan de remediere
26.	SRL „Ultracom Electronic”(Enter) or.Căușeni, str.M.Eminescu,12 or.Căușeni		EEE				MD2022- 11-EEE- 001-D		SRL „Smartgreen Group”, AM22112504	PV-IPM- 2023-2361		
DROCHIA												
27.	„Orange Moldova” S.A or. Drochia, str. 31 August 1003600106115	BA					MD 2022-2- BA-002 MD2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811	PV-IPM- 2023-00908 din 19.04.2023		

									Din19.05.2023			
28.	SRL „Aroteh-Pro” or.Drochia, str.E.Gudanov, 24/1	BA					MD2023-2- BA-001			PV-IPM- 2023-00017 din 06.01.2023		
FLOREȘTI												
29.	„Orange Moldova” S.A or. Florești, str. Ștefan cel Mare, 1 1003600106115	BA	EEE				MD 2022-2- BA-002 MD2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 21051811 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00816 din 11.04.2023		
FĂLEȘTI												
30.	„Orange Moldova” S.A or. Căușeni, 1003600106115		EEE				MD 2022-2- BA-002 MD2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 221020004	PV-IPM- 2023-00851 din 12.04.2023		
EDINEȚ												
31.	AP Moldcontrol „Orange Moldova” S.A or. Edineț 101820000923		EEE						Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 23040305 din 19.05.2023	PV-IPM- 2023-00874 din 13.04.2023		
32.	S.R.L.,„Arotehpro” or. Edinaț 1003600044846	BA					MD2023-2- BA-001	Sistem individual		PV-IPM- 2023-00091 din 24.01.2023		
OCNIȚA												
33.	„Orange Moldova” S.A or.Ocnița 1003600106115	BA	EEE				MD2022-2- BA-002 MD2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 221020004	PV-IPM- 2023-00855 din 12.04.2023		
34.	S.R.L.,„Agropiese TGR Grup” or. Edinaț	BA					MD2022-5- BA-006	Sistem individual		PV-IPM- 2022-00726 din		

	1005600038722									16.03.2022		
							RÎȘCANI					
35.	S.A., „Lactis” , or. Rîșcani, str. Comarov, 73 1003602151429					Amba laje				PV-IPM- 2023-01099 din 11.05.2023 PV-IPM- 2023-02008 din 21.08.2023	Nr.028851 din 21.08.2023 art.154 ¹ al.(1,2)	11.05.23
ȘÎNGEREI												
36.	SRL „Gelibert”					PET		Sistem individual		PV-IPM- 2023- 02193din 19.09.2023		
							SOROCA					
37.	„Orange Moldova” S.A or. Șîngerei 1003600106115	BA	EEE				MD2022-2- BA-002 MD2022-5- EEE-001		Asociația Patronală „Moldcontrol” AM 221020004	PV-IPM- 2022-00844 din 12.04.2023		

Gestionarea autorizată a deșeurilor, anul 2023

Anexa 4

Nr. d/o	Municipiul, raionul, localitatea	Agenți economici autorizați în domeniul gestionării deșeurilor				
		plastic	hârtie	sticlă	metal	deșeuri periculoase
1	2	3	4	5	6	7
1	<i>Mun. Chișinău</i>	SRL „Candelux-Com,, SRL „Uispac” SRL „Dolvida” SRL „Bambus Prim” SRL „Eagle Trans” SRL „Teodora Plast” SRL „Uniplast” SRL „Queengiada” SRL „Protirea Group” SRL „Autovoiaj” SRL „Pandrim” SRL „Vlodecaprim”	SRL „Candelux-Com,, SRL „Dolvida” SRL „Pro Ambrocart” SRL „Eagle Trans” SA „Combinatul articole din carton” SRL „Queengiada” SRL „Protirea Group” SRL „Vlodecaprim” SRL „ABS” AP „Moldcontrol” AO „Reciclare”	ÎS „Fabrica de sticla din Chișinău” SRL „Queengiada” SRL „Protirea Group” SRL „ABS” SRL „Vetropack Chișinău” AP „Moldcontrol” AO „Reciclare” Fundatia „Ecosave” SRL „Recycling Company” SRL „Salubeco”	SRL „Metalferos” SRL „New Metal construct” SRL „Rufi Expres” SRL „Gramatic Group” SRL „Aser Computer” (4 puncte de colectare) SRL „Queengiada” SRL „Transcom M” SRL „Basarabia Metal” (2 puncte e colectare) SRL „Sofilarex Plus” (4 puncte de colectare)	SRL „Uispac” SRL „Ecostat” SRL „Entuziast” SRL „Moldrec Group SRL „Kirkland Group” SRL „GMG Inovațion” SRL „Grenbart” SRL „Amid Auto” SRL „Aser Computer” (2 puncte de colectare) SRL „Elitmetal”

		SRL „ABS” AP „Moldcontrol” AO „Reciclare” Fundatia „Ecosave” SRL „Recycling Company” SRL „Salubeco” SRL „Atlas Trading” AO „Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje din Moldova” SRL „Eco Recycling”	Fundatia „Ecosave” SRL „Andropapp” SRL „Recycling Company” SRL „Salubeco” SRL „Atlas Trading” AO „Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje din Moldova” SRL „Eco Recycling”	AO „Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje din Moldova” SRL „Conscom Comerț” SRL „Eco Recycling”	SRL „Elitmetal” SRL „Adis Line” SRL „Megacomplex” SRL „Primat” SRL „BMP Trade” SRL „Agrias Group” (3 puncte colectare) SRL „Lisilprim” SRL „Metalica Group”-(2 puncte de colectare) SRL „Planeta Recicării” SRL „Balmez” (2 puncte de colectare) SRL „Vlادecaprim” SRL „Don” SRL „Arvi Invest” SRL „Anvi Prim” SRL „Fier Grup” -(2 puncte de colectare) SRL „Gralex Com” SRL „Serconstrans” SRL „Resermet Group”	SRL „Adis Line” SRL „Maximum Auto” SRL „Gralex Com” AP „Moldcontrol” AO „Smart Green Group” SRL „Respiră Verde” SRL „New Metal Construct” SRL „Recycling Company” SRL „Art Formax” SRL „Global Metal Trade” SA „Metalferos” SRL „Arvi Invest Trading” SRL „Kat-Reciclare” SRL „Global Metal Trade” SRL „Eco Recycling”
--	--	---	---	--	---	--

					ÎM Calea Ferată din Moldova” AP „Moldcontrol” AO „Reciclare” Fundația „Ecosave” SRL „Prometcom Grup” SRL „Recycling Company” SRL „Art Formax” SRL „Skymetal” SA „Metalferos” SRL „Arvi Invest Trading” AO „Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje din Moldova” SRL „Kat-Reciclare” SRL „Global Metal Trade” SRL „Eco Recycling” SRL „Ecoville” SRL „Seven Cars”	
2	Mun. Bălți	SRL „Finplast Prim”. SRL „Ghelibert”	SRL „Dolvida”		SRL „Transfiermet” SRL „Tintoretto”	

					SRL” Nord metal” (2 puncte colectare) SRL „Taburna Com” SRL „Fier Grup” SRL „Metalconsulting SRL „BPM Trade” SA „Metalferos” SRL „Pronibur”	
3	Mun. Cahul	SRL „Trisumg” SRL „Beta-Clean”	SRL „Trisumg” SRL „Beta-Clean”		SC „VTS Constant” SRL SRL „Metalconsulting” SC „Anvi Prim” SRL „Sudfier” SC „Metal Optima” SRL	SRL „Trisumg”
4	Mun Comrat				SRL”Tintoreta” SRL „Metalconsulting” SRL „Metal Optima” SRL „Agrometalic” SRL „Vector Metal” SRL „First Titan” SRL „Calimera”	

5	<i>Mun. Edineț</i>	SRL” NordPromExpo”	SRL” NordPromExpo”		SRL „Oasis Mondo” SRL „Nord Metal”	SRL „Agropiese TGR” SRL „Aprotehpro”
6	<i>Anenii Noi</i>				SRL „Metalconsulting” SRL „Global Metal Trade” SRL „Balimez”	
7	<i>Basarabeasca</i>	-	-	-	-	-
8	<i>Briceni</i>	-	-	-	SRL „Metalprogres-Nord”	-
9	<i>Cantemir</i>	-	-	-	SRL „Metalica Group”	-
10	<i>Cimișlia</i>	-	-	-	SRL „Metalconsulting” SRL „Cibacom”	-
11	<i>Criuleni</i>	AO „APIAM” SRL „EcoPrivat”	AO „APIAM” SRL „EcoPrivat”	AO „APIAM” SRL „EcoPrivat”	SRL „Aser Computer” SRL „Calea Orheiului” SRL „Anvi Prim” SRL „DVS Echipament Special” SRL „Metalconsulting” AO „APIAM” SRL „EcoPrivat” SRL „W Group”	-
12	<i>Călărași</i>	-	-	-	SRL” Agroil Exim”	

					SRL „Sofilarex Plus”	
13	Ceadîr Lunga	-	-	-	-	-
14	Căușeni	SRL „Ecoprodex”	SRL „Ecoprodex”		SRL „First Titan” SRL „Aser-Computer” SRL „Aspi-Transwell” (transportare)	
15	Drochia		-	-	SRL „Fier Grup „ (2 puncte colectare)	
16	Dubăsari	-	-	-	SRL „Anvi Prim” SRL „Alvero” SR.L „ Elitmetal”	-
17	Dondușeni	-	-	-	SRL „Fier Grup „ SRL „Cuprum Group” SRL „Metalprogres Nord”	-
18	Fălești	-	-	-	SRL ”Nord metal” SRL „Bord” SRL „Arvi Invest” SRL „Sofilarex Plus” SRL „Pronibur” AP „Moldcontrol” SRL „Reupies”	-

19	Florești	-	-	-	SRL „Metalica Group” (2 puncte de colectare) SRL „Balimez” SRL „Artway T” SRL” CS Aserv” SRL „Gramatic Grup”	-
20	Glodeni	-	-	-	SRL” Nord metal”	-
21	Hîncești	-	-	-	SRL „Sofilarex Plus” SRL „Pronibur” SRL „Metal Vic”	-
22	Ialoveni	-	SRL „Amipak”	-	SRL „Bivol Metal Grup” SRL „Ilmetalcor”	SRL „Grand Connect Lux”
23	Leova	-	-	-	SRL „Metal Optima”	-
24	Nisporeni	-	-	-	SRL „Sofilarex Plus”	-
25	Ocnîța	-	-	-	SRL „Metalprogres-Nord”	-
26	Orhei	SRL „ABS”	-	-	SRL „Fier Grup „ (4 puncte colectare) SRL „Sofilarex Plus”	-
27	Rezina	-	-	-	SA „Metalferos” (2 puncte colectare)	SRL „Agropiese TGR”

					SRL „Reparatii echipamente mecanice”	
28	<i>Râșcani</i>	-	-	-	SRL „Piloglobal” SRL „Bujordannic” SRL „Influent car”	SRL „Octacore”
29	<i>Ștefan Vodă</i>	-	-	-	SRL „Cintirela Lux” SRL „Anvi Prim” SRL „Fier Grup „ - (3 puncte de colectare) SRL „Olaliza Group”	-
30	<i>Șingerei</i>	S.R.L. „Ghelibert”	-	-	SRL „Fier Grup” SRL „Nord Metal” SRL „Luava Trade”	-
31	<i>Soroca</i>	-	-	-	SRL „Cuprum Grup”- (2 puncte de colectare) SRL „Bernava S” - (3 puncte colectare) SRL „Metalconsulting” SRL „Sevtransport-Metal” SRL „Bogdan Daniel Prim”	-
32	<i>Strășeni</i>	-	-	-	SRL „Sănătate”	-

					SRL „Anvi Prim”	
33	<i>Șoldănești</i>	-	-	-	SRL „Pronibur”	-
34	<i>Telenești</i>	-	-	-	SRL „Sofilarex Plus” SRL „Anvi Prim” (2 puncte de colectare)	-
35	<i>Taraclia</i>	SRL „Evghen Com”	SRL „Evghen Com”	SRL „Evghen Com”		-
36	<i>Ungheni</i>	SRL „AVE Ungheni”	SRL „AVE Ungheni”	SRL „AVE Ungheni”	SRL „Olvizcons” SRL „Agrias Group”	-
37	<i>Vulcănești</i>	-	--	-	-	-
	Total	32	28	16	140 agenți economici 162 puncte de colectare	31

**Stocarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților inutilizabili sau
cu termen expirat la data de 31.12.2023**

Anexa 5

Nr. d/o	Agentul economic/APL, IDNO	Amplasamentul		Caracteristica produsului			Tipul ambalajului (metal, plastic, altul)
		Localitatea	încăpere închisă/ deschisă, cu pază/fără	Denumirea (cunoscut/ necunoscut)	Cantitatea de produse depozitate, tone	Starea (solidă sau lichidă)	
1	2	3	4	5	6	7	8
TARACLIA							
1	Primăria Tvardița	or. Tvardița	Deschis, fără pază	Necunoscut	2,0 0,24	Solidă lichidă	plastic
2	SRL „Kelley Grains Impax”	s.Balabanu, r.Taracليا	Deschis (depozit)	Valsafid	0,126	solidă	Capsule în recipiente de aluminu
BRICENI							
3	SRL Belevicanca	s. Beleaviniți r. Briceni	Deschis	Necunoscut	1,2	solidă	metal
CIMIȘLIA							

4	SA „Agrofirma Cimișlia”	s. Selemet, r. Cimișlia	Închis/fără pază	Amofos Carbomid Superfosfat	102,92	solidă	hârtie
SOROCA							
5	APL Rudi	s. Rudi, r. Soroca	Închis	-	0,8	solidă	Saci din polietilenă
ANENII NOI							
6	CAP „Basarabia Agro”	r. Anenii Noi s. Hîrbovăț	Închis/fără pază	Necunoscut	4,6	solidă	metal
7	ÎS „Serele Moldovei”	r. Anenii Noi s. Speia	Închis/fără pază	Dialen	1,724	lichidă	metal
CAHUL							
8	GT ”Vasile Paladi,,	r.Cahul, s.Iujnoe	Închisă	Fungicid	0,2	solidă	plastic
BĂLȚI							
9	SA „Porumb” (lichidată) SRL „Linacor”	mun. Balți, str. Boris Glavan, 1	Închis/sigilat pază	Semințe de sfeclă tratate cu termen de germinare expirat	27,885	solidă	plastic
CHIȘINĂU							

10	FPC „Bioprotect” SRL	mun. Chișinău, s.Stauceni, drum. M2, Km10,nr.9	Închisa/cu pază	Produse de uz fitosanitar cu termen expirat	4,86	Solidă/lichidă	plastic
EDINEȚ							
11	P/f, „Plohoi Adrian”	s. Hlinaia, r. Edineț	Închis/fără pază	Protrazin50%	0,45	solidă	saci
				Tetral-75%	2,25	solidă	saci
				Bitoxibacilin	0,7	solidă	saci
				Keltan	0,5	solidă	metal
				Eter butilic granulat-10%	1,4	solidă	
				Substanță necunoscută.	0,45	solidă	saci
FLOREȘTI							
12	SRL „Pan Clip”	s. Mărculești, r. Florești	Închis/cu pază	Preparat30	7,0	solidă/ lichidă	metal, saci
13	SRL „Chip Agro”	s. Prodanești, r. Florești	Închis/cu pază	Necunoscut amestecat cu praf	3,0	solidă	plastic
14	APL „Vărvăreuca”	s. Vărvăreuca, r. Florești	Deschis/pe sol	Necunoscut	5,5	solidă	fără ambalaj
15	APL „Ștefănești”	s. Ștefănești,	Deschis/fără pază	Sulfură acidă de zinc	2,0	solidă	fără ambalaj

		r. Florești					
16	APL „Cunicea”	s. Cunicea, r. Florești	Teritoriul fost depozit PUF, pe sol,	Necunoscut	3,0	solidă	fără ambalaj
17	Centrul de Sănătate Publică Florești”,	or. Florești, str. bd. Victoriei 64A	Închis/cu pază	Carbofos	1,200	solidă	saci de hârtie
				Lizol	1,180	lichidă	plastic
				Metafos	0,020	lichidă	sticlă
				DDBF	0,100	solidă	plastic
				Hipoclorid de calciu	0,210	solidă	saci de hârtie
				Reopan	0,008	solidă	plastic
18	P/f, „Vartan Mircea”	s. Prăjila, r. Florești	Închis/cu pază	Furadorm	16,6	solidă	metal
				Royal-flor	5,46	lichidă	plastic
				Semințe de sfeclă tratate neutilizabilă	10,0	solidă	saci pentru cereale
				Tronox-	0,35	solidă	saci de hârtie
				Aqvagel	1,75	solidă	saci
				Titanium dioxid	0,25	solidă	saci de hârtie
				Ti-lose	0,35	solidă	saci de hârtie
				Kaolin	0,525	solidă	saci de hârtie

				necunoscut	2,0	solidă	saci de hârtie
				Lignicel	0,50	solidă	saci pentru cereale
FĂLEȘTI							
19	SA „Fertilitatea”	s. Hitrești, r. Fălești	Închis/cu pază	Necunoscut	1,100	solidă	metal
STRĂȘENI							
20	SRL „Chimagromarcheting”	or.Strășeni	Închis/cu pază	Zenit	0,760	solid	recipient plastic
21	SRL „Oberagro”	or.Strășeni	pază	Vitalon Expert	1,085	solid	recipient plastic
Total					219,00		

IV. PROTECȚIA RESURSELOR MINERALE

Gheorghe ROȘCA,

*Șef, Direcția control geologic
și resurse funciare*

Resursele minerale reprezintă un element esențial al resurselor naturale și sunt fundamentale pentru dezvoltarea unei țări. Dezvoltarea continuă a acestor resurse, utilizarea lor rațională și protejarea lor sunt factori critici pentru securitatea economică și dezvoltarea durabilă a societății. În Republica Moldova, majoritatea resurselor minerale sunt exploatate prin cariere, doar câteva tipuri de calcare sunt exploatate prin galerii. Exploatarea prin cariere poate avea consecințe negative asupra mediului, cum ar fi distrugerea solurilor, vegetației și acumularea deșeurilor miniere, care pot afecta echilibrul ecologic.

Resursele minerale utile din Republica Moldova sunt clasificate în trei grupuri principale: combustibile, metalifere și nemetalifere. Combustibilii sunt explorați și evaluați în special în partea de sud a țării, în regiunile Cahul, Cantemir, Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești. Aceștia includ combustibili gazoși, lichizi și solizi, care sunt esențiali pentru diverse industrii și necesită o gestionare atentă pentru a asigura utilizarea lor sustenabilă și eficientă.

Combustibilul gazos reprezentat de zăcămintul de gaz metan „Victorovca” este unul dintre resursele importante pentru comunitatea locală, iar estimările indică existența zăcămintelor de gaze naturale și în alte zone precum satele Gotești și Flocoasa. Această resursă este esențială pentru alimentarea diverselor sectoare economice și necesită gestionare eficientă pentru a asigura utilizarea sustenabilă și benefică.

Combustibilul lichid este reprezentat de zăcămintul de petrol de la „Văleni”, unde rezervele sunt evaluate la aproximativ 1,7 milioane de tone. Această stație de extracție este situată în lunca râului Prut, în apropierea satului Văleni din raionul Cahul, și este gestionată de către SRL „Valiexchimp”. Eforturile de forare a sondelor noi și reparația sondelor vechi au fost realizate pentru evaluarea completă a rezervelor de petrol și pentru asigurarea unei exploatare eficiente și sustenabile a acestei resurse.

Combustibilul solid este reprezentat de 4 zăcăminte de cărbune brun, cu rezerve evaluate la aproximativ 1,2 milioane de tone. Aceste zăcăminte se găsesc în straturile nisipoase-argiloase din depunerile neogene (N), având grosimi între 1,0 m și 2,0 m și adâncimi variind între 6,0 m și 60,0 m până la 400,0 – 650,0 m. Calitatea cărbunelui este relativ scăzută, cu conținut mare de cenușă și sulf, iar condițiile tehnice complexe nu fac extragerea sa rentabilă sau de interes industrial în prezent.

Zăcămintele de substanțe metalifere (metalice) din Republica Moldova sunt concentrate în special în sectorul s. Naslavcea și orașul Rezina, de-a lungul cursului mijlociu al fluviului Nistru. Aceste zăcăminte prezintă concentrații majore de metale

precum plumb, zinc, cupru și fier, și au fost identificate prin investigații geofizice efectuate în anii postbelici. Unul dintre cele mai studiate este zăcământul de minereu de fier, compus din piroxen-magnetit-cuarțit, cu rezerve estimate la aproximativ 280 de milioane de tone. Acest zăcământ se află în apropierea satului Vărăncău din raionul Soroca și este alcătuit dintr-o serie de corpuri stratigrafice, cu adâncimi între 200,0 - 370,0 m și grosimi variabile între 1,0 - 2,0 m până la 20,0 - 50,0 m. Cu toate acestea, extragerea minereului de fier din acest zăcământ este considerată nerentabilă în prezent.

Pe teritoriul Republicii Moldova, există peste 400 de zăcăminte de substanțe minerale utile înregistrate de către organele de prospectare, incluzând calcar, argile, nisipuri, gresie, ghips, granit, tripoli și diatomit. Aproximativ 40% din aceste zăcăminte sunt exploatate, din care circa 130 sunt exploatate la zi, iar aproximativ 50 sunt exploatate subteran. Rocile carbonatate, silicioase, argiloase, nisipurile și pietrișurile sunt cele mai frecvent utilizate în exploatare subterană, în timp ce rocile caustobiolite (precum petrolul, gazele și cărbunele brun) sunt mai puțin utilizate din cauza cantităților neînsemnate disponibile.

Exploatarea minieră în Republica Moldova este reglementată legal. Inițiatorul unei activități de exploatare minieră trebuie să prezinte autorității competente o cerere scrisă în care să detalieze locul și tipul tehnologiilor utilizate, precum și impactul posibil asupra mediului și aspectele sociale și economice ale acestui impact. Principiul acțiunii preventive este esențial în evaluarea impactului asupra mediului, fiind realizată la etapa timpurie de planificare, proiectare și luare a deciziilor, având în vedere informațiile tehnice și științifice disponibile la momentul respectiv. Această evaluare include și indicarea măsurilor pentru reducerea sau prevenirea impactului potențial asupra mediului, în concordanță cu dezvoltarea durabilă a țării.

Deciziile comisiei de evaluare condiționează proiectarea obiectelor de exploatare minieră în vederea apărării bunurilor naturale, anticipării efectelor negative și adoptării măsurilor de prevenire, protecție și recultivare a terenurilor afectate de activitățile miniere. Rapoartele din subdiviziunile Inspectoratului pentru Protecția Mediului indică o tendință de extindere a exploatării la zi, care influențează profund factorii de mediu și necesită cheltuieli semnificative pentru refacerea suprafețelor degradate. Aceste aspecte subliniază importanța unei gestionări responsabile a resurselor minerale și a implementării măsurilor de protecție a mediului în cadrul activităților miniere (**Anexa 1 - Informații generale despre întreprinderile miniere, anul 2023**).

Necesitatea scoaterii din circuitul agricol a terenurilor destinate industriei miniere și atribuite pentru exploatarea zăcămintelor poate fi realizată doar prin legalizarea înstrăinării terenurilor, schimbarea categoriei de destinație, compensarea pierderilor agricole, decopertarea și depozitarea stratului de sol fertil, recultivarea și reintegrarea terenurilor în circuitul agricol. Extinderea terenului de exploatare a activității miniere într-o zonă poate genera acțiuni negative de lungă durată și poate crea probleme ecologice într-o zonă sensibilă pentru conservarea ecosistemului.

Sporirea volumelor de roci sterile extrase, transportate și depozitate fără a ține cont de natura rocii și substanțele minerale utile, precum și locul de depozitare în cazul zonelor de protecție, poate avea consecințe negative semnificative. Acest lucru poate afecta mediul înconjurător și necesită luarea unor măsuri responsabile pentru gestionarea adecvată a deșeurilor minerale și protejarea ecosistemului.

Degradarea sistemului acvifer din amplasamentele carierelor cu formațiuni acvifere din acoperișul și culcușul carierei poate duce la pericole precum inundarea frontului de lucru, alunecarea și surparea treptelor. Aceste probleme sunt accentuate în exploatarea minieră la zi, unde secarea rocilor acvifere necesită foraje mari echipate cu pompe submersibile pentru evacuarea apei. Acest proces poate influența coborârea nivelului piezometric al apelor subterane, determinând secarea fântânilor și alte repercusiuni negative asupra activităților agricole în aval de carieră.

Apele subterane joacă un rol esențial în ciclul hidrologic și sunt parte integrantă a debitului subteran de apă. Acestea sunt esențiale pentru alimentarea cu apă a populației din zonele rurale, aproximativ 40% din aceasta folosind apa din straturile subterane cu presiune hidrostatică și din primul strat acvatic freatic (fără presiune).

Pe teritoriul Republicii Moldova, există 17 complexe și orizonturi acvifere de diverse vârste geologice, începând de la cuaternară și meoticiană până la arhaică. Acestea includ complexe din sarmatian, tortonian, paleogen, cretacic, jurasic, permian-triasian, carbonifer, silurian și altele. Apele subterane sunt utilizate în diverse scopuri practice, inclusiv ca ape potabile, tehnice, minerale, industriale și termale.

În evaluarea stării chimice a apelor subterane, s-a constatat o distribuție neuniformă a macro și micro-elementelor. Pentru analiza distribuției acestora pe teritoriu, se folosesc hărți ale mineralizării. Conform evaluării, se observă că apele subterane nu au o calitate chimică optimă și necesită implementarea unor măsuri pentru reducerea poluării surselor de apă potabilă.

Din totalul de ape subterane extrase în țară, aproximativ 50% nu pot fi utilizate în scopuri potabile fără o tratare preliminară, din cauza nivelului crescut de mineralizare, incluzând elemente precum fluor, hidrogen sulfurat, fier, sodiu, amoniac și altele. Agenții economici care dețin Autorizații de folosință specială a apei a documentelor relevante sunt menționați în **Anexa 2**.

Exploatarea neautorizată reprezintă o problemă semnificativă în ceea ce privește protecția resurselor minerale și mediului în Republica Moldova. Potrivit evaluărilor din teren, s-au identificat 385 de sectoare exploatate ilegal, cu o suprafață totală de 736 hectare, care au condus la degradarea terenurilor.

În anul 2023, Inspectoratul pentru Protecția Mediului a desfășurat acțiuni de control pentru soluționarea acestor probleme. Au fost supuse controlului planificat 33 zăcăminte și controlului inopinat 13 zăcăminte de substanțe minerale. De asemenea, au fost efectuate 10 inspectări în cazurile unde au fost efectuate extrageri ilegale și nu se deține drepturi de exploatare a subsolului.

În procesul de control, s-au identificat diverse încălcări, cum ar fi nerespectarea prevederilor contractului de atribuire în folosință a sectoarelor de

subsol, nerespectarea normelor legale privind folosirea și protecția subsolului, crearea unor situații periculoase pentru populație și mediu, nerespectarea cerințelor proiectului tehnic, neprezentarea informațiilor corecte despre rezervele de substanțe minerale și altele. Aceste încălcări afectează negativ terenurile agricole, pădurile și alte terenuri din afara hotarelor destinate activităților miniere autorizate.

Ca urmare a încălcărilor constatate, se estimează că suma totală a prejudiciului cauzat subsolului este de 6 221 577 lei. Totuși, este important de menționat că unele dosare se află în proces de examinare în instanțele de judecată, iar suma finală a prejudiciului poate să difere în urma procedurilor de contestare.

În plus, acțiunile ilegale ale agenților economici cad sub incidența Codului penal. Ca urmare, conform cerințelor legale, materialele de control au fost expediate 2 denunțuri în adresa organelor de drept pentru investigare sub aspect penal. De asemenea, au fost întocmite 56 procese- verbale contravenționale cu aplicarea amenzilor în valoare de 251 000 lei, dintre care achitată este suma de 117 500 lei.

Informații generale despre întreprinderile miniere, anul 2023

Anexa 1

Nr. ord.	Denumirea agentului economic, locul amplasării sectorului de subsol	Tipul substanței minerale utile	Suprafața perimetrului minier (ha)	Suprafața exploatată (ha)	Suprafața terenurilor excluse din circuitul agricol (ha)	Suprafața recultivată (ha)	Suprafața reîntoarsă în circuitul agricol (ha)
1	2	3	4	5	6	7	8
ANENII-NOI							
1	S.R.L. „Silmax – Exim”, s. Șerpeni	nisip-prundiș	52,42	31,02	21,75	22,27	10,24
2	S.R.L. „Zavricico – Prim”, s. Șerpeni	nisip-prundiș	38,45	29,11	11,2622	26,51	8,4049
3	S.R.L. „Carieratel”, s. Telița	nisip	6,95	1,38	-	1,38	1,38
4	S.A. „Cariera Cobusca”, s. Salcia	nisip	174	38,83	38,83	93,0	85,4
5	S.A. „Cariera Cobusca”, s. Gura Bicului	nisip-prundiș	901	10,81	10,81	4,0	0
6	S.R.L. „Arconics – Com”, s. Puhăceni	nisip	148,8	29,5812	45,5839	19,8318	10,9218
7	G.Ț. „Chiper Terenti Grigore”, s. Delacău	calcar	2,1	1,6	-	0,54	0
8	S.R.L. „Mercons – Prim”, s. Puhăceni	calcar și nisip-prundiș	14,95	12,8	13,00	16,2	4,5
9	S.R.L. „Meteor”, s. Chirca	nisip	14,83	3,6	4,0	2,2	2,2
10	A.I.C. nr. 1, s. Chirca	nisip	11,71	9,0	4,5823	5,4	-
11	S.R.L. „N Gorgan”, s. Puhăceni	nisip-prundiș	37,04	28,2	32,0	22,49	7,0

12	S.R.L. „Petriș Grup”, s. Delacău (sectorul Delacău)	nisip- prundiș	45,6	-	-	-	-
13	SRL „Petriș Grup”, s. Delacău (sectorul Puhăceni)	nisip- prundiș	17,99	15,0862	15,0862	15,0862	15,0862
14	S.R.L. „Safari Impex”, s.Mereni	nisip	1,27	-	1,24	-	-
15	S.R.L. „Sigiliu Lux”, s. Chirca	nisip	26,35	7,85	-	12,12	-
	S.R.L. „Sigiliu Lux”, s. Chirca	argilă	15,92	3,50	-	12,58	-
16	S.R.L. „Somer Decomur” or. Anenii Noi	nisip	11,73	4,45	1,0	1,7	-
17	S.R.L. „Explorator Group” s. Calfa	nisip- prundiș	51,14	4,83	-	2,03	-
BRICENI							
18	S.R.L. „Gravel-Nord” s.Criva	nisip- prundiș	11,65	0,8	1,0	-	-
19	S.R.L. „Knauf-Gips” ÎCS s. Criva	gips	114,19	63,6	57,9	37,53	37,53
20	S.A. „Calcar”, s. Beleaviniți	calcar	66,9	38.3	-	-	-
CAHUL							
21	S.R.L. „Geamgi”, s. Borceag	nisip	18,48	7,20	10,241	4,8	-
22	S.R.L. „Colomeeș Valentin”, s. Moscovei	nisip	5,3	3,48	5,00	-	-
23	Î.I. „Lira-2-Culea”, s. Slobozia Mare	nisip	0,93	0,50	0,9374	-	-
24	S.C. „DC. Adim” S.R.L., s. Manta	nisip	6,6	4,95	5,0	-	-
CĂUȘENI							
25	S.R.L. „Loticons”,	nisip	5,85	3,34	2,92	2,72	1,91

	s. Cărmățeni						
CĂLĂRAȘI							
26	S.R.L. „Ionel-Agil”, s. Bravicea	nisip	10,8	1,66	1,66	-	-
27	S.C. „Euroceramica” S.R.L., s. Hoginești	nisip, argilă	6,23	2,0	2,0	-	-
28	S.R.L. „Nirom-Roz”, s. Bahmut	nisip	8,12	0,9	1,4275	-	-
CIMIȘLIA							
29	Î.I. „G.G. Prodius”, s.Selemet	nisip	4,15	0,95	1,75	-	-
30	S.A. „Drumuri Căușeni”, s. Batâr	nisip	6,88	1,1	1,9	-	-
CRIULENI							
31	S.R.L. „LarensiaCom”, s. Pașcani, stratul 60 (mină)	calcar	51,07	39,5	-	-	-
	S.R.L. „LarensiaCom”, s. Pașcani, stratul 80 (mină)	calcar	61,1	23,6	-	-	-
32	C.P. „Orizont Extragere”, s. Pașcani (mină)	calcar	53,31	45,98	0,09	-	-
33	S.R.L. „Stratex”, s. Pașcani (mină)	calcar	499,4	120,3	-	-	-
34	S.R.L. „Mineral”, s. Pașcani (mină)	calcar	89,04	33,27	-	-	-
35	S.R.L. „Subteran”, s. Mișcăuți (mină)	calcar	620,0	64,88	-	-	-
36	S.R.L. „ElisavPrest”, s. Jevreni	calcar	1,69	1,17	-	-	-
37	Î.I. „DanielaChimac”, s. Pașcani	calcar	1,19	1,09	-	0,1	-
38	S.R.L. „Goiana Petrol Co”, s. Jevreni	nisip- prundiș	24,92	2,1	2,7969	-	-

39	S.R.L. „Remih și Co”, s. Slobozia Dușca	nisip- prundiș	43,03	23,41	22,643	10,6734	7,2215
40	S.R.L. „Nairi Grup”, s. Boșcana	Nisip- prundiș	7,16	0,80	1,0	-	-
DUBĂSARI							
41	S.R.L. „Elecom-Plus”, s. Holercani (mină)	calcar	10,0	0,4	-	-	-
42	S.A. „Criconstrucția”, s. Ustia	nisip- prundiș	91,5	30,5	-	-	-
43	S.R.L. „Terraconstrucția”, s. Ustia	nisip- prundiș	100,4	29,4	19,95	3,9	11,8
44	S.R.L. „Cristal Extract”, s. Prohrebea	nisip- prundiș	5,07	5,07	3,57	5,07	-
45	S.R.L. „Probioterm”, s. Pârâta	nisip- prundiș	27,68	13,95	10,919	4,80	4,9275
EDINEȚ							
46	S.A. „Maconrut”, s. Brânzeni	calcar	43,27	43,27	58,1493	-	-
47	S.R.L. „Cariera-Nord”, s. Fetești	calcar	30,6	26,99	30,6	-	-
48	S.A. „MINA Cupcini”, s. Chetroșica (carieră)	calcar	23,5	22,0	-	-	-
49	S.A. „MINA Cupcini”, s. Chetroșica (mină)	calcar	165,9	116,0	-	-	-
50	S.A. „MINA Cupcini”, s. Volodeni (mină)	calcar	45,0	6,7	-	-	-
51	S.A. „MINA Cupcini”, s. Hancăuți (mină)	calcar	12,15	4,6	4,5541	-	-
52	S.A. „Mina Cupcini”, s. Gordinești (mină)	calcar	49,6	2,92	-	-	-
FĂLEȘTI							

53	S.R.L. „Flota Prut”, s. Pruteni	nisip- prundiș	62,80	5,00	5,00	-	-
54	F.P.C. „Bavir” S.R.L., s. Răuțel	argilă	9,85	2,50	-	-	-
FLOREȘTI							
55	S.R.L. „Divaserv Media”, s. Ștefănești	calcar	11,02	7,1	-	-	-
56	S.R.L. „Mod Construct” s. Zăluceni, r. Florești	nisip- prundiș	10,5	1,21	-	-	-
57	S.R.L. „Izvorul de piatră”, s. Japca	calcar	23,05	3,2	11,3449	-	-
58	S.R.L. „Agroindservice M”, s. Prodănești	argilă	30,47	5,05	4,90551	2,4	-
GLODENI							
59	S.R.L. „Maconrut”, s. Balatina	calcar	12,5	11,0	2,234	-	-
60	S.R.L. „Cariera Cobani”, s. Cobani	calcar	27,5	24,75	27,75	24,6	24,6
HÂNCEȘTI							
61	S.R.L. „Maleabil Grup”, s. Cărpineni	gresie	1,64	1,22	-	0,54	-
IALOVENI							
62	Î.S. „Mina de Piatră din Mileștii Mici”, „Mileștii Mici I” s. Mileștii Mici	calcar	262	190,0	-	-	-
63	Î.S. „Mina de Piatră din Mileștii Mici”, „Mileștii Mici II” s. Mileștii Mici	calcar	114	2,3	-	-	-
LEOVA							
64	S.R.L. „Iulautocomplex”, s. Sarata-Răzești	nisip	5,5	2,0	2,0	-	-

NISPORENI							
65	S.R.L. „Sergandex”, s. Șișcani	calcar	3,54	2,2	-	-	-
66	S.R.L. „Nisfruct-Prut” or. Nisporeni	nisip	8,49	-	-	-	-
OCNIȚA							
67	S.C. „Sblaex Plus” S.R.L., s. Bârnova	nisip	84,1	11,097	-	-	-
68	S.A. „Tezeu-Lux”, or. Otaci	nisip	98,15	11,62	4,8462	5,6	-
69	S.A. „Tezeu-Lux”, s. Vâlcineț	argillite, gresie	40,26	4,32	-	-	-
70	S.A. „Mina din Cupcini” filiala Ocnița, or. Ocnița	calcar	1249,2	367,0	-	-	-
ORHEI							
71	S.R.L. „Cariera Ivanos”, mun. Orhei	calcar	46,75	30,0	-	-	-
72	S.R.L. „Pietrișcom”, mun. Orhei	calcar	18,71	10,36	-	-	-
73	S.R.L. „Ordonatcom”, s. Vâșcăuți	nisip- prundiș	26,1	18,7	-	14,2	-
74	S.R.L. „Ordonatcom”, mun. Orhei, (Slobotca II)	calcar	8,95	8,95	-	-	-
75	S.R.L. „Ordonatcom”, s. Badea	calcar	15,58	9,8	-	0,2	-
76	S.R.L. „Acit-Trans”, s. Peresecina	calcar	21,35	7,29	19,3264	-	-
77	S.R.L. „Natanol Priorit”, s. Pohorniceni	calcar	50,0	26,59	-	-	-
78	S.R.L. „La Hotar”, s. Jora de Mijloc	nisip- prundiș	18,41	6,1	7,23	1,2464	-

79	Î.S. „Brănești” (mina nr.6), s. Brănești	calcar	190,2	112,0	-	-	-
80	S.A. „Nerudnic” (mina nr.3), s. Brănești	calcar	117,89	28,54	-	-	-
81	S.R.L. „Exminut”, s. Susleni,	calcar	4,8	0,91	2,21	-	-
82	S.A. „Markșeider”, s. Morovaea r.Orhei	calcar	-	-	-	-	-
REZINA							
83	S.A. „LA Farge ciment Moldova”, s. Ciorna	calcar, argilă, nisip	548,0	223,09	299,34	10,6	-
84	S.A. „Fabrica materialelor de construcție Rezina”, s. Trifești.	calcar	24,4	18,29	29,4885	-	-
85	S.R.L.„Mina de Piatră Lalova”, s. Lalova	calcar	208,1	45,89	-	-	-
86	Î.I. „Aparat”, (mină) s. Mateuți	calcar	118,2	41,36	-	-	-
87	S.R.L. „Sand Gravel”, s. Tarasova	nisip- prundiș	31,2	6,52	0,63	-	-
RÂȘCANI							
88	S.A. „Cariera Șaptebani”, s. Șaptebani	calcar	60,62	36,4354	-	-	-
89	S.A. „Niutams Ceramica”, or. Râșcani	argilă	20,6	4,32	-	-	-
90	S.R.L. „Magistral Nord”, s. Duruitoarea Veche	calcar	30,8	24,95	0,8	-	-
91	S.R.L. „Arden Plus”, s. Pascauți	nisip	133	3,7	20,3	3,0	7,0
92	S.R.L. „Vaslarix”, s. Druță (mină)	calcar	8,11	1,2	-	-	-
93	S.R.L. „Rocaprund”, s. Zăicani	calcar	8,75	2,7	-	-	-

94	C.A.P. „Corlăteanca”, s. Corlăteni	calcar	20,0	6,0	-	-	-
95	S.A. „Sângureanca”, s. Sângureni	calcar	1,67	1,0	-	-	-
SÎNGEREI							
96	S.R.L. „Macromex” s. Pepeni,	nisip	19,6	-	-	-	-
ȘOLDĂNEȘTI							
97	S.R.L. „Climionin”, s. Vadul-Rașcov	nisip	2,74	2,49	2,74	-	-
ȘTEFAN-VODĂ							
98	Î.I. „Noroc”, s. Cioburciu	nisip	1,38	1,1	1,1	0,3	-
SOROCA							
99	S.A. „Cariera de granit și pietriș”, s. Cosăuți	granit	73,5	43,0	-	-	-
100	S.A. „Cariera de granit și pietriș”, s. Egoreni	gresie	19,6	17,25	-	-	-
101	S.A. „Fabrica materialelor de construcție”, s. Trifăuți	nisip	142,1	36,29	37,72	1,4	-
102	S.A. „Fabrica materialelor de construcție Duo”, s. Slobozia-Cremene	nisip	143,0	28,5	13,6397	1,08	-
103	S.R.L. „Veer”, s. Cosăuți	nisip	4,5	2,5	2,4366	-	-
104	S.R.L. „Veer”, s. Egoreni	gresie	1,5	1,3	-	-	-
105	S.R.L. „Diamax-Agro”, s. Egoreni	gresie	1,31	1,1	-	-	-
106	S.R.L. „Scala-Agrovim”, s. Egoreni,	gresie	2,56	1,9	-	-	-
107	S.R.L. „Marvest-Nord”, s. Iarova	nisip	3,12	3,12	-	3,12	-

108	S.R.L. „Topograf”, s. Vărăncău	nisip	16,5	6,81	11,482	0,81	-
109	S.R.L. „Topograf”, s. Cerlina	nisip	7,2	6,47	3,7848	1,46	-
110	S.R.L. „Miriams”, s. Vărăncău	calcar	19,8	6,1	-	-	-
111	S.R.L. „Piatra decorativă”, s. Egoreni	gresie	1,3	1,15	-	-	-
112	Î.I. „M. Gîtlan”, s. Cosăuți	gresie	0,2	0,05	-	-	-
113	Î.M. „Cremsochal”, s. Cremenciug	nisip	4,3	3,6	-	-	-
114	S.R.L. „Soracidor”, s. Holoșnița	nisip	1,3	0,9	-	-	-
115	S.R.L. „AMG Kernel”, s. Egoreni	gresie	3,2	0,36	-	-	-
116	S.R.L. „Cifozap”, s. Cerlina	nisip- prundiș	6,79	3,21	4,4971	-	-
117	S.R.L. „Iulanda-Impex”, s. Egoreni	nisip- prundiș	1,39	-	-	-	-
118	S.R.L. „Guarding”, s. Egoreni	gresie	-	-	-	-	-
STRĂȘENI							
119	S.A. „Cariera Micăuți”, s. Gornoe	calcar	107,3	95,0	-	-	-
TARACLIA							
120	S.R.L. „Ergobrix”, or. Tvardița	argilă	19,12	2,0	2,0	-	-
TELENEȘTI							
121	S.R.L. „Nisip-Fros”, s. Scorțani	nisip	2,62	2,4	1,53	1,5	1,5
122	S.R.L. „Corsa-Clim”, s. Căzănești	calcar	5,1	4,6	-	-	-

123	S.R.L. „Nisip-Si”, s. Verejeni	nisip	4,2	3,21	1,10184	-	1,45
124	S.R.L. „Nisip-Si”, s. Ordășei	calcar	4,58	2,87	2,89	-	-
UNGHENI							
125	S.R.L. „Feodora”, s. Costuleni	nisip- prundiș	13,03	7,6	8,9	2,1	2,1
126	S.R.L. „Carferm”, s. Cetireni	nisip- prundiș	10,66	4,0	6,4905	-	-
127	S.R.L. „Sampdoria”, s. Medeleni	nisip- prundiș	5,18	2,51	1,3	-	-
128	S.R.L. „Floarea Petrei”, s. Manoilești	argilă	11,5	0,37	0,55	-	-
UTA GĂGĂUZIA							
129	S.R.L. „TER S.C.”, or. Ceadâr-Lunga	nisip	2,71	0,48	2,0	-	-
130	S.R.L. „ILDĂZ”, s. Congaz	argilă	6,50	0,47	0,47	-	-
CHIȘINĂU							
131	S.A. „Mina din Chișinău”, mun. Chișinău	calcar	369,0	139,5	-	-	-
132	Î.S. „Sarmat”, mun. Chișinău	calcar	816,9	-	-	-	-
133	S.A. „Mineral”, mun. Chișinău Cricova I	calcar	277,6	221,0	-	-	-
134	S.A. „Mineral”, mun. Chișinău Cricova II	calcar	418,0	155,0	-	-	-
135	S.R.L. „PIATRA”, Cricova I	calcar	25,96	-	-	-	-
136	S.R.L. „ZĂCĂMÂNT”, Cricova I	calcar	27,86	21,3	-	-	-
137	F.P.G. „GORNIAC” S.R.L.,	calcar	48,65	23,4	-	-	-

	Cricova I						
138	Î.S. „SARMAT”, Cricova I	calcar	3,307	-	-	-	-
139	S.R.L. „Magia Pietrei”, Cricova I	calcar	25,11	21,93	-	-	-
140	C.P. „Mina Făurari”, s. Pașcani	calcar	215,5	-	-	-	-
141	C.P. „Orizont-Extragere”, Cricova II	calcar	53,31	45,970	-	-	-
142	S.R.L. „Larensia-COM”, Cricova II	calcar	51,07	37,7	-	-	-
143	C.P. „Mina Făurari”, s. Făurești	calcar	91,2	32,8	-	-	-
144	S.R.L. „PIATRA RARĂ”, s. Pașcani	calcar	2,0	1,58	-	-	-
145	C.P. „Mina Făurari”, s. Făurești	calcar	215,5	-	-	-	-
146	S.R.L. „Larensia COM”, s. Făurești	calcar	61,1	22,5	-	-	-
147	C.P. „Mina Făurari” s. Făurești	calcar	215,5	-	-	-	-
148	S.A. „CONCOM RTCA”, s. Goian	calcar	53,7	53,7	-	-	-
149	C.P. „Mina Făurari”, s. Goian	calcar	24,03	-	-	-	-
150	F.A.C.T.P.C. „Nutavi” S.R.L., s. Goian	calcar	4,9	4,9	-	-	-
151	S.R.L. „Calcar Trans”, s. Goian	calcar	38,4	38,4	-	-	-
152	F.P.C. „Gorniac” S.R.L., s. Goian	calcar	24,15	4,0	-	-	-
153	S.R.L. „Bunegoț-C”, mun. Chișinău	calcar	23,89	0,36	-	-	-

154	S.R.L. „Slatina GRUP”, s. Goian	calcar	10,29	-	-	-	-
155	S.R.L. „Pietrișul”, s. Goian	calcar	15,9	8,91	-	-	-
156	S.A. „Pietriș”, mun. Chișinău	calcar	55,6	-	-	-	-
157	S.A. „Edilitate”, com. Ghidighici	calcar	19,8	19,8	-	-	-
158	Î.I. „DanielaChimac”, s. Făurești	calcar	1,19	1,10	-	0,10	-
159	S.R.L. „Buchistin”, s. Făurești	calcar	3,4	2,5	-	0,71	-
160	S.A. „PIETRIȘ”, mun. Chișinău	argilă	47,9	-	-	-	-
161	C.M.C. „Macon” S.A, mun.Chișinău, Bubuieci-I	Argilă nisip	23,45 3,62	14,41	15,14	8,08	-
162	C.M.C. „Macon” S.A., s. Revaca	argilă	20,26	2,5	-	-	-
163	C.M.C. „Macon” S.A., s. Humulești	argilă	6,02	-	-	-	-
164	S.R.L. „STRATEX”, Făurești II	calcar	499,4 29,19	374,55 4,37	-	-	-
165	S.R.L. „SLATINA TRANS”, Făurești I	calcar	28,91	-	-	-	-
166	S.R.L.,BAUMALL MINERAL,, Goian I, s. Goian	calcar	4,9	-	-	-	-
167	S.R.L.,BAUMALL MINERAL” Făurești I, s. Făurești	calcar	89,04	-	-	-	-
168	C.A.P. „Bacii” Brăila I, s. Brăila	calcar	13,0	-	-	-	-
169	C.A.P. „Bacii” Brăila II, s. Brăila	calcar	12,3	-	-	-	-

Îmbutelierea apelor minerale și de masă din surse subterane

Anexa 2

Nr.	Denumirea agentului economic, locul amplasării	Autorizație de folosință a apei, termenul de valabilitate	Sursa de îmbuteliere (sonda nr. / izvor)	Măsurile de control aplicate
1	2	3	4	5
ANENII-NOI				
1	S.R.L. „Beșleaga ERVA”, s.Varnița	P-0288/2022 din 20.05.2022 – 19.05.2034	Sonda nr. 49 CH nr. 2 C	-
BĂLȚI				
2	S.R.L. „Beermaster Brewery”, mun. Bălți	AM 797, nr.01-08-06/2 din 13.11.2018, valabil până la 12.11.2030	Sonda nr. 1 și 2	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2023-02134 din 13.09.2023
CAHUL				
3	S.R.L. „Cahul Pan”, or.Cahul,	IES, nr.333, din 22.05.2017, valabil până la 22.05.2027	Sonda nr. CH-1	-
4	S.R.L. „Bere Unitanc” or.Cahul,	AM, nr.P-0213/2021 din 20.07.2021, valabil până la 20.07.2033	Sonda nr.305	-
CIMIȘLIA				

5	S.R.L. „Cogîlnic” or. Cimișlia	AM nr.P-0259/2021 din 13.12.2021, valabilă până la 13.12.2033	Sonda nr.1094	-
6	S.R.L. „Solomon Petrol” s. Satul Nou	P-0106/2020 din 21.07.2020 Valabil până la 30.07.2032	Sonda nr.15P	Proces verbal de control PV-IPM-2023-01548 din 22.06.2023
DONDUȘENI				
7	S.R.L. „Plop Trăisteni” s. Plop	Lipsește	izvor	
8	Î.I. „Acvamarin Cebotari” s. Baraboi	nr. P-0187/2021 din 19.04.2021 (termen de valabilitate 10 ani)	Sonda nr.1150	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2022-01646 din 03.07.2023
9	Î.S. „Editura Statistica” s. Plop	nr. p-0255/2021 din 12.11.2021 (termen de valabilitate 5 ani)	Sondă nr. 15/31	-
DUBĂSARI				
10	Î.I. „Vanu- Jeregi “ s. Ustia	Lipsește	Sonda nr.56	nu funcționează
FLOREȘTI				
11	S.R.L. „Rusnac Moldaqua” s. Gura Căinarului	IES, nr. 486/04 din 07.12.2017, valabilă până la 07.12.2029	izvor nr. 1,3,4	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2022-01772 din 20.07.2023
IALOVENI				
12	S.R.L. „Cascad Vin”, or. Ialoveni	P-0360/2022 din 16.12.2022, valabil până la 15.12.2027	Sonda nr. 08/44	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2022-01880 din 21.06.2022
13	F.C.P. ”Asconi” S.R.L.,	P-0506/2023 din 13.12.23	Sonda nr.3574	PV-IPM-2023-03271 din 25.12.2023

	s. Puhoi	Valabilă 11.12.2035		
ORHEI				
14	SA „Pivnițele din Brănești”, s. Brănești	P-0332/2022 din 01.11.2022 (termen de valabilitate 12 ani)	Sonda nr.4831	-
ȘTEFAN-VODĂ				
15	Î.M. „KAVPEN” S.R.L. com. Purcari	IES, nr. 233, din 13.09.2016, valabil până la 13.09.2021	Sonda nr. 2742	nu funcționează (rezervă)
SÂNGEREI				
16	S.R.L. „Gelibert” or. Sângerei,	IES, nr. 265, din 13.10.2016, valabil până la 13.10.2028	Sonda nr. 6B	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2023-00545 din 15.03.2023
SOROCA				
17	S.R.L. „Mobirai”, or. Soroca	IES, nr. 702, din 30.07.2018, valabil până la 30.07.2030	Sondele nr. 2R și 5S,	-
STRĂȘENI				
18	S.R.L. „Bimcon-Service” s. Stejăreni, com. Lozova	Lipsește	Sonda nr.08/33	-
CHIȘINĂU				
19	Î.C.S. „Grip-Engineering” s. Goian	IES, nr. 01-30/475-07, valabil până la 10.04.2029	Sonda nr.4677/2 nr.4675	-
20	S.R.L. „Serlin Com”, s. Ciorescu,	IES, nr. 01-30/1503-27, valabil până la 25.09.2029	Sonda nr.4852	Proces-verbal de control nr. PV-IPM-2023-02283 din 26.09.2023

21	S.R.L. „Apă de Dobrogea” mun. Chișinău	IES, nr. 05-10-307/386, valabil până la 06.07.2028	Sonda nr. 23-Ch	-
22	S.A. „JLC”, mun. Chișinău	IES, nr. 05-10-309/392, valabil până la 10.06.2028	Sonda nr.4039	-
23	S.R.L. „Diata-Plus” or. Codru,	IES, nr. 05-10-308/391, valabil până la 25.03.2028	Sonda nr.97-Ch	-
24	S.R.L. „Anticor-Service” s. Trușeni	IES, nr. 05-10-288/66, valabil până la 04.02.2028	Sonda nr.128- A	-
25	S.R.L. „KELLERS” s. Budești,	IES, nr. 01-30/851, valabil până la 22.04.2028	Sonda nr. 383	-
26	S.R.L. „DIMIDAR” s. Ciorescu	P-0191/2021, valabil până la 27.05.2033	Sonda nr. 13/06	-
28	S.R.L. „DILONI GRAND” mun. Chișinău	P-0027/2019, valabil până la 09.10.2026	Sonda nr. 252/4503	-

V. PROTECȚIA RESURSELOR FUNCIARE

Dumitru APĂRATU,

*Inspector principal, Direcția
control geologic și resurse funciare*

- Suprafața totală a terenurilor cu destinație agricolă – 2 091,9 mii ha.
- Suprafața terenurilor erodate - 877 644 ha.
- Pierderile anuale de sol fertil – 26 mln. tone.
- Miriștea arsă pe o suprafață de circa 368 ha.
- Au fost supuși controlului 757 agenți economici.

Solul este un corp natural organo-mineral cu profil vertical, care s-a format la suprafața uscatului în urma interacțiunii îndelungate a organismelor cu rocile parentale în anumite condiții de climă pe diferite elemente de relief.

Solul este baza existenței vieții terestre. Deși reprezintă numai 29% din suprafața planetei Pământ, iar apele au 71% din această suprafață – motiv pentru care planeta noastră este numită și Planeta Albastră, - totuși, suprafața terestră realizează 95% din producția alimentară, iar apele, care reprezintă 71%, ne oferă numai 5% din necesarul de hrană.

În natură solul îndeplinește multiple misiuni, fiind baza teritorială și substanțială a plantelor terestre, mediu de viață a unor sumedenii de organisme numite pedobionți, uzină de prelucrare a reziduurilor organice etc.

Învelișul de sol al Republicii Moldova este prezentat de 5 clase, care includ 15 tipuri genetice cu 36 subtipuri. Unitățile superioare sunt prezentate de multiple genuri, specii, varietăți, care se deosebesc prin grosime (profundime), textură, gradul de eroziune, salinizare, solonețizare, hleizare etc. Toate acestea multiplică variabilitatea solurilor, condiționează caracterul neuniform al învelișului de sol.

Solul ca producător de bunuri, mijloc de producție, poate fi exploatat în decurs de milenii, cu condiția excluderii proceselor de degradare. Starea actuală a învelișului de sol al Republicii Moldova este îngrijorătoare. Este necesară realizarea urgentă a unui sistem de măsuri orientate spre folosirea eficientă, protejarea, conservarea calității și diversității solurilor.

Solul este mijlocul principal de producție în agricultură, veșnic producător de bunuri. În această calitate el este apreciat ca principala bogăție a țării.

Solurile Moldovei sunt considerate ca fiind printre cele mai fertile din lume. Deși ele prezintă principala bogăție naturală a țării, în ultimii 25 de ani interesul oamenilor scade față de agricultură.

Republica Moldova se bucură de o climă favorabilă și de un pământ fertil. Solurile Moldovei prezintă circa un miliard tone de humus, 50 milioane tone de azot, 60 milioane tone de fosfor, 700 milioane tone de potasiu, conform Centrului Republican de Pedologie Aplicată. Ponderea maximă în economie o deține sectorul agricol și baza pe care se produce jumătate din exporturile Republicii Moldova.

Nota medie de bonitate pe țară constituie 63 puncte și se reduce anual în dependență de activitățile degradative. Astfel eroziunea slabă reduce potențialul productiv (deci și calitatea solului) cu 20%, medie - cu 40%, puternică - cu 60-80%.

Starea actuală a solurilor, precum și eficiența utilizării resurselor de sol nu pot fi considerate satisfăcătoare din următoarele motive principale: parcelarea fondului funciar și deteriorarea sistemelor antierozionale regionale; lipsa organizării antierozionale a terenurilor agricole și a măsurilor de conservare a solurilor; cantitățile insuficiente de îngrășăminte încorporate în sol; lipsa asolamentelor, ierburilor perene și predominarea cultivării pe pante a culturilor prășitoare. Suprafața totală a fondului funciar al Republicii Moldova constituie 3 384,72 mii ha, inclusiv 2 091,9 ha – terenuri cu destinație agricolă.

Suprafața terenurilor proprietate publică a statului constituie 783,9 mii ha (23,1%), suprafața terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale – 700,4 mii ha (20,7%) și suprafața terenurilor aflate în proprietate privată 1 900,4 mii ha (56,2%).

Pe parcursul anului diferitor întreprinderi și organizații le-au fost repartizate în alte scopuri de cât cele agricole 102 ha. Solul fertil depozitat și păstrat de la obiectele de construcții și cariere constituie 37110 mii m³, dintre care s-au utilizat 22 430 mii m³.

Fondul funciar se caracterizează prin:

- a) predominarea cernoziomului în învelișul de sol (**Figura 1**) cu potențial înalt de productivitate;
- b) gradul înalt de valorificare;
- c) relief accidentat: 80% din terenurile agricole sunt amplasate pe pante.

Republica Moldova dispune de o bogată resursă pedologică care, în mare măsură, asigură activitatea economică. Circa 3/4 din suprafața terenurilor agricole ocupă cernoziomurile, care se consideră cele mai productive soluri. Însă potențialul productiv al solurilor în condițiile relațiilor funciare actuale nu este utilizat adecvat, pe fondul arabil continuă și se accelerează procesele de degradare. 80 la sută din suprafața fondului agricol este amplasată pe pante, ceea ce favorizează eroziunea solului provocată de ploile torențiale în condițiile predominării în structura culturilor a celor prășitoare și lipsa măsurilor antierozionale. Suprafețele supuse lucrărilor intensive agricole (terenurile arabile + plantațiile perene) au rămas în limitele a 63% din suprafața totală a țării, în timp ce suprafețele fânețelor și pășunilor s-au redus. Ponderea pârlăoagelor rămâne în

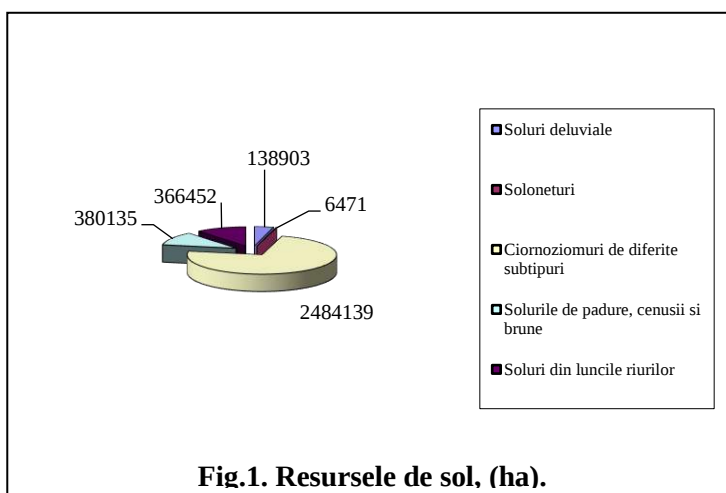

Fig.1. Resursele de sol, (ha).

creștere, în anul curent a constituit 42,0 mii hectare sau 1,7% din fondul funciar al țării.

Calitatea solurilor fondului agricol este diferită. Fiind apreciată convențional prin notele de bonitate (cu 100 de puncte fiind apreciat cernoziomul tipic moderat humifer) indicele mediu calitativ al zonelor pedogeografice constituie 59–69 puncte, al raioanelor pedo-geografice variază între 50–75 puncte. Predominarea cernoziomurilor condiționează calitatea superioară, care în condițiile reale a unităților teritoriale este redusă de gradele de eroziune, prezența solurilor puțin productive, proceselor și consecințelor degradării. Nota medie de bonitate pe țară constituie 63 puncte și se reduce anual în dependență de activitățile degradationale. Astfel eroziunea slabă reduce potențialul productiv (deci și calitatea solului) cu 20%, medie - cu 40%, puternică - cu 60-80%.

Calitatea resurselor de sol se diminuează din cauza majorării arealelor solurilor halomorfe (solonețizate și salinizate), hidromorfe (cernozimoide și mocirle), poluării cu diferite deșeuri și substanțe chimice. Relieful accidentat, ploile torențiale, sectoarele mici de terenuri împădurite condiționează accelerarea eroziunii solurilor pe pante, intensificarea alunecărilor de teren. Conform datelor Cadastrului Funciar solurile erodate ocupă circa 877 644 ha, inclusiv 504 777 ha – slab erodate, 259 332 ha – moderat erodate și 114 165 ha – puternic erodate. Suprafața solurilor erodate s-a majorat pe parcursul ultimelor 40 de ani cu 283,4 mii ha, avansând cu 7086 ha anual (**Figura 2, Tabelul 2**).

Nivelul cel mai înalt de erodare a terenurilor agricole este înregistrat în raioanele Călărași (56,1%), Cahul (44,4%), Hâncești (43,7%), Ungheni (43,4%), Nisporeni (43,4%). Pierderile anuale de sol fertil de pe terenurile agricole cauzate de eroziune constituie, după unele date, 26 mln. tone, inclusiv humus – 700 mii tone, azot – 50 mii, fosfor – 34 mii, potasiu – 597 mii tone. În mod indirect acest flagel are și alte consecințe: înnămolirea iazurilor și altor bazine acvatice, poluarea solurilor, apelor subterane cu produse de uz fitosanitar și fertilizanți, distrugerea căilor de comunicație, construcțiilor hidrotehnice, etc.

Suprafața terenurilor afectate de ravene constituie 12049 ha. Acestea scot anual din circuitul agricol aproximativ 100 ha terenuri, iar volumul de sol scos din circuitul agricol este de 10–15 mln. m³. Prejudiciul cauzat economiei naționale, conform datelor, constituie 83 mln. lei.

Degradarea resurselor funciare este cauzată și de alunecările de teren. Suprafața lor, conform cadastrului funciar constituie 24184 ha. Cele mai mari suprafețe cu alunecări sunt în raioanele Călărași – 3588 ha, Ungheni – 1863 ha, Hâncești – 1055 ha, Strășeni – 629 ha, Telenești – 516 ha. Alunecările de teren prezintă o primejdie permanentă și pentru multe obiecte sociale: case de locuit, drumuri, construcții hidrotehnice. Consecințele eroziunii sunt multilaterale și afectează nu numai stratul superior: devin tot mai nefavorabile proprietățile fizico-chimice, conținutul de humus scade cu aproximativ 1 tonă la 1 ha. Concomitent cu eroziunea de suprafață se produce eroziune liniară, de adâncime. Un factor negativ specific regiunilor deluroase prezintă alunecările de teren, care se activează periodic

suprafața lor majorându-se anual cu aproximativ 2,5 mii ha. Suprafața alunecărilor de teren active s-a majorat.

Starea actuală a solurilor, precum și eficiența utilizării resurselor de sol nu pot fi considerate satisfăcătoare din următoarele motive principale:

- Parcelarea fondului funciar și desființarea sistemelor antierozionale regionale;
- Lipsa organizării antierozionale a terenurilor agricole și măsurilor de protejare a solurilor;
- Cantitățile mizere de îngrășăminte naturale încorporate în sol;
- Lipsa asolamentelor, ierburilor perene și predominarea pe pante a culturilor prășitoare.

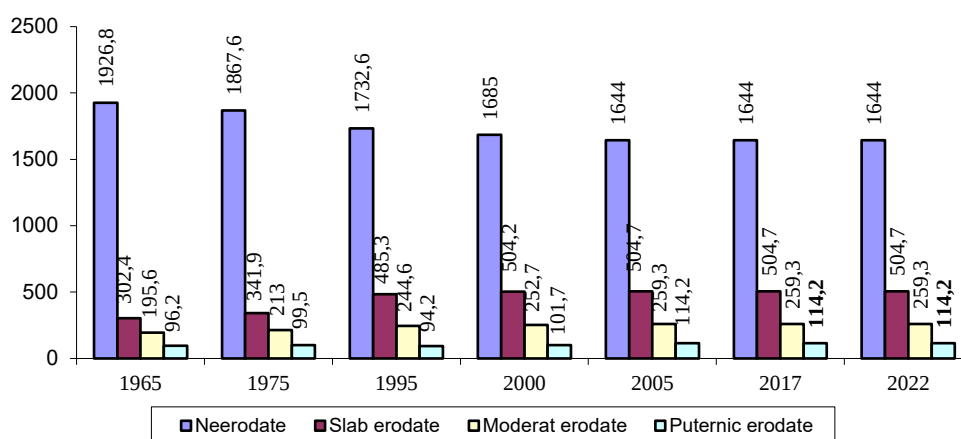

Fig.2.Eroziunea solului, (mii ha)

Caracteristica calitativă a terenurilor

Tabelul 2

Nr. d/o	Denumirea unităților administrativ-teritoriale	Total terenuri agricole, (ha)	Din care supuse cercetărilor pedologice, (ha)	Nota medie ponderată de bonitate, (puncte)	Terenuri erodate, ha			
					Total	inclusiv		
						Slab	Moderat	Puternic
I	2	3	4	5	6	7	8	9
1	r-nul Anenii Noi	66830,25	63151	59	25086	15246	6748	3092
2	r-nul Basarabeasca	23183,50	21637	56	10054	5573	2980	1501
3	r-nul Briceni	62441,94	54667	70	11298	7945	2601	772
4	r-nul Cahul	116332,60	113660	58	52105	23827	17619	9760
	r-nul Cantemir	64960,50	62508	57	27042	14517	8906	3619
6	r-nul Călărași	40958,16	35049	50	23148	9922	8877	4400
7	r-nul Căușeni	102247,90	94881	62	25290	13293	7824	4173
8	r-nul Cimișlia	71804,67	68890	62	33749	20108	10080	3561
9	r-nul Criuleni	52183,83	48523	69	16842	11064	4637	1141
10	r-nul Dondușeni	53575,48	48943	78	12995	9013	3137	833
11	r-nul Drochia	87296,19	81077	73	25829	18879	5491	1267
12	r-nul Dubăsari	22766,08	22914	66	4670	3070	1032	566
13	r-nul Edineț	74373,99	67492	78	17214	12228	3514	1468
14	r-nul Fălești	81183,33	75264	65	31906	18066	8445	5423
15	r-nul Florești	89297,36	83796	71	27979	19863	6000	2116
16	r-nul Glodeni	56353,12	52680	72	22197	15515	4897	1785
17	r-nul Hîncești	93135,89	87040	58	41002	20137	13234	7628
18	r-nul Ialoveni	52886,32	51630	58	27710	13249	9647	4814
19	r-nul Leova	58269,80	54517	57	21578	11513	7554	2511
20	r-nul Nisporeni	39063,88	34652	54	17041	8189	6314	3441
21	r-nul Ocnița	45897,52	40201	71	8870	6051	2264	555
22	r-nul Orhei	82599,58	74377	63	30434	18491	8780	3162
23	r-nul Rezina	43199,10	41313	62	22404	13094	7000	2310
24	r-nul Rîșcani	76371,52	71447	70	28177	16274	8308	3595
25	r-nul Sîngerei	79661,21	75838	55	34056	16634	10329	6599
26	r-nul Soroca	82538,52	74949	71	25578	17790	5831	1957
27	r-nul Strășeni	34627,33	32240	55	16016	7831	5445	2740
28	r-nul Șoldănești	41328,44	38671	74	15112	9312	4558	1242
29	r-nul Ștefan-Vodă	78776,46	76206	62	24960	14573	7969	2417
30	r-nul Taraclia	55321,32	51594	60	16179	9836	4605	1316
31	r-nul Telenești	63051,22	58718	58	24874	13351	8171	3352
32	r-nul Ungheni	73728,84	68255	54	32184	13726	11229	7228
33	mun. Chișinău	31139,89	26761	64	11936	6780	3678	1478
34	mun. Bălți	4032,27	2618	65	623	541	46	36
35	mun. Bender	1812,09	1236	83	230	209	21	
36	UTA Găgăuzia	147004,50	143315	56	57337	31132	19122	8742
37	UAT din stânga Nistrului	264231,80	238666	68	53939	37935	12439	3565
	Total	2514466,40	2339376,00	63	877644	504777	259332	114165

Influența negativă asupra calității solurilor este condiționată și de procesele de dehumificare. În solurile valorificate, datorită reducerii materiei organice, conținutul de humus scade anual cu 0,5-0,7 t/ha. În același timp, sistematic se reduc rezervele de elemente nutritive cu 150-180 kg/ha, se dereglează bilanțul azotului,

fosforului și potasiului în sol. Bilanțul negativ al humusului și al elementelor nutritive nu poate fi modificat și reglat în condițiile reducerii încorporării nesatisfăcătoare în sol a îngrășămintelor. Dacă în anul 2000 s-au încorporat 8,97 mii tone de îngrășămintă chimice, în anul curent ele au fost utilizate în volum de 60 mii tone, cu 51,03 mii tone mai mult, iar îngrășămintele organice s-au utilizat într-un volum de 73 mii tone. În același timp, deșeurile zootehnice în multe cazuri se depozitează la gunoiști cu alte deșeuri sau împrăștiate pe maluri de râuri și râpi în diferite locuri neautorizate.

Pășunatul excesiv este un fenomen specific pentru țară și are impact negativ asupra mediului. Șeptelurile de animale prevalează cu mult normele stabilite de capete la 1 ha de pășuni. Totodată, majoritatea pășunilor, amplasate pe terenuri erodate, sunt slab productive. Nu se întreprind măsuri de ameliorare a acestora din cauza lipsei de mijloace financiare.

Suprafața totală a solonețurilor și solurilor solonețizate constituie 107 mii ha, din care 35 la sută sunt terenuri arabile, iar 65 la sută - pășuni. Prejudiciul cauzat economiei de procesul de solonețizare constituie 43 mln. lei anual.

Suprafața totală a solurilor salinizate și a solonciacurilor este de 112 mii ha, din care 30 la sută sunt terenuri arabile și 70 la sută pășuni. Prejudiciul cauzat economiei în rezultatul scăderii recoltelor cu 25 la sută, constituie 423 mln. lei anual.

În scopul diminuării și combaterii deficitului de umiditate și majorării productivității solurilor în condițiile xerofite măsura radicală devine aplicarea udatului artificial – irigarea. Irigarea cernoziomurilor poate fi aplicată numai cu condiția utilizării apelor calitative (mineralizarea $< 1,0$ g/l, SAR < 3) și respectarea strictă a normelor de irigare. Însă tocmai în regiunile xerofite de sud resursele de apă sunt mineralizate și reduse sau lipsesc. Tentativele utilizării pentru udatul artificial cu ape necalitative conduc la degradarea (solonețizarea și salinizarea) solurilor care devine ireversibilă.

Suprafața totală a terenurilor ameliorate constituie 297,4 mii ha, inclusiv 228,2 mii ha - irigate și 69,2 mii ha - desecate.

Pe lângă procesele de degradare fizică și deșertificare în țară există problema poluării solurilor. În ultimele decenii poluarea de fond a solurilor a devenit mai puțin actuală datorită reducerii considerabile a principalelor surse de poluare difuză. S-au redus semnificativ cantitățile de fertilizanți și produse de uz fitosanitar aplicate în agricultură. Conținutul mediu sumar al poluanților în soluri constituie mai puțin de 0,0008 mg/kg. Se mai produce la nivel local poluarea solurilor terenurilor agricole cu cupru mobil. Devine tot mai acută problema poluării locale a solurilor cu deșeuri menajere solide. Aceste deșeuri sunt transportate (aruncate) în râpi, fâșii forestiere, fâșii riverane de protecție a râurilor și bazinelor acvatică, pe marginea drumurilor. Aceste deșeuri poluează mediul ambiant și în primul rând solul.

Se specifică un număr mare de terenuri contaminate cu pesticide. Numărul lor este de cca 160 cu o suprafață totală estimată la cca 390 ha. În rezultatul studiilor efectuate aceste terenuri au fost împărțite în cinci categorii de risc. Terenurile și obiectele din prima categorie cu risc foarte înalt (5% din numărul total) și cele din a doua categorie cu risc înalt (30% din numărul total) necesită măsuri urgente de

remediere. O anumită experiență în acest sens a fost acumulată în cadrul câtorva proiecte-pilot prin izolarea materialelor contaminate în sarcofage. Spre exemplu, sarcofagul de izolare a deșeurilor POP din apropierea s. Congaz (UTA Găgăuzia) a fost organizat la o distanță de circa 3 km față de localitate. Volumul deșeurilor înhumate constituie: 1014 m. c. deșeuri de construcție a fostului depozit de chimicale și 786 m. c. de sol contaminat.

De rând cu factorii poluatori la degradarea terenurilor agricole duce și incendiarea miriștilor și resturilor vegetale în câmp, fenomen și practici în continuă descreștere. Astfel în anii 1995-2000 miriștile erau incendiate pe suprafețe de zeci de mii de hectare, iar în ultimii ani, datorită acțiunilor întreprinse de către inspectorii ecologiști din teritoriu aceste suprafețe s-au redus și sunt mult mai mici, circa 382 hectare, (**Figura 3**). La fel s-au redus substanțial și cazurile de incendiere a resturilor vegetale în legătură cu extinderea producerii peleților și brichetelor din biomasă. Această activitate economică în ultimii ani ia amploare și va influența pozitiv starea ecologică a terenurilor.

Fig.3. Arderea miriștii, (ha)

Controlul efectuat de către inspecțiile ecologice constată că solurile fertile, bogăția principală a țării, sunt supuse permanent unei degradări intensive, cauzate de factori naturali și antropogeni.

Starea actuală a solurilor, precum și eficiența utilizării resurselor de sol nu pot fi considerate satisfăcătoare din următoarele motive principale: parcelarea fondului funciar și deteriorarea sistemelor antierozionale regionale; lipsa organizării

antierozionale a terenurilor agricole și a măsurilor de conservare a solurilor; cantitățile insuficiente de îngrășăminte încorporate în sol; lipsa asolamentelor, ierburilor perene și predominarea cultivării pe pante a culturilor prășitoare.

Pe parcursul anului au fost controlați agenți economici, depistate 527 cazuri de încălcare a legislației ecologice și funciare, întocmite procese-verbale și acțiuni de recuperare a pagubelor cauzate resurselor funciare în sumă de 7 931 613_ lei, amenzi aplicate – 669 150 lei. Concomitent, s-a participat în componența a 352 comisii pentru selectarea terenurilor pentru diferite construcții, 59 comisii de recepție a obiectelor în exploatare. Au fost examinate și coordonate 431 dosare cadastrale. S-au examinat 147 petiții și semnale. Au fost pregătite un șir de materiale informative (57) pentru organele ierarhic superioare. Au fost examinate și pregătite avize la dosarele produselor de uz fitosanitar și fertilizanților înaintate spre omologare, extinderea sferei de utilizare și reomologare. S-a activat în direcția propagării rezultatelor controalelor efectuate în domeniul protecției solurilor prin intermediul presei și radio-televiziunii.

Nu se asigură în deplină măsură respectarea de către beneficiari a prevederilor Legii privind protecția mediului înconjurător (art. 23,35 – 39,62), Codului funciar (art. 29,33,79), Legii cu privire la zonele și fâșiile de protecție a râurilor și bazinelor de apă (art. 14). Sunt depistate cazuri de prelucrare a solului în fâșiile riverane de protecție a râurilor Nistru, Răut, Bâc, Cogâlnic, Lăpușna, Ișnovăț, Ialpuș, Ciulucul Mare, Cula. Deseori în aceste zone sunt depozitate deșeuri de diferită proveniență. Astfel de cazuri au fost depistate în raioanele Telenești, Cimișlia, Ungheni, Soroca, Comrat, Criuleni, Rezina, Leova, Hîncești, Taraclia, Orhei, Fălești, Anenii Noi, Căușeni.

Un alt gen de încălcare a legislației ecologice sunt construcțiile nelegitime și nedecopertarea stratului de sol fertil, folosirea lui contrar destinației. Așa cazuri au fost depistate în raioanele Hîncești, Criuleni, Orhei, Ialoveni, Căușeni, Glodeni, Șoldănești, Florești, Anenii Noi, Căușeni, Dubăsari, Strășeni, mun. Chișinău. Cazuri de ocupare ilicită a terenurilor au fost depistate în raioanele Florești, Cantemir, Telenești, Taraclia, Râșcani, UTA Găgăuzia. Sunt frecvente și încălcările legislației funciare, inclusiv prin modul de prelucrare a terenurilor agricole de-a lungul pantei, de asemenea și cultivarea culturilor prășitoare pe versanți cu înclinația mare (raioanele Călărași, Hîncești, Nisporeni, Strășeni, Sângerei, Râșcani, Rezina, Ungheni, Orhei, Telenești, Dubăsari, Criuleni etc).

În scopul preîntâmpinării arderii miriștii, paielor, ierbii uscate în fâșiile forestiere și în conformitate cu prevederile art. 62 al Legii privind protecția mediului înconjurător, Inspectoratul a emis o Dispoziție cu privire la prevenirea și contracararea arderii miriștii, paielor și altor resturi vegetale, iar Inspecțiile au monitorizat executarea ei.

Activitățile de contracarare a arderii miriștii, paielor și altor resturi vegetale au fost anticipate de efectuarea unui șir de măsuri organizatorice întreprinse de subdiviziunile Inspectoratului. Subdiviziunile teritoriale în comun cu organele publice locale au participat la elaborarea programelor de prevenire a incendiilor, inclusiv a arderii conștiente a paielor și miriștii.

Concomitent, agenții economici care practică creșterea și colectarea cerealelor au fost atenționați despre pericolul care poate fi produs în perioada recoltării cerealelor.

Agenților economici, care practică creșterea și colectarea cerealelor, prin actele de control ale inspectării îndeplinirii cerințelor privind protecția mediului și folosirea rațională a resurselor naturale, le-au fost prescrise indicații obligatorii în vederea neadmiterii arderii miriștilor și altor resturi vegetale.

Problema în cauză a fost reflectată în mass-media de către specialiștii Inspectoratului.

În scopul promovării măsurilor de menținere și sporire a fertilității solurilor e necesar ca în toate primăriile să se elaboreze și implementeze programe complexe științific argumentate de sporire a fertilității solurilor și protecția lor contra eroziunii și altor factori de degradare, care ar prevedea:

- mobilizarea eforturilor la etapa de postprivatizare în direcția consolidării terenurilor și formării unităților agricole viabile, eficiente pentru a facilita aplicarea asolamentelor și tehnologiilor moderne;
- folosirea rațională a terenurilor, preîntâmpinarea cazurilor de acaparare ilicită a lor, respectarea elementelor obligatorii de organizare a teritoriului, ameliorare a calității solurilor, ocrotire a naturii;
- organizarea antierozională a teritoriului și implementarea măsurilor organizatorice, agrotehnice și hidrotehnice, având ca scop combaterea eroziunii solului;
- implementarea asolamentelor științific argumentate;
- urgentarea lucrărilor de împădurire a râpilor, terenurilor predispuse alunecărilor de teren, terenurilor puternic erodate;
- reglarea regimului de nutriție prin aplicarea fertilizanților, mărirea cotei culturilor leguminoase în asolamente;
- fondarea și restaurarea funcțională a fâșiilor forestiere antierozionale de protecție a solurilor;
- efectuarea măsurilor pedoameliorative pentru ameliorarea solurilor înmlăștinite, salinizate, solonețizate;
- recultivarea terenurilor degradate și poluate cu antrenarea lor în sectorul silvic;
- inventarierea sistemelor de irigare și de desecare, aprecierea stării lor tehnice, luarea de măsuri în vederea reparării lor;
- aducerea în concordanță a efectivului de animale cu productivitatea pășunilor;
- respectarea timpului de pășunat și a repausului covorului ierbos;
- organizarea conveierului verde între pajiști și culturi furajere.

Bibliografie

1. *Legea nr. 1515 din 16.06. 1993 privind protecția mediului înconjurător.*
2. *Codul funciar nr. 828 din 25.12.1990.*
3. *Legea nr. 440 din 27.04.1995 cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.*
4. *Hotărârea Guvernului nr. 1170 din 25.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri.*

VI. UTILIZAREA ȘI PROTECȚIA FLOREI. STAREA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DE STAT

Daniel ZUGRAVU,
*Șef adjunct, Inspectoratul
pentru Protecția Mediului*

Alexandru JAMAN,
*Șef, Direcția control fond forestier,
arii naturale protejate și spații verzi*

Marin BULICANU,
*Inspector principal, Direcția control fond forestier,
arii naturale protejate și spații verzi*

Actele normative în domeniu:

- Codul silvic nr.887 al RM din 21.06.1996;
- Codul contravențional al RM nr. 218 din 24.10.2008;
- Codul funciar al RM nr.828-XII din 25.12.1991;
- Legea nr.1515-XII din 16.05.1993 privind protecția mediului înconjurător;
- Legea cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale nr.591-XIV din 23.09.1999.
- Legea regnului vegetal. nr.239-XVI din 08.11.2007
- Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat. nr.1538-XIII din 25.02.1998.
- Legea nr. 105 din 02.06.2005 cu privire la grădinile botanice.
- Legea nr. 272 din 23.12.2011 apelor;
- Legea pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate nr.1041-XIV din 15.06.2000.
- Legea nukului nr. 658-XIV din 29.10.1999.
- Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;
- Legea nr. 1102 din 06.02.1997 cu privire la resursele naturale;
- Legea nr. 325 din 15.12.2005 cu privire la Cartea Roșie;
- Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizarea activității de întreprinzător;

Flora

Pe teritoriul Republicii Moldova sunt înregistrate peste **1820** de specii de plante vasculare, atribuite la **616** genuri și **136** de familii. Cantitativ predomină speciile palearctice, caracteristice pentru flora Europei. Lista plantelor vasculare amenințate cuprinde **474** de taxoni, ceea ce constituie peste **26 %** din flora vasculară. Dintre acestea, **165** de specii sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova (2015), iar **62** de specii sunt înscrise în documentele de politici europene și internaționale, printre care: Directiva Habitare (**15** specii), Convenția de la Berna (**18** specii), Convenția privind comerțul internațional cu specii de floră și faună sălbatică

pe cale de dispariție (21 de specii). Printre cele mai importante specii de plante, de prioritate europeană, vulnerabile pe teritoriul Republicii Moldova, se numără: papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*), deditețul mare (*Pulsatilla grandis*), odoleanul tătareșc (*Crambe tataria*), bibilica montană (*Fritillaria montana*), drobișorul tetramuchiat (*Genista tetragona*), peștișoara (*Salvinia natans*), și verechia podoliană (*Schivereckia podolica*), cornaciul (*Trapa natans*), ghiocelul (*Galanthus nivalis*), capul șarpelui (*Echium russicum*), stânjenelul (*Iris aphylla*).

Se constată o stare nesatisfăcătoare a florei și vegetației Republicii Moldova. Tendința generală negativă în evoluția florei și vegetației constituie rezultatul cumulativ al impactului natural și al celui antropic. Dispar un șir de specii de plante rare, se micșorează numărul de fitoindivizi în populații de plante rare, se reduce arealul de răspândire a multor specii de plante, degradează covorul vegetal. În urma efectuării unor lucrări hidrotehnice de adâncire și îndreptare a albiilor râurilor mici au fost distruse numeroase locuri băltoase cu comunități de plante rare. Se deteriorează locurile cu vegetație înțelenită de stepă cu pajiști de negară și păiuș în Stepă Bugeacului și Stepă Bălțului ca rezultat al gestionării nechibzuite.

Comunitățile de plante ierboase sunt invadate cu specii de plante invazive și periculoase pentru sănătatea omului, cum ar fi ambrozia (*Ambrosia artemisifolia*).

Degradează continuu comunitățile de plante din fondul forestier, genofondul forestier ca atare. Se atestă tendința generală de reducere a arboretelor naturale fundamentale și creșterea procentului de arborete derivate și artificiale, în urma aplicării unor tehnologii de reconstrucție ecologică neadecvate. O problemă majoră constituie uscarea fagului, carpenului, frasinului ș. a. Pădurile din lunca Nistrului și Prutului sunt invadate de arțarul american (*Acer negundo*).

Pentru a evalua starea actuală a populațiilor de plante rare urmează să fie organizat un sistem de monitoring la nivel național. În vederea ameliorării ecosistemelor forestiere și ierboase este necesară folosirea unor tehnologii adecvate ca un mijloc de a conserva biodiversitatea.

Influența antropică asupra florei și vegetației pe teritoriul actual al Republicii Moldova s-a resimțit de la apariția omului. Inițial, acțiunile omului erau neînsemnate, însă în ultimele secole și decenii impactul antropic s-a dovedit a fi atât de tranșant, încât a provocat schimbări enorme în compoziția și structura florei și vegetației. Explorarea excesivă a pădurilor, pajiștilor, suprafețelor cu vegetație acvatică și palustră s-a soldat cu distrugerea și degradarea multor suprafețe cu vegetație naturală.

Pădurile Republicii Moldova sunt o parte componentă a patrimoniului natural național și sunt printre puținele surse regenerabile care oferă posibilitatea de a influența și ameliora calitatea mediului înconjurător.

Actualmente, fondul forestier național constituie 12,7% din teritoriul țării (tab. 1). Majoritatea terenurilor acoperite cu păduri (87,2%) se află în proprietatea statului, restul fiind deținute de primării (12,2%) și doar 0,6% - de proprietari privați. Deși are o participare relativ nesemnificativă, fondul forestier, proprietate privată, este în continuă creștere.

Structura fondului forestier național conform Cadastrului funciar general

Tabelul 1

Nr. d/o	Categoriile de deținători	Suprafața totală/ponderea, mii ha/%	Suprafața acoperită cu păduri/ponderea, mii ha/%
1.	Fondul forestier proprietate publică a statului	362,0/86,4	326,4/87,2
2.	Fondul forestier proprietate publică a unităților administrative-teritoriale	54,5/13,0	45,7/12,2
3.	Fondul forestier proprietate privată	2,6/0,6	2,4/0,6
Total		419,1/100	374,5/100

Compoziția pădurilor Republicii Moldova este predominată de specii de foioase (97,8%), inclusiv cvercinee -39,6%, frăsinete - 4,6%, cărpinete - 2,6%, salcâmete - 36,1%, plopișuri - 1,6% etc., rășinoasele fiind prezentate doar în proporție de 2,2% (**Figura 1**).

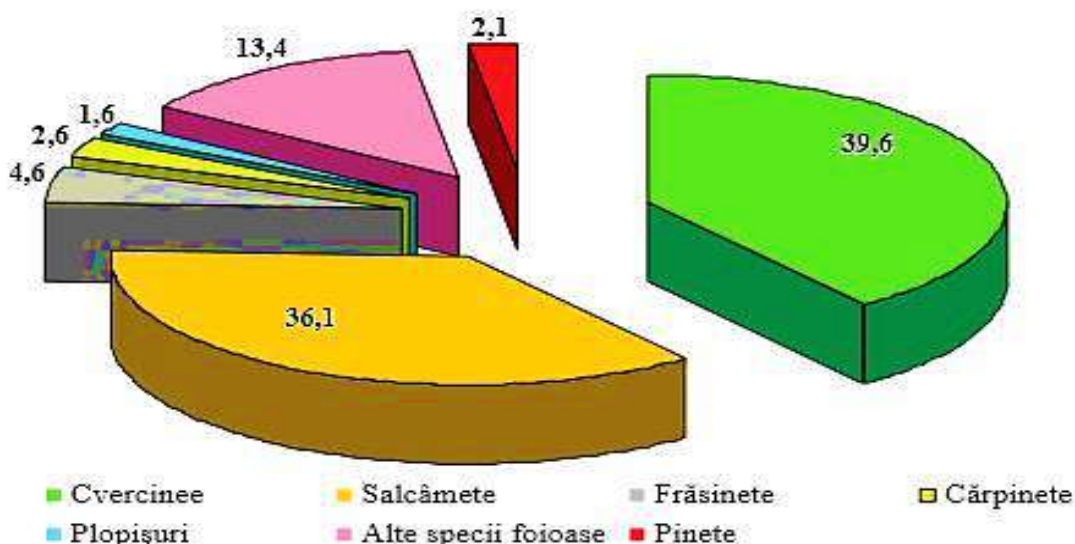

Figura 1. Compoziția pădurilor Republicii Moldova

Cvercineele sunt cele mai valoroase arborete ale fondului forestier. Din suprafața totală a acestora - circa 27% provin din sămânță și 73% din lăstari. Această repartiție influențează și productivitatea cvercineelor, din care circa 43% sunt de productivitate superioară și 57% de productivitate inferioară.

Volumul total al masei lemnoase pe picior din pădurile Moldovei constituie circa 46 milioane metri cubi, la un hectar revenind în mediu 124 metri cubi. Creșterea medie a pădurilor constituie 3,3 metri cubi/an/hectar, iar creșterea medie totală constituie circa 1236 mii metri cubi/an. Clasa medie de producție constituie 2,3. Structura pe vârste la toate speciile forestiere este dezechilibrată, îndeosebi cele de productivitate inferioară.

Pădurile din Republica Moldova sunt încadrate în grupa I funcțională, având în exclusivitate funcții de protecție a mediului înconjurător. În raport cu funcțiile care le revin, se disting 5 subgrupe funcționale (**Figura 2**).

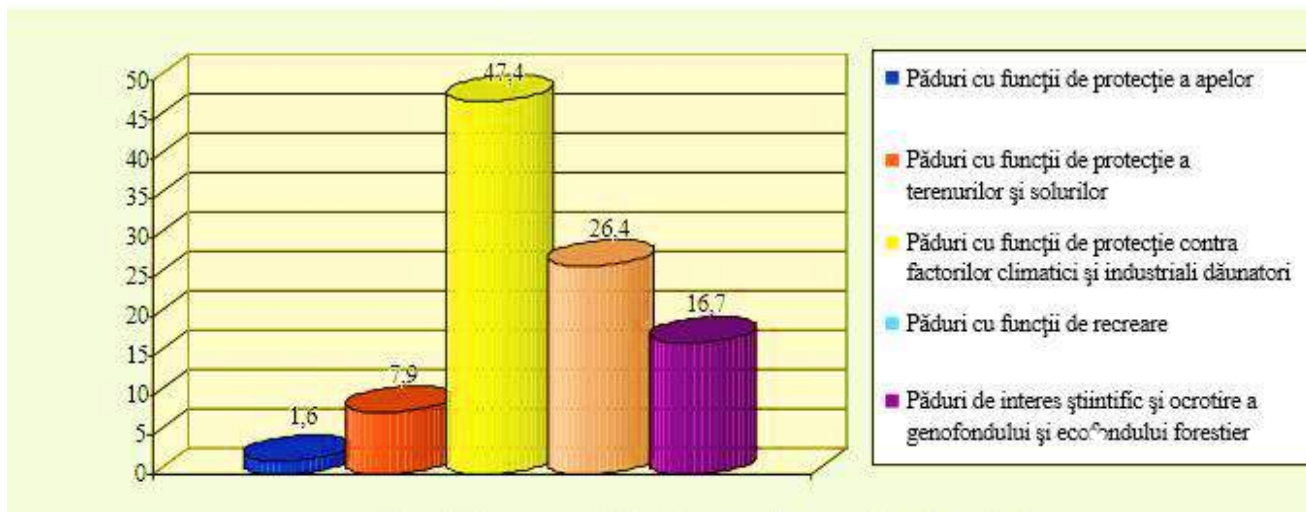

Figura 2. Structura pădurilor pe subgrupe funcționale %

Resursele forestiere din Republica Moldova sunt constituite din resursele fondului forestier și vegetația forestieră din afara acestuia. Moldova se confruntă cu o insuficiență de resurse forestiere, mai ales în ceea ce privește lemnul ca sursă importantă pentru încălzire și pentru pregătirea hranei (îndeosebi în zonele cu deficit de păduri). Această situație devine tot mai pronunțată odată cu intensificarea fenomenelor climatice sau în perioade de criză (energetice, economice). Fluctuațiile prețurilor la sursele de energie accelerează și mai mult presiunea asupra pădurilor, care devin și mai vulnerabile la acțiunile abuzive și nesustenabile.

Deficitul de lemn pentru încălzire poate fi atenuat sau chiar lichidat prin împăduririle terenurilor degradate, plantarea perdelelor de protecție a câmpurilor și benzilor de protecție a apelor.

Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor pentru perioada 2023-2032 (în continuare - PNERP) a fost elaborat în conformitate cu art. 5 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.

Elaborarea PNERP a fost condiționată inclusiv de fluctuațiile prețurilor la resursele energetice, care stimulează de a găsi noi soluții pentru aprovizionarea actuală și în viitor cu

resurse proprii durabile, micșorând presiunea asupra pădurilor. Este de menționat că pădurile

în ultimii 30 ani devin tot mai vulnerabile. Această situație pune în pericol întregul potențial

al pădurilor, în calitate de ecosistem, care sechestrează gazele cu efect de seră (CO₂) și contribuie la reducerea scăderii efectelor climatice nefavorabile.

Scopul major al PNERP este asigurarea necesităților țării cu produse/servicii generate de păduri întru sporirea rezilienței la schimbările climatice pe termen lung prin conservarea și dezvoltarea resurselor forestiere naționale. În termeni de menținere și continuitate a pădurilor, PNERP va realiza activități extinse de plantare a arborilor/puieților și reabilitare/promovare a vegetației forestiere pe o suprafață de cel puțin 145 mii hectare pentru o perioadă de 10 ani. Aceste activități se vor desfășura atât pe terenuri noi (prin împădurire), cât și pe terenuri cu vegetație forestieră necorespunzătoare sau puternic degradată (prin reîmpădurire).

Astfel, PNERP a fost conceptualizat pentru a face față provocărilor de schimbări climatice, protecția ecosistemelor silvice și celor social-economice. Iar necesitatea realizării PNERP va crea condiții pentru:

- asigurarea societății cu multiple beneficii ale pădurii (implicit siguranța energetică);
- creșterea continuă a importanței pădurilor pentru adaptarea la schimbările climatice (implicit siguranța pedo-hidrologică);
- menținerea/conservarea biodiversității ca garant al sistemelor alimentare durabile.

La finalul implementării PNERP se urmăresc a fi atinse următoarele rezultate scontate:

- extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră până la cel puțin 15% din suprafața țării către 2032;
- creșterea potențialului productiv cu 10% față de cel existent către 2032;
- plantații forestiere noi (110 mii ha) și terenuri reabilitate/reconstruite (35 mii ha) până în 2032;
- diminuarea indicelui de fragmentare a pădurilor cu 0,75 unități (ceea e înseamnă compactitate mai mare) prin îmbunătățirea conectivității ecologice cu habitate asigurate pentru biodiversitate către 2032;
- reducerea suprafeței de terenuri degradate cu 45 mii ha către 2032;
- consolidarea sectorului forestier comunal prin extinderea suprafețelor împădurite și reabilitarea celor existente, instruirea personalului și elaborarea planurilor de management forestier (85 mii ha), către 2032;
- consolidarea sectorului forestier privat prin extinderea suprafețelor împădurite, instruirea personalului și elaborarea planurilor de management forestier, către 2032;
- reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate cu 15 mii ha către 2032;
- întărirea carcasei hidrologice prin împădurirea a 15 mii ha de fâșii riverane către 2032;
- diminuarea proceselor de eroziune a solurilor și protejarea a circa 350 mii ha terenuri agricole prin crearea/reabilitarea a 10 mii de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole către 2032;
- consolidarea capacităților de diminuare a incidenței incendiilor forestiere prin elaborarea planurilor de management antiincendiar, precum și crearea infrastructurii antiincendiară în pădurile noi sau reabilitate (echipament, surse

de asigurare cu apă, fâșii mineralizate, turnuri de pază și monitorizare etc.), 145 mii ha către 2032;

- consolidarea capacităților de management al pajiștilor prin implementarea unor activități practice de creare și reabilitare a sistemelor silvopastorale, 5 mii ha către 2032;
- consolidarea capacităților pepinierelor forestiere private și comunale cu atingerea unor capacități de 5 -7% din necesarul de material forestier de reproducere către 2032;
- crearea locurilor de muncă pentru circa 20600 persoane către 2032;
- cadrul legal actualizat și îmbunătățit (Codul Silvic, Codul Funciar, Legea perdelelor forestiere de protecție, Legea pajiștilor, norme tehnice etc.) către 2032;
- sub-sectorul de asigurare cu material forestier de reproducere reorganizat (90% creștere a MFR de calitate în condiții industriale, inclusiv 20-30% cu rădăcini protejate), creșterea a circa 860 mln. puieți către 2032;
- consolidarea capacităților de gestionare a fondului forestier prin digitalizarea proceselor și activităților necesare de executare a lucrărilor silvice și de asigurare cu material săditor forestier de reproducere către 2032.

PNERP reprezintă viziunea strategică pentru dezvoltarea Republicii Moldova în următorii zece ani și care va consolida reziliența în eventualitatea de crize și va ghida, în raport cu prioritățile naționale de dezvoltare, atingerea unui nivel de viață sănătos într-un mediu sustenabil și sigur. Pe parcursul anului 2023 de către entitățile silvice subordonate Agenției "Moldsilva" în cadrul PNERP-ului au fost împădurite 4202,04 ha (**Tabelul 2**).

Tabelul 2

Entitatea silvică	ÎS Bălți	ÎS Călărași	ÎS Chișinău	ÎSC Cimișlia	ÎS Comrat	ÎS Edineț	ÎS Glodeni	ÎS Hîncești silva	ÎS Iargara	ÎS.Nisporeni	ÎS Orhei	ÎS Silva Centru	ÎSC Sil-Răzeni	ÎS Silva Sud	ÎS Soroca	ÎSC Strașeni	ÎS Șoldănești	ÎS Telenești	ÎS Tighina	RN Pădurea	RN Codrii	RN Plaiul
Suprafața împădurită, ha	145,4	213,4	200,2	165,1	108,4	300,3	176,1	463,8	224,4	247,4	203,2	140,8	125,4	281,7	147,5	125,2	285,6	150,2	213,2	74,81	115,4	93,89

Totodată, de către entitățile silvice ale Agenției „Moldsilva” s-au efectuat următoarele lucrări:

- **la compartimentul "Regenerarea pădurii",**
 - regenerarea artificială pe o suprafață de 1155 ha;
 - ajutorarea regenerării naturale pe o suprafață de 1794 ha;
 - regenerarea naturală pe o suprafață de 275 ha;
 - fâșii forestiere de protecție pe o suprafață de 20 ha.

- **la compartimentul "Lucrări silvice",**

- tăieri de produse principale pe o suprafață totală de 2544,8 ha, cu obținerea unui volum total brut de 188717 m³ masă lemnoasă;
- tăieri de produse secundare pe o suprafață totală de 17147,6 ha, cu obținerea unui volum total brut de 237794 m³ masă lemnoasă;
- tăieri diverse pe o suprafață totală de 4052,5 ha, cu obținerea unui volum total brut de 11553 m³ masă lemnoasă;

În cadrul Acțiunii de înverzire a Plaiului „Un arbore pentru dăinuirea noastră”, pe întreg teritoriul republicii au fost întreprinse un șir de măsuri de plantare a arborilor și arbuștilor pe terenurile spațiilor verzi, fondului apelor și pe terenurile degradate ale unităților teritorial administrative.

Controlul ecologic

Inspectoratul pentru Protecția Mediului ca autoritate administrativă subordonată Ministerului Mediului este împuternicit prin prevederile Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 548/2018, să efectueze supravegherea și controlul de stat în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale și să-și realizeze funcțiile în mai multe domenii, inclusiv - protecția florei, faunei și ariilor naturale protejate.

Controlul de stat asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondului forestier este exercitat de guvern și organele de stat pentru protecția mediului înconjurător în conformitate cu prevederile art. 20 alin. 2 al Codului silvic.

Rezultatele controlului ecologic de stat la compartimentul „Floră” sunt reflectate în **Tabelul 3**.

Rezultatele controlului ecologic de stat la compartimentul "Floră"

Tabelul 3

Nr.	Încălcări depistate și măsurile întreprinse	Unitatea de măsură	Total	Agenția Moldsilva	Inclusiv pe beneficiari					
					Primării			Ministerul Transportului	Alți deținători	
					Spații verzi	Păduri	Fâșii forestiere		Păduri	Fâșii forestiere
1.	Contravenții	Caz	2012	814	272	190	606	65	11	54
2.	Art. 95 alin. (1)	Caz	150	62	2	14	57	9	0	6
	Amenzi aplicate	Lei	145200	72100	2000	15500	41600	9500	0	4500
	Amenzi încasate	Lei	71725	35600	1000	7750	20375	4750	0	2250
2.1	Art. 95 alin. (2)	Caz	52	19	2	10	15	0	0	6
	Amenzi aplicate	Lei	47000	19000	1750	8000	12750	0	0	5500
	Amenzi încasate	Lei	23000	9500	875	4000	5875	0	0	2750
2.2	Art. 122 alin. (1)	Caz	1028	377	43	108	430	43	5	22
	Amenzi aplicate	Lei	3113600	1215100	177950	318800	1189900	127250	14000	70600
	Amenzi încasate	Lei	1415325	543675	73975	140400	563850	52375	7000	34050
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	884239	317171	31475	93949	373735	47821	5047	15041
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	727114	282987	27812	55968	301631	39228	5047	14440
	- arbori tăiați	Ex.	13412	3533	256	3446	5583	447	44	103
	- arbori vătămați	Ex.	723	64	48	3	510	94	2	2
	b) volumul masei lemnoase	m³	1575,96	541,40	29,56	284,15	595,16	76,69	7,00	41,00
2.2.1	Art. 122 alin. (2)	Caz	128	0	115	0	13	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	541350	0	508850	0	32500	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	241925	0	225675	0	16250	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	1314473	0	1285996	0	28477	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	1027257	0	998780	0	28477	0	0	0
	- arbor tăiați	Ex.	653	0	452	0	201	0	0	0
	- arbor vătămați	Ex.	147	0	147	0	0	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m³	284	0	263	0	21	0	0	0
2.2.2	Art. 122 alin. (2) prim	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0

	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	- arbori vătămați până la 1/3	Ex.	0	0	0	0	0	0	0	0
	- arbori vătămați mai mult de 1/3	Ex.	0	0	0	0	0	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m3	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.3	Art. 122 alin. (3)	Caz	26	14	1	2	9	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	96000	60000	3000	6000	27000	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	51000	31500	1500	4500	13500	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	29990	14203	1141	4609	10037	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	39164	23377	1141	4609	10037	0	0	0
	- arbori tăiați	Ex.	1509	1379	8	8	114	0	0	0
	- arbori vătămați	Ex.	5	0	0	0	5	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m ³	203	82	3	4	114	0	0	0
2.2.4	Art. 122 alin. (4)	Caz	11	4	1	0	3	2	0	1
	Amenzi aplicate	Lei	92500	42500	7500	0	22500	12500	0	7500
	Amenzi încasate	Lei	40000	18750	3750	0	7500	6250	0	3750
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	28629	3926	7680	0	15214	0	0	1809
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	14884	3926	0	7925	1224	0	0	1809
	- arbori tăiați	Ex.	117	37	0	0	13	0	0	67
	- arbori vătămați	Ex.	16	0	16	0	0	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m ³	29	2	0	0	25	0	0	2
2.3	Art. 182	Caz	12	0	11	0	1	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	68250	0	64500	0	1250	2500	0	0
	Amenzi încasate	Lei	35375	0	33500	0	625	1250	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	63688	0	58032	2880	346	2430	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	49456	0	43800	2880	346	2430	0	0
	- arbori tăiați	Ex.	31	0	31	0	0	0	0	0
	- arbori vătămați	Ex.	27	0	27	0	0	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m ³	7	0	7	0	0	0	0	0
2.4	Art. 123	Caz	3	2	0	1	0	0	0	0

	Amenzi aplicate	Lei	9500	5500	0	4000	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	4750	2750	0	2000	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	4230	774	0	3456	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	4230	774	0	3456	0	0	0	0
2.5	Art. 124	Caz	4	4	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	12000	12000	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	5000	5000	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	8330	8330	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.6	Art. 125	Caz	2	2	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	9500	9500	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	4750	4750	0	0	0	0	0	0
2.7	Art. 126	Caz	6	2	2	1	1	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	7100	2100	1200	3000	800	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	3550	1050	600	1500	400	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	3055	1210	945	0	900	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	2655	810	945	0	900	0	0	0
2.8	Art. 127 alin. (1)	Caz	89	55	1	22	11	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	26900	16950	300	6250	3400	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	13200	7925	150	3275	1850	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	96327	76086	0	15012	5229	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	41247	21006	0	15012	5229	0	0	0
2.8.1	Art. 127 alin. (2)	Caz	6	5	0	0	1	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	7200	6900	0	0	300	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	1950	1800	0	0	150	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	4596140	4596140	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.9	Art. 130	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.10	Art. 132	Caz	4	4	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	6000	6000	0	0	0	0	0	0

	Amenzi încasate	Lei	3000	3000	0	0	0	0	0	0
2.11	Art. 133	Caz	1	0	0	0	1	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	2500	0	0	0	2500	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	1250	0	0	0	1250	0	0	0
2.12	Art. 134	Caz	3	0	2	1	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	7500	0	5000	2500	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	3750	0	2500	1250	0	0	0	0
2.13	Art. 134 prim	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.13.1	Art. 134 alin. (1)	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.13.2	Art. 134 alin. (2)	Caz	6	0	6	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	6600	0	6600	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	3300	0	3300	0	0	0	0	0
2.14	Art. 135	Caz	23	3	14	0	2	4	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	6000	900	3900	0	600	600	0	0
	Amenzi încasate	Lei	2700	450	1650	0	300	300	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	9078	22	8960	0	60	36	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	2998	22	2880	0	60	36	0	0
2.15	Art. 136	Caz	11	8	3	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	13100	10100	3000	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	5550	5050	500	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	2391	2218	173	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	274	274	0	0	0	0	0	0
2.16	Art. 137 alin. (1)	Caz	104	33	58	7	6	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	124200	41100	66500	7000	9600	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	60100	20050	31750	3500	4800	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	573	140	120	0	313	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	518	85	120	0	313	0	0	0
2.16.1	Art. 137 alin. (2)	Caz	4	3	1	0	0	0	0	0

	Amenzi aplicate	Lei	16000	12000	4000	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	4000	4000	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.17	Art. 140 alin. (1)	Caz	2	1	1	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	13750	10000	3750	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	6875	5000	1875	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.17.1	Art. 140 alin. (2)	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.18	Art. 141 alin. (1)	Caz	4	4	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	8000	8000	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	4000	4000	0	0	0	0	0	0
2.18.1	Art. 141 alin. (2)	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.18.2	Art. 141 alin. (3)	Caz	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
	Amenzi încasate	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
2.19	Art. 142 alin. (1)	Caz	88	61	4	4	14	0	2	3
	Amenzi aplicate	Lei	494000	392750	10000	37500	41250	0	5000	7500
	Amenzi încasate	Lei	244500	195125	6250	18750	19375	0	2500	2500
2.19.1	Art. 142 alin. (2)	Caz	214	124	5	18	41	6	4	16
	Amenzi aplicate	Lei	700650	446850	22500	49000	115700	10000	10000	46600
	Amenzi încasate	Lei	322475	203425	11250	25400	51600	5000	5000	20800
2.19.2	Art. 142 alin. (3)	Caz	31	27	0	2	1	1	0	0
	Amenzi aplicate	Lei	315000	265000	0	25000	15000	10000	0	0

	Amenzi încasate	Lei	152500	127500	0	12500	7500	5000	0	0
3.0	Materiale înaintate Procuraturii, inclusiv de ordin penal	Caz	20	4	5	2	7	2	0	0
	- arbori tăiați	Ex.	4364	1745	332	910	1152	225	0	0
	- arbori vătămați	Ex.	113	0	113	0	0	0	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m ³	1448	153	216	486	578	15	0	0
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	3126315	155278	1538137	412498	1004298	16104	0	0
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	20848	20848	0	0	0	0	0	0
4.0	Materiale înaintate MAI, inclusiv de ordin penal	Caz.	239	10	4	85	122	17	0	1
	- arbori tăiați	Ex.	11503	305	341	4579	5387	880	0	11
	- arbori vătămați	Ex.	252	0	86	93	70	3	0	0
	b) volumul masei lemnoase	m ³	1269	79	62	414	640	66	0	8
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	1442636	61044	495906	122352	478814	281237	0	3283
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	0	0	0	0	0	0	0	0
5.0	Total:									
	- Amenzi aplicate	Lei	5889400,00	2654350	892300	482550	1516650	172350	29000	142200
	- Amenzi încasate	Lei	2725550,00	1229900	400100	224825	715200	74925	14500	66100
	Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	11610092,73	5236540	3428565	654756	1917423	347628	5047	20133
	Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	1930644	354107	1075479	89851	348218	41694	5047	16249
	a) arbori:		32866	7062	1848	9039	13041	1649	44	183
	- tăiați	Ex.	31589	6999	1420	8943	12450	1552	44	181
	- vătămați	Ex.	1283	64	437	96	585	97	2	2
	b) volumul masei lemnoase	m ³	4815,36	856,92	580,18	1188,59	1974,08	157,39	7,00	51,20

Fondul ariilor naturale protejate de stat

Prin valoarea naturală și gradul redus al intervenției umane, ariile protejate devin cele mai bune modele pentru sistemele ecologice naturale. Exploatarea incorectă a mediului a făcut ca multe dintre componentele naturii să-și piardă aspectul, calitățile și structura de altădată, de aceea, a fost necesară implementarea conceptului de dezvoltare durabilă.

Republica Moldova se bucură de o mare diversitate a peisajelor și aspectului geomorfologic, iar pentru a-și păstra bogățiile naturale a delimitat diverse teritorii care au statut special de protecție.

Conservarea biodiversității în ariile naturale protejate în Republica Moldova este reglementată de Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat nr.1538-XIII din 25.02.98, care stabilește bazele juridice ale creării și funcționării fondului ariilor naturale protejate, principiile, mecanisme și modul lui de conservare, precum și atribuțiile autorităților publice centrale și locale, ale organizațiilor neguvernamentale și ale cetățenilor în acest domeniu.

Conform acestei legi, fondul ariilor naturale protejate de stat include obiectele și complexele naturale cu valoare primordială incontestabilă pentru conservarea biodiversității și habitatelor naturale, pentru studierea proceselor naturale, restabilirea echilibrului ecologic și pentru educația ecologică a populației.

Prin crearea fondului ariilor protejate se urmărește protecția și conservarea obiectelor și complexelor naturale pentru generația actuală și generațiile viitoare, ce

presupune o corelare efectivă a măsurilor organizatorice, economice, educaționale cu potențiale activități antropogene, asigurată de norme juridice.

Astfel, legea prevede expres atragerea la răspundere a persoanelor fizice și juridice care au cauzat prejudicii ariilor protejate. Întru diminuarea presiunii economice, care persistă, obiectele și complexele din fondul ariilor protejate sunt declarate proprietate publică, cu excepția terenurilor private incluse în fond, dar luate sub protecția statului. În astfel de cazuri, drepturile și obligațiile fiecărei părți se stabilesc conform unui regulament special.

Terenurile obiectelor și complexelor din fond – proprietate publică, nu pot fi privatizate și nici arendate, iar deținătorii lor sunt obligați să asigure finanțarea întreținerii.

Din cauza degradării componentelor naturii a devenit necesar să se ia măsuri de protecție a mediului, ca societatea umană să folosească resursele naturale fără a aduce daune mediului ambiant.

Rezervațiile științifice reprezintă cele mai importante arii naturale protejate, care sunt destinate în mod prioritar protecției mediului (**Tabelul 4**).

Tabelul 4

Nr. crt.	Denumirea	Suprafața (ha)	Amplasamentul	Deținătorii de terenuri
1	2	3	4	5
1	Codru	5177	Raionul Strășeni, satul Lozova	Autoritatea centrală pentru mediu
2	Iagorlic	836	Raionul Dubăsari, satul Goian	Autoritatea centrală pentru mediu
3	Prutul de Jos	1691	Raionul Vulcănești, satul Slobozia Mare	Autoritatea centrală pentru mediu
4	Plaiul Fagului	5642	Raionul Ungheni, satul Rădenii Vechi	Autoritatea centrală pentru mediu
5	Pădurea Domnească	6032	Raioanele Glodeni și Fălești	Autoritatea centrală pentru mediu
TOTAL		19378		

Acestea fac parte din prima categorie ale Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii și au cel mai strict regim de protecție. Rezervațiile științifice au menirea de a proteja ecosistemele naturale cu toate componentele mediului din cadrul lor, care includ specii de arbori, arbuști și alte specii de plante, la fel și specii de mușchi, licheni, ciuperci și întregul complex faunistic. În rezervațiile științifice se efectuează în mod obligatoriu investigații științifice pentru a studia procesele naturale și elabora bazele științifice de protecție a mediului.

Ponderea relativă redusă a ariilor naturale protejate de stat în raport cu teritoriul Țării și caracterul izolat al amplasării obiectelor de protecție teritorială nu asigură o conservare efectivă a diversității biologice conform cerințelor stipulate în convențiile internaționale din domeniu. Aceasta situație se agravează și prin nerespectarea regimului de protecție pe unele suprafețe din cadrul fondului ariilor naturale protejate de stat, prin lacunele cadrului instituțional, nivelul insuficient al calificării cadrelor și al responsabilității autorităților locale.

Toți acești factori pot avea un impact negativ de proporții asupra stabilității ecologice pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Bibliografie:

1. Legea nr.1538 din 25.02.1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat.
2. <https://particip.gov.md/ru/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-programului-national-de-extindere-si-reabilitare-a-padurilor-pentru-perioada-2023-2032-si-planului-de-actiuni-pentru-implementarea-acestuia-pentru-perioada-2023-2027/9945>.
3. http://akademos.asm.md/files/pag_22_31_Akademos_2_2020.pdf.
4. <https://www.moldsilva.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=180&t=/Fondul-forestier-national/Resursele-forestiere>.
5. Procesarea datelor din rapoartele anuale la compartimentul "Floră" prezentate de către subdiviziunile Inspectoratului.
6. Scrisoarea Agenției "Moldsilva" nr. AM 02/02-09-490 din 20.03.2024.